

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును

Vol. 11
సంపుటము ౧౧

చెన్న పట్టణము 1925 వ సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 28-వ తేది శనివారము
(శ్రీ) రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శాల్వామాస శుద్ధ షష్ఠి ౬.

No. 278
సంచిక ౨౭౮

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి చూచి కొనిన మోహముగలుగదు.

అమృతాంజనము సకలవిద నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పి మూసపును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పొన్నపు నొప్పుల బారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుక్మగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహము
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
దేశములలో కూడ వాడునున్నారు.

చక్కెరతో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబు శెట్టి వీధి మద్రాసు లేక్ బోటాయి.

గ్లాసు వాలు

అగేల్ కలములు

2957

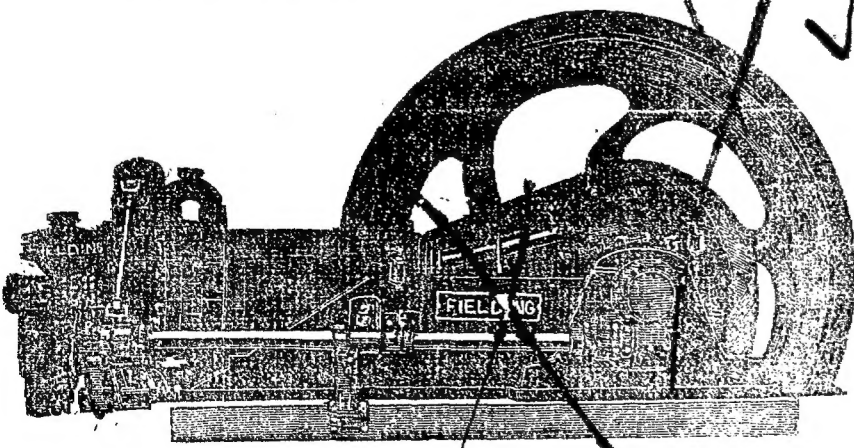
ఫిబ్రవరి నెలాఖరువరకు
ప్రతి రూ 10 లు చొప్పున పంపబడును.
విక్టోరియా డిపో,
మైలాపూరు మద్రాసు.

ప్రసిద్ధి కెక్కిన “ఫీల్డింగ్” వేటెంటు శిమిడిశర్ట్

క్విక్ స్టార్టింగు క్రూడు ఆయిలు ఇంజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

586

యీ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేవరై జరు చ్చుని స్థితిలో నుండగనే స్టార్టు కాగలదు. యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతోనైనను అతిసంతృప్తికాముకా పనిచేయును. క్రూడు ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును, యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:—

తెలంగాణ
నెం 690 రు.

డి. యల్. శాస్త్రి ఆంధ్రు కో.,
12, తంబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

పోస్టు బాక్సు
నెం 203 రు.

కావలెను

ఉత్తరస్కాంతులలో కిరణసాము అమృతాంజనము కావలెను.
వివరములకు ఈ ప్రకటనమునకు ప్రయత్నింపవలెను.
Pennsylvania Oil Co., of India Ltd.,
Post Box No. 178, MADRAS

కొందరు ఏజెంట్లుకూత్రమే

కావలెను

ఈదిగవ తెలుపబడిన స్థలములందు మా కంపెనీకి సామర్థ్యముగల కొందరు ఏజెంట్లు మాత్రమే కావలెను:—తెలంగాణ, నరసారావుపేట, మార్కాపురము, నంద్యాల, కర్నూలు, గుత్తి మొదలగు స్థలములందు కావలెను, మా ప్రత్యేక ప్రతినిధి మిస్టర్ ఎమ్. కె. రంగస్వామియ్యంగారు, బి. ఏ. ఎల్. టి. గారు సదరు స్థలములందు సమర మొనర్చుచున్నారు. కనుక ఏజెంట్లుగా నుండగోరువారు తక్షణమే వరఖాస్తులను (C/O పోస్టుబాక్సు, నంద్యాల) విలాసమునకు పంపుకొనవలెను. వారిని ఖుద్దర చూచి సంగతులను తెలుసుకొనవలెను.

బ్రాంచి సెల్లెట్టులు ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్, తపాలవెట్టె నెం 237, మద్రాసు.

(తెల్లకుసుమ-యుతేశుల)

ఆకాలబహిష్టి

వి. జోగారావు ల్యాండ్ లార్డు, సత్యవరం గోదానగిల్లి:—తెల్లకుసుమ, ఋతుమాల, అకాలబహిష్టి మొదలగు వానిచే బాధపడుచున్న యొక స్త్రీకి లోగ్రను వాడినపిదప సౌఖ్యముగనున్నది.

సంతానసంపద

పిల్లలకు “కేసరి”

ఎ. జ్యోత్సనా గారు కోటబొమ్మల, గంజాము. పంథా సభాగ్యముతో అనేక స్త్రీలు తమ “లోగ్ర” ను నేవించి పుత్ర పుత్రికా రక్షణలను గడపిరి. కొందరు తమపిల్లలకు “కేసరి” అను నామమిడిరి.

165

“కేసరి కుటీరం”

ఆయుర్వేద విషధిబోధకాల, యెగ్గురుమద్రాసు.

తేములను పరిక్షించి,
వేళము ననుసరించి
గ్యారంటీమీద సులూచనములు యివ్వగల సమర్థులు
మెస్సర్స్: వి. యస్. శాస్త్రి ఆండ్ సన్స్ తెనాలి

1859

సి ద్యార్థులు కావలెను.

వాణిజ్య కోడులో నెం 57/58 రు గల మా నూతన, విశాలమైన కట్టడమునందు మోటారు నడుపుటకు,
మెకానిజము నేర్పుకొనుటకు విద్యార్థులు కావలెను.
15000 చదరపు అడుగుల విస్తీర్ణముగల స్థలముగలదు.
తక్షణమే తెలుగు, ఇంగ్లీషు ప్రావీణ్యముగల వానికి పంపబడును.

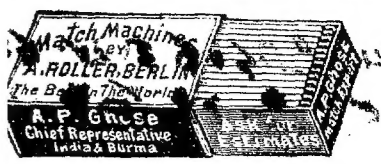
832

తంజివిలాసము:—మోటార్స్ } శ్రీ రామ్ మోటారు స్కూలు,
తెలిపాను:—నెం 1444 } మద్రాసు

రోజు కు రూ 3/- లను గడించవచ్చును.
మాదర్బాదు అటోనిట్టరును

ఉపయోగించి ఒకరోజుకు రూ 3 లను గడించవచ్చును. అను
భవము అనవసరము, దూరమునుగూడించి ఆరోజుంచవలసి దితేదు.
నేడే ప్రావీణ్యమునకు వ్రాయుదు 1884

GENZ WHEELER & Co.,
3, Commercial Buildings, Clive St, Calcutta
or 8, Broadway (Upstairs) Madras.

World Famous "Roller's"
(Germany)
MATCH MACHINES
(ప్రపంచముందు సుప్రసిద్ధమైన "రోలర్స్" (జర్మనీ)
అగ్గిపుల్లు చేయు మెషిన్
Apply to the Chief Agents
Mr. A. P. GHOSE, M. S. C. I. (London)
Consulting Match Expert,
42, BENIAPUKUR ROAD,
CALCUTTA.

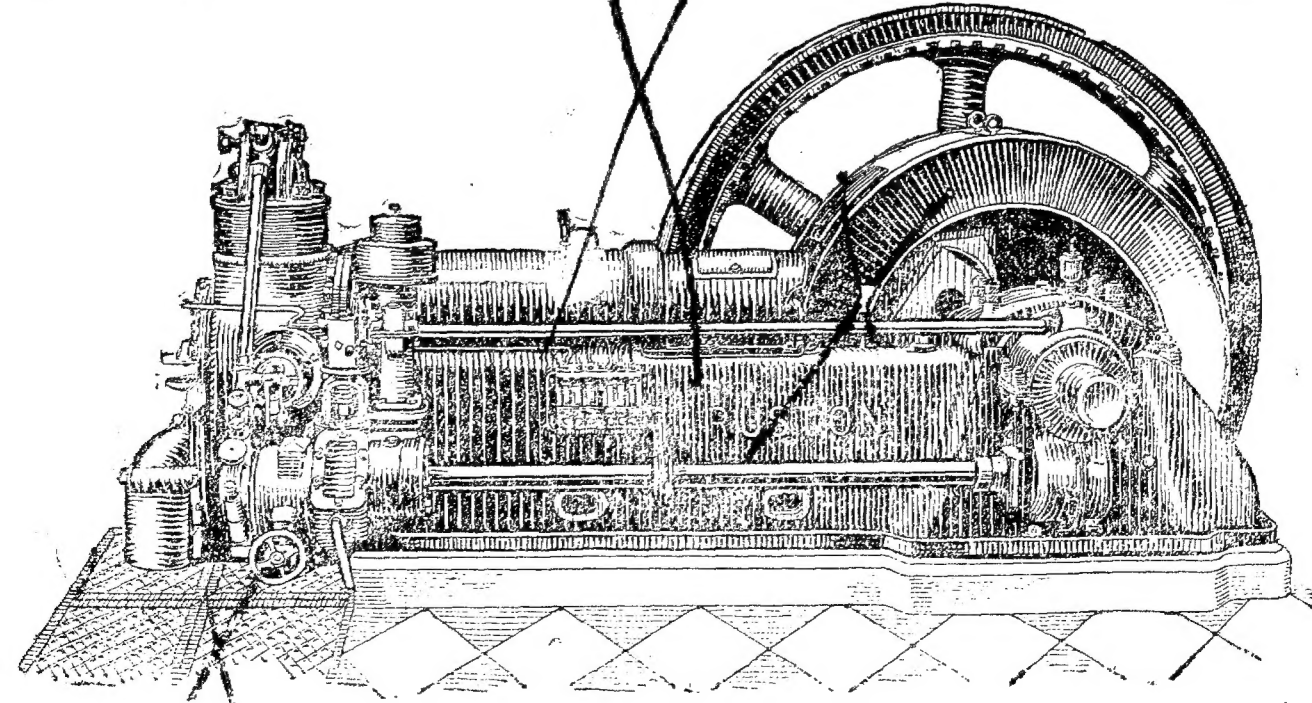
వేదాంత గ్రంథ నిలయు
చేబ్రోలు. (గుంటూరుజిల్లా.)
రాజయోగసాధన రూ. 1.
ఇందు గల ముఖ్యవిషయములు:— ఆత్మస్వరూప
భావము, చిచ్ఛక్తి (Will-power), ఆరోగ్య సాధన,
బ్రహ్మచర్యము, ధర్మకీర్తన, ప్రాజ్ఞానము,
వికారగ్రహణము తొమ్మిదిసాధనము ఇక నెన్నియో
రహస్యములు గలవు.
భక్తాంజలి 0-4-0

ది రస్ట్ క్రాడ్ ఆయింజిను

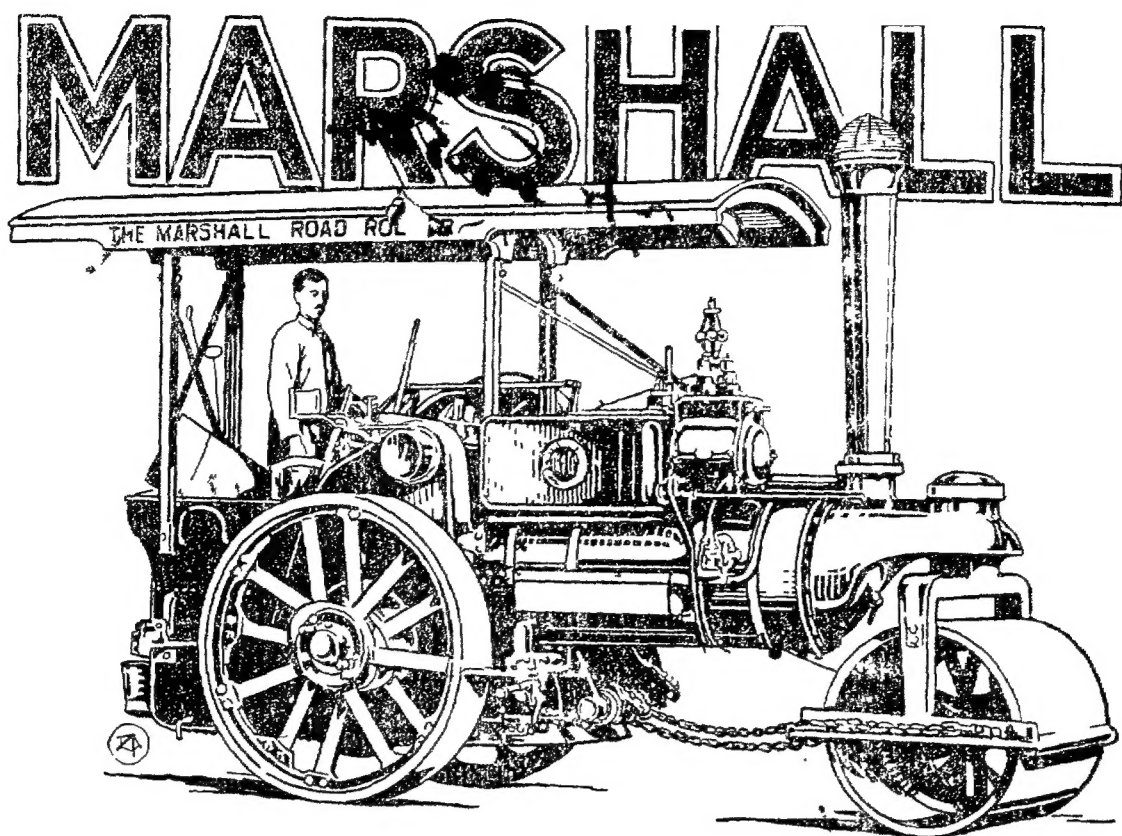
ప్రస్తుతము బజారులోనున్న
ఆయిల్ ఎంజిను లన్ని టిక్ కంటెను
మిక్కిలి పోడిమిగలది.
తక్షణమే కదులును.
హాట్ బల్బు, స్టవ్, మాగ్నెటో,
మున్నగునవి లేవు

పొయ్యికి మిక్కిలి సరసమైన
నూనె చాలును.
కొద్దినూనెతో పనిచేయును.
చతురతనిమియు ఉండ
నవసరము లేదు.

నెం 4512 రు, చిత్రముగల మా క్యాటలాగుకు వ్రాయుదు (388)
మద్రాసులో సోల్ విజంట్లు, మాస్సి అండుకో లిమిటెడ్, ఎంజనీగు పాల్ వెట్టె నెం 60, మద్రాసు.

STEAM ROAD ROLLERS

THE BEST OBTAINABLE

Ask for our Specifications and Estimates. We offer the latest Engine and the most modern.

Piston Valves, New Patent Radial
Valve Gear. Patent Firebox. Ring
oiled bearings

~~DELIVERY FROM STOCK~~
~~HELD IN MADRAS.~~

~~MARSHALL SONS & Co., (INDIA) L^{TD}~~
~~ENGINEERS.~~

9, Second Line Beach, Madras.

HEAD OFFICE

99, Clive St. Calcutta.

చెన్నరాజధాని పరిపాలనము

1923-24 నివేదికము

చెన్నరాజధాని పరిపాలనా సర్వస్వవివేదికను 1923-24 సం॥ మునకు ప్రభుత్వమువారు ప్రచురించిన సారాంశములో కొంత మొన్న ప్రచురించినది టి.మి. మిగిలిన భాగములో కొంత నేడు ప్రచురించుచున్నాము:—

వర్తకము రేవులు

గతవత్సర మంతయున్న గాకపోయినను సముద్రవ్యాపారము చాలవరకు మొత్తముమీద నెక్కువయ్యెను. ఇందులకు విదేశీవ్యాపారమును సముద్రతీరవ్యాపారమును తోడ్పడెను. యూరోపునందు రాజకీయపరిణామములు నిలకడగ నుండకపోవుట వలన సంవత్సరారంభమున దిగుమతులు తక్కువగ నుండెనుగాని తరువాత నెలలలో యెక్కువయ్యెను. ఇతర దేశములందు ఖర్చును ధరలను యెక్కువగ నుట వలన 1923 ఆఖరుకు ఎరువతులెక్కువ గాజొచ్చెను. గతవత్సరముకన్న ఎగుమతులు దిగుమతుల కన్న యెక్కువగ నుండుటచేత వ్యాపారము హెచ్చుతగ్గులేకుండ నున్నదనియే చెప్పవచ్చును. బ్రిటిషుసామ్రాజ్యముతో యీ రాజధానివ్యాపారము మాత్రము కొంచెముగ తగ్గెను.

వర్తకమునందు మొత్తముమీద సభివృద్ధి గల్గుటచేత చెన్నపురిరేవునకు మంచిలాభము గల్గెను. ఇక్కడ దిగినవస్తువులు యెక్కువయ్యెను. ఈ సం॥ ము మొత్తముమీద 8 లక్షల 82 వేలు లాభము వచ్చెను. పడమరవైపున రేవులో ఓడలాగుచోట నూసెనుంచుకొనుటకై పైపులైనులు వేయబడెను. నీళ్లు లోతుగా నుండురేవునొడ్డిని నిర్మించుపని త్వరగానే జరుగుచున్నది. రేవు నుపయోగించునట్టి ఓడలప్రమాణ మెక్కువయ్యెను.

ఇతర చిన్న రేవులందు గూడ వ్యాపారము 1923 కన్న అభివృద్ధిగాంచిరి. తుత్తుకుడిలో లోతునీటి రేవును నిర్మించు విధానమును గూర్చి ముందు జరుగవలసినపనులు జరుగుచున్నవి. కొచ్చి రేవుపని 1923 లో జేసినపనిని గూర్చి హార్బరు ఇంజనీరు బంపిన నివేదికపై విచారించుటకు నియమింపబడిన సంఘాభిప్రాయము కొరకాగియున్నది.

స్థానిక స్వపరిపాలనము

ప్రభుత్వమువారు స్థానిక సంఘముల ఆర్థికస్థితినిగూర్చి యెక్కువగా నాలోచింపవలసినదెను. ప్రతిజిల్లాకును జిల్లాలోలాకాబోర్డుల అధ్యక్షులును, కలెక్టరును, ప్రెజిడెంట్ ఆఫీసరును గలసి ఒక కమిటీగ నియమింపబడెను. ఈ కమిటీలు ప్రతిజిల్లాలోను స్థానిక సంఘముల ఆర్థికస్థితిని పరిశీలించి ప్రతిబోర్డుకును ఆచరణపత్రములను సాధారణముగ నుండవలసిన విధమున నిర్మించిరి. జిల్లాబోర్డులు మాత్రము తమకు వచ్చుఆదాయముతో సరిపెట్టుకొనగలగెరిగానితాలూకాబోర్డులు వేయవలసిన రేట్ల ప్రకారము పన్నులుజేసిగూడ ఖర్చుసరిపుచ్చుకొనలేకపోయినటులు వారు గనుగొనిరి. అందుచేత యీఖర్చులను భరింపజాలని బోర్డులను యెత్తివేయుటకు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి. ప్రభుత్వమువారి లిమిటెరి కెండ్లకి విద్యులకిచ్చు విరాళములను సం॥ మున కొకసారిగాక నెలనెలకిచ్చుచు స్థానిక సంఘముల ఆదాయమునకు తోడ్పడిరి.

ఈ సంవత్సరము ఒక ముఖ్యమైన ప్రభుత్వవిషయము నిశ్చయింపబడెను. భారత ప్రభుత్వశాసనము ప్రకారము స్థానిక స్వపరిపాలనము ప్రజాయత్రాశాఖయొందుండే లోకములందు ఆక్రాంట్ల ఆడిటుమాత్రము మినహాయించబడెను. ఆడిటు ఆక్రాంట్లపై ఉత్తరువుల జేయుటకును లోకములందు ఆక్రాంట్ల ఎన్నిమిసరు జేయునో చార్జీలపై అప్పీల్లుచేయించునధికారమును గూర్చియు స్థానిక స్వపరిపాలనాసామ్రాజ్యచేత ఆధికారముండలేనని నిర్ణయింపబడెను.

ఈ సంవత్సరము యొకనవ జిల్లాబోర్డులు తమ అధ్యక్షులనెన్నుకొనునటుల జేయబడెను. 1920 మద్రాసు విశేషపంచాయతుల చట్టముక్రింద మూడింటిలోదప్ప మిగిలిన అన్నిజిల్లాలలోను పంచాయతులేర్పడెను. సంవత్సరాంతమునకు దాదాపు రే వందలపంచాయతులు పనిజేయుచుండెను.

జిల్లాబోర్డు ఇంజనీరుల వేడరుప్రావిన్సియలు సర్వీసులో జేర్చబడి స్థానిక స్వపరిపాలనాసామ్రాజ్యని అధికారముక్రింద నుంచబడెను.

సహకారశాఖ

క్రొత్తసహకారసంఘ నిర్మాణమునందును గతవత్సరము జులైచెనవని యభివృద్ధియందును అభ్యున్నతి తృప్తికరముగ

నుండెను. సభ్యులసంఖ్యయు, వాటామొత్తమును, మూలధనమును, రిజర్వుఫండులను యెక్కువయ్యెను. ప్రభుత్వమువారు కొన్ని ముఖ్యమైన సంఘములపై ఆధికారమును అసభికారసంఘములకు మార్చివీలై నచోట్ల మార్పులవలన వానిపై తనిఖీ సమర్థతతోనే యున్నటులు గాన్పించెను. గతవత్సరమునవేడికలో నూచించినటుల సహకారశాఖ సభాగృహమును విభజించుటవలన సంఘముల లెక్కల ఆడిటు బాగాజరిగెను. ఈసంవత్సరము గృహనిర్మాణ సంఘములు ప్రభుత్వసహాయముతో నేర్పడుటయు, కార్మికసంఘము లేర్పడుటయు, రైతులు సం॥ మున నేర్పడి పంటలు బాగుగనుంచుకొని ధాన్యముమ్మకమునకు జేసికొనినప్రయత్నములు ను ముఖ్యముగ గాన్పించుచున్నవి. కార్మికసంఘములేర్పడి తత్సభ్యులకు స్థానికసంఘములు, మ్యూనిసిపాలిటీలు, ప్రభుత్వము వారు కంట్రాక్టు లిచ్చుచుండి ఈసంవత్సరము నిమ్మజాతులందు సహకారోద్యమము బాగాభివృద్ధిగాంచెను.

శాస్త్రశాఖ

సామెండ్లియనుకొని బొగ్గుపనివారు డ్రైవరులను సమ్మెగట్టుటయు, పొదూరులో కంచెనివ్వమేపులందు పనివారలసమ్మెయందప్ప యీసంవత్సరము కార్మికపరిస్థితులు కొంత ముగనే యుండెను. ఇంకను జరిగిన 10 ఏప్రిల్ 1923 మ్యూనిసిపాలిటీపనివారలను, పాట్లబ్రహ్మపనివారలను గట్టిరి. రెయిల్వే సమ్మెలుదప్ప మిగిలినవి ముఖ్యముగనే పరిష్కారమయ్యెను. ఈసంవత్సరము 1923 ఏప్రిల్ మొదలకొనెన్నేమనెత్త ఆచరణలోనికి వచ్చెను. ఈతత్వ కేంద్రములకు మిషనులను రెండుకేసులను పరమ్యరించెను. 1922 భౌతికవిజ్ఞాన శాసనము దానిక్రింద నేర్పడిన నిబంధనలు సరిగ్గా నున్నట్లు పెట్టితెల్పుట, మల్టెక్లిపులలోనికి వలసపోవారికి వ్రైంపజేయుటలోను ఆయాప్రభుత్వముల సహకారములను శాంతముగనే పనిజేసెను. 1923 ఆందున ఈశాస్త్రోద్యమము లేకపోవుట వల్లను రాష్ట్రమున కావల పనివార తక్కువగా కావలసియుండుటచేతను వలసపోవారి సంఖ్య యెక్కువయ్యెను.

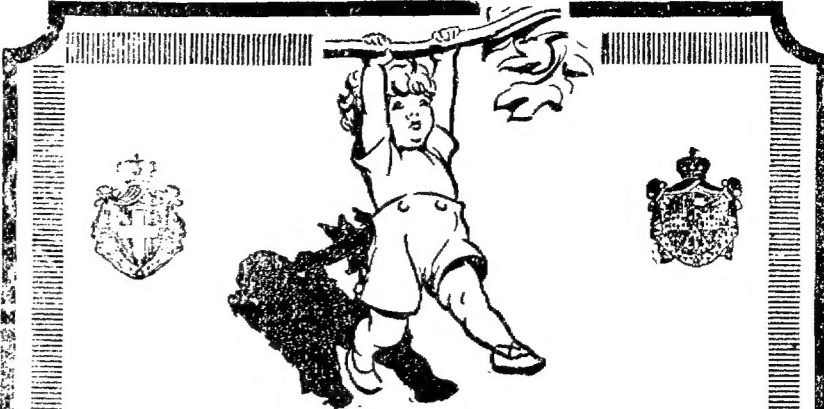
బల్లారి, కడప, అంతర్పురింజిల్లాలనుండి కూలీలు చాలవంది ఆసాంజేయకుతోటలలో పనిజేయబోయిరి. వీరిలో చాల మందిత్వరలోనే తిరిగివచ్చిరి. అందుచేత పత్రికలందును శాసన సభయందునుగూడ యీరాష్ట్రమునందెట్టి రైత్రాయలుమెంటు సాగించవలెనని ఆందోళనము ప్రబలెను. వారెందుకు దిరిగివచ్చి రో స్వయముగ కమ్యూనిస్టులవలసినదిగ. ప్రభుత్వమువారు లేవరు

కమిషనుగానిని నియోగించిరి. వలసపోవుటకు కారణము, ఆరేక్రూయిటు జేయవచ్చిన యేజెంటు ఆరటి పరిస్థితులను గూర్చి పెద్దగ జెప్పి యెంతో ఆకల్పెట్టుటవలన జరిగినదియు, అచటికి బోవునప్పటికి యేమియు లేకబోవుటవలన తిరిగివచ్చితిమనియు ఆహులీలు జెప్పిరి. ఆహులీల కచటి పరిస్థితులను బాగుగ తెల్పినపుడు ఆసాయకు బోసీయకుండ ప్రభుత్వమువారే తిరస్కరింపవలయునో డెలియటలేదని కమిషనుగా నియమించుట.

గతవత్సరమువలెనే నిమ్మజాతుల ఉద్యరమునకై పని 9 జిల్లాలలో జరిగెను. మద్రాసు పట్టణమునందు కలెక్టరు ఒక స్పెషలుఆఫీసరు నియమింపబడెను. సంవత్సరాంతమునకు నిమ్మజాతులఉపయోగమునకై 9 వందలు పాతశాలలు, 11 వందలు సహకారసంఘములను యేర్పరచెను. తంజావూరుజిల్లాలో వరసలవలన బాధపడిన యీతరగతివారికి ప్రత్యేకసహాయ మొసంగబడెను.

వ్యవసాయశాఖ

కోయంబత్తూరు వ్యవసాయశాఖలయందు తరగతులు చిన్నవైనను పరిష్కారితము లీసంవత్సరము తృప్తికరముగనుండెను. సంవత్సరాంతమునకు సర్టిఫికేటు కోర్సు నెల్లెవేయుటకు తీర్మానింపబడెను. స్వంతిభూములను సాగుజేయు నెర్వుకొనువాకి నుకూలము రెండుసంవత్సరముల కోర్సుతెలివరంబ, అనకాపల్లి మిడిలస్కూల్లో తెల్పబడెను. చెరుకు, వరి, ప్రత్తి, ఎబ్బరు పండ్లు, బంగాళాదుంపలు, అంట్లుమున్నగు వానివిషయమై యీవ్యావసాయికపాతశాలలందు పరిశోధనము జరిగెను. క్రొత్తగా మొక్కజొన్నలు పండించుటకు కట్టినచోట మొదటిపంట జేయబడెను. ఎరువులో పరిశోధనలు జరిగెను. వ్యావసాయిక ప్రదర్శనములు వ్యవసాయశాఖవారి రెక్కువగాజేసిరి. తాటిచెట్లకు మాహాలీవ్యాధిని నివారించుటకై సహకారసంఘముల సహాయముతో నీశాలవారు రిలక్షులచెట్లను రక్షించిరి. రైతులస్వంతభూములలోను యిట్లు వ్యవసాయము జేయవలెనని చేసిచూపించిరి. ఈసంవత్సరము యీపని 600 చోట్ల జరిగెను. వ్యవసాయపద్ధతులన్నియును జూపుటకై నాల్గుప్రదేశములు స్థాపింపబడెను. తిరునాళ్ల, సంతలపన్నడు వ్యావసాయికప్రదర్శనములు చేసి చూపబడెను. ఇనుపనాగళ్లు, పచ్చి ఎరువు, చెల్లించందుటకు సిండ్వానాకోలిమినిన్ని యీశాఖవారు ఉపయోగించుటయు జేసిరి. ప్రత్తిలోనుండి గింజలు వీయించినందుకు రైతులనుండి విత్తులను గొనుటవలన నెక్కువఅమ్మక

రాజులయొక్క ఆహారము

మీయొక్క ముఖములకు మీ బిడ్డలే రాజులు సమానమైనవారు కాబట్టి గాజులయొక్కించెడి హాహారమును కొంచెములయినను స్వాగతమును మీబిడ్డలకునుమన్నురు. ఎంత శ్రేష్ఠమైన పాలుగా నున్నప్పటికిని రాజులయొక్క బిడ్డలకు సరిపడని సమయమున మీ బిడ్డలకునుఆహారము ఉపయోగపడదు. అయితే గ్లాక్సోకో నాలుగు రాజుల ముఖములలోని బిడ్డలకు యుపయోగపడుచున్నది. కాబట్టి ఆడిడ్లందఱును మిక్కిలి సుఖముగా నున్నారు. ఈకారణము బట్టియే నేడే ఒక డబ్బాను తీయము. బిడ్డల మిక్కిలిదృఢకేసులుగాను, మంచి యవయములతో సులభముగా పెరుటను గడునింపుడు. మీబిడ్డల నడుగుడు.

గ్లాక్సో అన్నిటికిని మించిన పాలాహారము

"చిక్కిన బిడ్డలకు బలమునిచ్చును"

గ్లాక్సోచే నాలుగురాజులముఖముల బిడ్డలు మిక్కిలి జయప్రదముగా పెంచబడిరి
టోకుగా సరఫరాచేయువారు ఆల్ఫ్రెడ్ యంగు అండు కో., లిమిటెడ్.
(ఇంగ్లాండులో ఇంకావ్యవస్థలు చేయబడినవి.) తపాలపెట్టె నెం. 40 మద్రాసు.

1886

ము జరిగెను. ఈశాఖవారు సంవత్సర నివేదికము, గ్రామముల పంచాయితీలు, మాసికనివేదికముగాక 14 క్రొత్తగ్రామములను ప్రయోగించి ఈసంవత్సరం మొత్తమున పశువులను వ్యాధులు లేకుండెను. గుంటూరులో గేదెయొత్పత్తికై యేర్పాట్లు చేయబడెను. దెంగుటయొక్క హాని నూరి వూంటు డిహాపశువుల కై సంపాదించబడెను. ఈహానినూర్చు వేచును ఈశాఖకు చాల ప్రయోజనకరముగ నుండగలదు.

అడవులు

అడవులను కొట్టింపి వ్యవసాయమునకు పయోగించుటకు దానిని తనిఖీచేయుటకు ఒక పంచాయితీ యేర్పడుననికాళ మున్న నే అట్లుచేయుటకు వలసివేయబడెను. ఇందుచేత లాభములేని ఫారెస్టురిజర్వేషన్లు వదిలివేయుటకు మారు పంచాయితీ దొంకు నేమో యని అలోచింపబడును. పంచాయితీ ఉద్యమము వ్యాపించుటవలన రెండురేంజీలను, ఒక ఫారెస్టు డివిజనును యెత్తి వేయుటకు వీలయ్యెను. కన్సర్వేన్సీ నిబంధనలకు విరుద్ధముగ నేరములు తగ్గెను. అడవులను ముందే కాల్చివేయుటవలన, కాల్చివచ్చు లేకుండ రక్షణ గల్గెను. ఆగ్నికముగ గూడెనలో భకరముగ నుండెను. ముఖ్యమైన కలప దొరకు అడవులు బాగుచేయబడెను. ప్రత్యేకముగ ఫారెస్టు డివిజన్లను నిర్మించి దినిదెట్టి మొద్దులుగొట్టు. యంత్రముల వైట్టుటవలన కూలిఖర్చులు తగ్గి చేపట్టినాయరు డివిజనులో యెక్కువకలప వచ్చెను. ఈఅడవులలో వచ్చిన కలపను సర్వనియోగము చేయుటకై కాసనసభ అంగీకారముతో ఉలంకాడులో రంపపు మిల్లును స్థాపించుటకు నిశ్చయింపబడెను. ఇప్పుడది సంవత్సరాంతమునకు నిర్మాణములో నుండెను. రసూలూండ రంపపుమిల్లు యీ సం॥ ము పనిచేసెను. మొదలపని జాగ్రత్తజేయుటవలన నెక్కువ పాలుపొందెను. అటవీశాఖయందు వ్యాపారలాభమును గూర్చి అలోచించుటకొక ఉద్యోగి నియమింపబడెను. ఈశాఖను కలపవ్యాపారమునకును సంబంధము ఎక్కువగుటవలన రెండవ ఆఫీసరు గూడ నియమింపబడెను.

ఫిషరీలు

వ్యవస్థాపకసంఘమువారు ఫిషరీల కాఖను ఎత్తివేసి వలెనని గావించిన నూవనను ప్రభుత్వమువారు రంగీకరింపక దానిని యథాప్రకారమునుటకే నిశ్చయించిరి. నాల్గు ఆర్థికాఖలను ఏప్రిలు మాసారంభమున వేరుచేయగనే ఈజిప్తాని లో చేపలకోగమును నివారణజేయు స్థానమున్నియు ఫిషరీల కాఖకు నూర్చిరి. ఇందువలన నీకాఖయందు సిబ్బందియొక్క నైపుణ్యంబును, చేపలసంబంధమైన పరిశ్రమకును సన్నిహితమేర్పడెను. పశ్చిమతీరమున ప్రభుత్వసాధనము ముఖ్యమైనదనిచూచుట చేపలపరిశ్రమముకుపు బాగుగ లేదు. చేపనూ నెమున్ను గట్టిన వితకు, వలె వచ్చెను. గతసంవత్సరమునలేనే తక్కువలవలన మంచినీటికొరతెను, కొన్ని జిల్లాలందు నదులవద్ద ఫిషరీలవలన లాభము తగ్గెను. కాని యీ నీటియందు మంచినీటి చేపలు నిలవజేయుటయందు దృష్టినివేసెను. ఫిషరీలకాఖ పల్లెటూరి సాంఘిక అర్థికపరిస్థితులభివృద్ధిజేయుటకు తోడ్పడెను. బ్రిటిషు సామ్రాజ్యప్రవర్ధనమునందుయీశాఖ ప్రదర్శించిన వస్తువుల వలనయిచటిచేపనూనె గూర్చి తెలుపవలెననివ్రాసిరి.

పరిశ్రమలు

పరిశ్రమలకు ప్రభుత్వసహాయముజేయు చట్టము ప్రకారము పరిశ్రమలబోధకు చాలవరఖాస్తులు వచ్చెనుగాని అవి అనేకము చట్టమునందు కావలసిన ప్రకారము గవనింపబడులేదు. బోధకులకు వైరి పట్టుబట్టల పరిశ్రమను నభివృద్ధిజేసికొనుట కొక కంపెనీమాత్రము ప్రభుత్వమువారు 50 చేరిచ్చిరి. వాణిజ్యపారిశ్రామిక విషయ నివేదికసంఖ్యను అనేకవిషయములగూర్చి విచారణ జేసి చాల సహాయకరముగనుండెను. లేను నగిషీ, పరిశ్రమ విషయములగూర్చి పర్యాలోచించుటకు గోరబడెను. కొబ్బరిపీచును నాననేనీ విడదీయుటకు గూర్చి రసాయన పారిశ్రామిక శాస్త్రజ్ఞుడు జేయు పరిశోధన పూర్తియయ్యెను. ఈశాస్త్రసంబంధపరిశ్రమలు భారత శాస్త్రీయ సంస్థాపక యందు ప్రయోగం ప బడెను. కొన్ని సం॥ డి సానకము జేయుట నుయితరులకు వదలి వేయవలెనని ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి. కల్లికోట సబ్బు ఫ్యాక్టరీ గబ్బులు బాగాఖర్చయి లాభములు వచ్చెను. గ్లిసరీను యంత్రము అచట బెట్టుబడి పనిజేయుచున్నది. చెన్నపట్టణము లో సిరామాత్రము తయారుజేయుచున్న పారిశ్రామికాలయము నందుగూడ లాభమువస్తునై యున్నది. పండ్లు నిలవజేయు పరిశ్రమలయను ట్యుప్తికరముగ నుండలేదు. దీనివలన ముందైన

లాభమువస్తునూ యని ప్రభుత్వమువారు యన్నారు. గోదాను కొద్దికొద్దిగా తయారుజేయుటకష్టముగుట అమ్మకము పోవుటవలన ప్రభుత్వమువారు గోదాఫ్యాక్టరీని మూసివేయుట కాజ్ఞాపించిరి. నేతనేర్పు పాట్లు యీసంవత్సరము 10 తిరిగి ప్రదర్శించి చూపించెను. చెన్నపురిలో పడుగు తయారు జేయుటకు విద్యుచ్ఛక్తి ఫ్యాక్టరీ నిర్మింపబడెను. వీరలు తయారుజేయుటకు ప్రవేశబెట్టుటకు జేసిన ప్రచారఫలితముగ చాల చోట్ల మత్తెరిచెట్లు పెంచబడి మరికొన్నిచోట్ల పట్టుపురుగులు పెంచబడెను. పరిశ్రమలశాఖవారు రేర్పాటు జేసిన స్పీడ్మోడు యంత్రముల కమ్యూనికేషన్లను ఇంకను యెక్కువ తరగతి యంత్రముల స్థాపించుటకు ప్రయత్నములు జరిగెను. ఈసంవత్సరము మద్రాసు నర్తకపాఠశాల క్రొత్తధనము లాక్రమింపబడెను. ఇందు జెప్పవచ్చు పారిశ్రామికాలయముల చేతను పట్టణములోని అపెంటిసుల చేతను ప్రస్తుతింప బడినది. మధుర పారిశ్రామికాలయము పునః యేర్పాటు జేయబడినది. చిత్రకలనేర్ప పాఠశాలయు, తోలు పరిశ్రమలయమును పని జేయుచున్నది. ఈ సం॥ వత్సరము ఇండియను నైస్సు ఇన్స్టిట్యూటు లో 6 క్రొత్త స్కూలులు ఏర్పాటుచేయబడి, బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయ బిల్డింగ్ కల ఇన్స్టిట్యూటులో 5 క్రొత్తస్కూలులు ఏర్పాటుచేయబడినవి. పారిశ్రామిక పాఠశాలలు ప్రభుత్వమువారు గుర్తించినవి 508 పెరిగెను.

పట్టి కువర్చు శాఖ

పట్టి కువర్చు శాఖవారు, వర్చు అడిబు మాన్యుయల్ లోనున్న పట్టికువర్చు అక్రమములకు సంబంధించిన ప్రభుత్వపరిపాలనపు టు తరువులను సంస్కరించుటకై ప్రత్యేకముగ నీశాఖోద్యోగియొకరు అక్రమములను జేసినట్లు కాఖ ఆఫీసరు సహాయముతో పనిజేయుటకు నియమింపబడెను. లాల్మోరీకముగ నియమింపబడిన ఎస్టాబ్లిషుమెంటులను తగ్గించుటకు గూర్చి పరిశీలించుటకే స్పెషలు శోరబడెను. ఈవిషయమై ఆయన గావించిన నూచనలు ప్రభుత్వవిచారణ క్రింద నున్నవి:

ఈసంవత్సరము తిరుమిడిగో కువర్చు శోరజాలయము పూర్తియై ప్రారంభింపబడెను. మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ విద్యార్థిసంఘ ససతిగృహము ప్రారంభింపబడెను. గుమాస్తాలకు యిండ్లప్రత్యేకముగ కట్టబడి టాడ్ హంటు నగరు అనిపేరు బెట్టుబడెను. విశాఖపట్నం కింక జాబ్బాకసుప్రతిలో పెద్దపెద్ద భాగము పూర్తియై అక్రమింపబడెను. మద్రాసు ప్రెస్సు న్యూస్ పుస్తకము పూర్తియయ్యెను. రాయపురం ఆసుప్రతియు తిరిపావూరులో క్రొత్తమెడికలు నూలును పూర్తియగుచున్నవి. ఈసంవత్సరము విద్యుచ్ఛక్తిపనులు బాగా జరిగెను. 1921 బల్బులెత్తికొనినవై నెన్సుక్రొడ ప్రారంభించిన పనులు పూర్తియయ్యెను. కొచ్చి ఎల్క్ట్రిక్ లై నెన్సుపనులు జరుగుచున్నవి. ఇంకను మూడుచోట్ల లై నెన్సురీయబడెను. ఎల్క్ట్రిక్ లై నెన్సుపై స్త్రీయలకు పనివారసహాయమును ప్రభుత్వము వారు పంపెదనగా విను మ్యునిసిపాలిటీలనుండి దరఖాస్తులు వచ్చెను.

ఇరిగేషన్ విషయములందు మద్రాసు ప్రభుత్వమునకు మైనూరు దర్బారుకును సుధిగురుకుటయే ముఖ్యవిషయము. ఇందువలన కావేరీనీటివిషయమై మద్రాసుకు మైనూరుకుగల హక్కులు నిర్ణయింపబడెను కావేరీప్రాజెక్టు గట్టుట యందువలన సాధ్యమయ్యెను. మేటూరు రిజర్వాయరు నిర్మాణముగూడ సాధ్యమయ్యెను. దీనివలన 801 వేల యెకరములు క్రొత్తగా సాగు కావేరీనీటిక్రింద నివృద్ధును సాగు అభివృద్ధి గాగలదు. ఈప్రాజెక్టుపానులు ఎస్టిమేట్లన్నియును భారతమంత్రీ యంగీకారమునకై మార్చిలో భారతప్రభుత్వమునకు బంపబడెను. ముందు అంగీకారము వచ్చునగాదానుని ప్రభుత్వము త్తముల జేయుటకై పట్టికువర్చు శాఖ స్పెషుడివిజను ఒకటి డిశంబరులో నియమింపబడెను.

ఆర్థిక శాఖ

ఇప్పటి కన్నియో సంవత్సరములనుండి డబ్బు లోటుగ నుండి 1923-24 లో 28 లక్షల రూపాయలు మిగిలెను. ఈ మిగిలిన డబ్బు గత వత్సరములలో చేరుకొనియున్నాట్లను పూర్ణముటకు వినియోగింపబడెను. లోట్టు ఇప్పటికి 9 లక్షల రూపాయలకు తగ్గినది. చాలవరకు ఖర్చు తగ్గించుటచేతను, ఎక్సైజు, స్టాంపులవలన రెవెన్యూ 41 లక్షల రెక్కువగుటవలన యీ డబ్బు మిగులు బయ్యెను. ఫిక్సరీ, కరెన్సీ, కుపానుల ఖర్చు తగిలినను వ్యయము చాల తగ్గింపబడెను. 1922-23 సం॥

వత్సరము ఆఖరున నియమింపబ

1923 సెప్టెంబరులో నా పని ముగించెను. సంవత్సర మంతయును మధ్యమధ్య కొన్ని సలహాల నిచ్చుచు ఆఖరుకు నివేదికను డిశంబరు మాసారంభమున ప్రయోగించెను. ఈ కమిటీ సలహాల ననుసరించుటవలన ప్రభుత్వమువారికి వెంటనే 18 లక్షల ఆదా గాన్పించెను. ఇంకను యీ సలహాలు పూర్తిగా నాచరణలో బెట్టునప్పటికి 18 లక్ష లింకా ఆదా గలుగగలదు.

1924-25 బడ్జెటుఅంచనాలు 1924 మార్చి 8 వ తేదీని కాసన సభయందు బెట్టుబడెను. భారతప్రభుత్వమునుండి దీని కొనిన 8 క్షి లక్షలు అడ్వాన్సులలో చెల్లించవలసిన వాయిదా మొత్తమును జెల్లించినను యింకను డబ్బును గన్నదెను. ఈ నివేదికసంవత్సరమున కరెన్సీ, వరదలను నివారితముగ నుండుట వలన అనుకొన్నంత డబ్బు మిగులునా యని సం॥ దే హాముగ నున్నది.

ఎక్సైజు

తంజావూరు, రామనాథు, తిరునెల్వేలి, నేలం, జిల్లాలలో కల్లు ఎక్సైజువ త్రాగుచోట్ల ఈ సంవత్సరారంభమునుండి యు కల్లుదుకాణములను మూసివేసి మద్యనిషేధ మాచరణలో బెట్టుబడెను. నీలగిరిలలో బడగాలనుకొండజాలవారు త్రాగునండ్లగూడ ప్రయత్నము చేయబడెను. ఇచ్చట దెయ్యడు వైద్యమునకు కావలెనని స్పష్టై జేసినదప్ప యెవరికిగాని మద్య మమ్మకుండ నిషేధింపబడెను. విదేశపు సారాయి నల్లమందులవలన దప్ప యీ సంవత్సరము ఎక్సైజు ఆదాయము తగ్గిపోయెను. కొన్నిచోట్ల సారా దుకాణములను మూసివేయుటవల్లనే యీ విదేశపు మద్యములవలన ఆదాయము తగ్గెను. నల్లమందు విదేశపు సారాయిలు కొంచెముగ నెక్కువయ్యెను.

ప్రజారోగ్యము

జనవరినుండి సెప్టెంబరు వరకును రికార్డుచేసిన జననముగణముల సంఖ్య గతవత్సరముకన్న యెక్కువయ్యెను. మహాచ్ఛి, జ్వరములు, ప్లేచువలకొన్నియుండే చచ్చిరిగాని, కలరా, అశ్టిమ, అతిసారములవలన గత వత్సరముకన్న యెక్కువమంది నని పోయిరి. ఊపిరితిత్తుల రోగముచేతగూడ చాలమంది చచ్చిరి. శిశు మణములసంఖ్యగూడ కొంచెమెక్కువయ్యెను. క్రొత్తగా నియమింపబడిన ఆరోగ్యశాఖ యొన్ని ప్రయత్నముల జేసినను ఇంకను జనన మరణముల రెజిస్ట్రేషను సరిగా నుండక లోపముగనే యున్నదని చెప్పవలయును.

నీలగిరిలలో నింకను లెంబ్బింగు జ్వరము జాప్సిగ నుండెను. అందులగూర్చి ప్రత్యేకముగ చికిత్సజేసి నివారణజేయుటకు జిల్లా పాలు ఆఫీసరుక్రింద అత్యంతప్రయత్నములు జరిగెను. ఈరోగము కొద్దిమాత్రము అనంతపురం, దక్షిణకర్ణాటకు జిల్లాలలోగూడ నుండెను. ఇతరచోట్లగూడ నక్కడక్కడ నున్నటుల బెరియుచున్నది.

మొదటిసారి జాతీయ ఆరోగ్యవారపు టుత్సవములు జనవరి 14 నుండి 19 వరకు జరుపబడి రాజధానిలో చాలచోట్ల జనుప్రదముగ నుండెను. ఈవారము సరిగా పాంగళ్ళపండుగ ప్పడు ప్రతియింటను నున్నములు ఎట్టుచున్న ను పెట్టి పండుగలు జేసికొను కాలమునకు ఏర్పాటు జేయబడెను. ప్రజలలో ఆరోగ్యపాఠశుద్ధ్యమును గలుగజేయుటకు యీప్రచార మనేక విషయల జరుపబడెను. మద్రాసు ఆరోగ్యనియమకసంఘము యొక్కయు జిల్లాలలో ఆరోగ్యరక్షణశాఖయొక్కయు ప్రయత్నములవలన ఆరోగ్యప్రచారము బాగుగ జరిగెను. శిశుప్రదర్శనవారమును ఆరోగ్యవాచమును ఒక్కసారియే జయప్రదముగ జరిగెను. దృష్టిదోషము తగులునోయని భయమున్న ను యీప్రదర్శనము 150 మంది చోట్లజరిగెను. 10 వేలమంది శిశువులు ప్రదర్శింపబడిరి. ఇచ్చటికి పిల్లలతల్లులువచ్చినప్పడు ప్రసవమునగూర్చియు శిశురక్షణమునగూర్చియు ముఖ్యమైనసంగతులు తెలుపబడెను. మ్యునిసిపలు పాలు ఆఫీసరు ఉద్యోగములగూడ ఈ సంవత్సరము రాష్ట్రీయోద్యోగములందు జేర్చబడెను.

వైద్యశాఖ

గ్రామములందు మార్పును వైద్యాలయముల నుండుపద్ధతివలన వైద్యసహాయము బాగుగ జరుగకపోవుటచేత ప్రభుత్వమువారు గ్రామములందు వైద్యముచేయువారికి సహాయముజేసెమని వైద్యమును వ్యాపింపజేయ తీర్మానించిరి. ఈవిధానమును స్థానికసంఘము లాచరణలోబెట్టినయెడల పరిశ్రులుపూర్వై పని లేని వైద్యులకు పని గలుగగలదు. సబ్ అసిస్టెంటుసర్జన్లు ఎక్కువై పెద్దజీతములవారిని తగ్గించుటవలన మెడికలుకాజేజిలో ప్యాసినవారికి ఉద్యోగము తేలండపోవుటచేత పని లేకుండ పోవుట యెక్కువయ్యెను.

క్రొత్తగా రెండు వైద్యశాలలను స్థాపించుట కంగీకరింపబడినది. ఆరు వైద్యనిలయములు మూసివేయబడినవి. కొన్నిచో వానిని ప్రత్యామ్నాయముగా ఆయుర్వేద వైద్యనిలయములు కట్టబడినవి. కొంతమందికి గృహమున కై మద్రాసుపట్టణమునందు గృహంబుత్తూరుజిల్లాలోను మరిమాడుజిల్లాలోను ప్రతీకార విశిష్టము జరుగుచున్నవి. మెడికలు పబ్లిక్ హాల్సు రిటైండ్ మెంట్ కమిటీ సహాయమున రాజధాని ప్రభుత్వపు ఆనుపత్రుతనము, ఇతరజిల్లాలోని హెడ్ క్వార్టర్సు ఆనుపత్రుతనము యెట్లు పని చేయుచున్నవో చూచి నివేదించుటకు ఒక స్పెషలు ఆఫీసు నియమింపబడినది. ఈ విచారణఫలితముగ ఆనుపత్రు ఎస్టాబ్లిష్మెంటులో కొన్ని ఖర్చులు తగ్గింపబడియున్నవి. కొనుగోలు అన్నముబెట్టుటలో వృధాపాతకుండ కొరతకొరతయని నిర్ణయింపబడినది.

వైద్యశాస్త్రముయొక్క అభివృద్ధి నెప్పటి కప్పుడు చేరుకొనుటకు నివిలు అసిస్టెంట్ సర్జన్లును, సబ్ అసిస్టెంట్ సర్జన్లును బాంధువులను పోస్టు గ్రాడ్యుయేటుకోర్సు యొక్క శిక్షణ పొందుచున్నవని అసిస్టెంట్ సర్జన్లును, సబ్ అసిస్టెంట్ సర్జన్లును, జీతముల స్కేలులో రెండు సామగ్రియను బట్టి ప్రోత్సహించుటకు యోచన చేయబడినది. వైద్యశాస్త్రము ఆధునికాభివృద్ధిగూడ సేరుకొనుటకు వారికి సెలవు యియ్యబడును.

మద్రాసులో భారతీయ వైద్యపాఠశాల యొక్క ప్రభుత్వమువారిచే స్థాపింపబడినది. దానిని గవర్నరుగారు ప్రారంభించిరి. ఇందు ఆయుర్వేద, యూనానీ, సిద్ధ మూడు వైద్య భాగములుగలవు. ఇందు మూడు సంఘములు సేర్వకొనవలెను. ఇందు సేర్వకొను భారతీయవైద్యమునకు దోడు పాశ్చాత్యవైద్యమునకును, అవయవశాస్త్రమునకు శరీరశాస్త్రమునకు గూడ సేర్పబడును.

విద్యాశాఖ

1923 మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ చట్టము ఆచరణలోనికి వచ్చునప్పటికి ఆవిశ్వవిద్యాలయమునకు నూతనచరిత్ర ప్రారంభ మయ్యెను. ఇంకను క్రొత్తకాలేజీలను చేర్చుకొనుటలోను, ఇతర పట్టణములందలి కళాశాలలను గుర్తించుటలో వెన్నవిశ్వ విద్యాలయవిధాన మింకను యేమియు మారలేదు.

1923-24 సంవత్సరాంతమునకు పబ్లిక్ ప్రైవేటు విద్యాలయముల సంఖ్యయందు మంచివృద్ధియే గాన్పించెను. రాజధానియందు ప్రాథమిక విద్యను విస్తరింపజేయుటకై గ్రామములందు విద్యాసౌకర్యము లేమిగావలయునో విచారించబడి, ఎద్యుకేషను సెన్సువిధించియు, పాఠశాలలలేని గ్రామములలో పాఠశాలలను స్థాపింప జేసే కమిటీని నామకలు బోర్డులకు ప్రభుత్వమువారు ఆంధ్రములు వేయిమందికి పైగా జనసంఖ్యయున్న 889 గ్రామములలో పాఠశాలలను బెట్టుటకు 161504 రూపాయల విరాళ మొసంగిరి. 1923-24 సంఘమున మహమ్మదీయ విద్యాలయముల సంఖ్య ముఖ్యముగ మాసిఫాలిక్ యొక్క శిక్షణ చేయబడినది. మాసిఫా విద్యాభివృద్ధికి మలాప్పురములోని గవర్న మెంటు లోయరు ఎలిమెంటరీ ట్రైనింగు స్కూలు హయ్యరు ఎలిమెంటరీ ట్రైనింగు స్కూలుగ మార్చబడినది. ఈసంవత్సరము రెండుమ్యునిసిపాలిటీలలో నిర్బంధ ప్రాథమిక విద్యావిధానము ప్రవేశపెట్టబడినది. జిల్లానెకెండరీ ఎడ్యుకేషనుబోర్డు ప్రతినిధులుగల క్రొత్త ట్రైన్సింగు కమిటీ యేర్పరచబడినది. శరీరపాఠశామిక విద్యనుగూర్చి ప్రభుత్వము నకు సలహానిచ్చుటకొరకు ఒక అసిస్టెంట్ యాయుడి ఆయన

యొక్కవపని జేయుట కవకాశము జేయబడినది.

బ్రిటిషు సామ్రాజ్యప్రదర్శనము

బ్రిటిషు సామ్రాజ్యప్రదర్శనమునందు భారతదేశమునకు ప్రత్యేకించిన స్థలమునందు మద్రాసుకోర్సు 11 వేల చదరపుటకు గలంబడినది. కాని ప్రైవేటు ప్రదర్శకు లెక్కువగుటవలన ప్రభుత్వశాఖలకు ప్రత్యేకించిన 8500 చదరపుటకుగలను 950 కి తగ్గింపవలసినవైనవి. చెన్నరాజధాని ప్రభుత్వశాఖలు శిక్షణ పనులన్నియును పూర్తిగ ప్రదర్శింపబడినవి. చెన్నరాజధాని అడవులనుండి బహుచక్కని కలప ప్రదర్శింపబడినవి. ఈచెన్నరాజధాని ప్రదర్శనవస్తువులందు ముడిపెట్టెలు లనేకములును, ఆహారద్రవ్యములును, విస్త్రుత శిక్షణములును, జరి, నగిషీపనములును, తోలు వస్తువులును, లోహములును, నూనెలును, సుగంధములును, ద్రావద్రవ్యములును చిత్రకళావిశేషములును గలవు.

వల సినా 1-కి వేలము మించు రు 0.4 0
ఈనూనెను తిలకురాదిన పేలు 44వీ పకిం ౪ చర
మునకు వెండుకలకు పోని నూనెద్రవ 100డుకల పేరుగను.
అమ్మతాంబసం గిపో బూబులు-మదరాసు

ప్రభుత్వ సేవయందు జాతివాదానిధ్యము

1924 ఏప్రిలు 1 నాటికి ప్రభుత్వోద్యోగములందు ప్రతిజాతివాదును యెంతెంతమంది యుండిరో తెల్పుచు 1923-24 చెన్నపురి ప్రభుత్వపరిపాలనా నివేదికయందు యిక్రింది ఖట్టిక చేర్చబడినది:—

జాతి	గతేటెడు ఆఫీసర్లు	నాన్ గతేటెడు ఆఫీసర్లు	సెలవు 100 రూ. లకు సెలవు 25 పైగా నూరు పైగా జీతముగలవారు	25 రూ. లకు తక్కువ జీతమువారు
బ్రాహ్మణులు	578	2578	11224	1974
క్రైస్తవతరులు	268	1227	7000	38020
భారతీయ ప్రభులు	116	887	1216	2249
మహమ్మదీయులు	51	282	1437	12047
యూరోపియనులు	459	350	162	20
అంగ్లో-ఇండియనులు	...	2	45	1259
నిమ్నజాతులు	7	4	84	213

త్వరపడుడు! లాటరీ మంచితరుణము!!

కొండాపురంలో గొప్ప జిన్నింగ్ గ్రేట్ టెండెన్సెస్ ప్యాకరి

లాటరీ

గవర్నమెంటువారి L. Dis. 3505-1924 గా తెలియపరచి లాటరీ మూలముగా

విక్రయించుచున్నాము

యంకా కొన్నిటికెట్లు నిలువయుండుటవలన ప్రిబరె 22 తేదీ డ్రాయింగ్ జేటును మార్చి 29 తేదీకి మార్చబడినది

లాటరీ కలపు తేదీ 1925 మార్చి 29.

రూ 52500 కు లాటరీ. టికెట్లు 1-3 రు 5-0-0 10500 టికెట్లు మాత్రమే

మణిఆర్జునదాస్ రా సొన్నుపంపిన టికెట్లు పోవబడును.

కమిషన్ ఏజెంట్లు కావలెను. మంచి కమిషన్ యివ్వబడును. అన్ని విషయములకు క్రింది ఆడ్రసుకు వ్రాసి తెలుసుకొనవచ్చును.

లాటరీ కలపు పెద్దమనుష్యులు

మ॥ రా॥ శ్రీ, దివాన్ బహదూర్ పి. కేశవశాస్త్రిగారు,

బి.పి. దేవరాజులునాయుడుగారు,

వల్లిక్ ప్రాసియూటరు, కడప.

1732 కె. కోటిరెడ్డిగారు, బారిష్టరు, కడప.

అడ్రసు:—

జి. యం. పెద్దరాజురెడ్డి.

బి. జి. మల్లారెడ్డి.

పోస్టు కొండాపురం

M S. M. Ry.

కడపజిల్లా.

గంటూరు తాలూకాబోర్డు

ఖద్దరు తీర్మానము

దొరతనమువారు రద్దుపరుచుట

ఫిబ్రవరినెల 13 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు గంటూరులో తాలూకాబోర్డు కార్యాలయమున బోర్డు సమావేశము జరిగినది.

“తాలూకాబోర్డు తాజేదారులును బోర్డు సభ్యుల విద్యార్థులును ఖద్దరుదుస్తులనే ధరింపవలెనని 17-9-24 న బోర్డువారు చేసిన 137 వ తీర్మానము బోర్డు అధికారమునకు మించిన దను కారణమున ఆ తీర్మానమును 1920 లో కల్యాణబోర్డు చట్టము 2 వ క్లాజు 38 వ శక్తును 1 వ సబు శక్తును ప్రకారము రద్దుచేయడమైనది” అని దొరతనము వారు ప్రకటించిన 3167 మిపు 10-1-24 (జి.వో) ఉత్తరువును చదువడిమైనది.

“ఈ తీర్మానమును దొరతనమువారు రద్దుచేయుట అక్రమము. ఈ తీర్మానమును ఆమోదించుటలో బోర్డువారు తమకు గల అధికారము నేటుల అతిక్రమించిరో తెలుపవలెనని యీసభ వారు దొరతనమువారిని కోరుచున్నారు” అను తీర్మానము 13 వ తేదీ సభలో ఆమోదింపబడెనని అధ్యక్షుడు ఎం. శివరామకృష్ణయ్యగారు మాకు వ్రాసిరి.

బెంగుళూరు వార్తలు

(స్వకీయవిశేషి)

మునిసిపలు వ్యవహారములు

తెంగుళూరు, ఫిబ్రవరి 26:- తెంగుళూరునగరపు మునిసిపలుసంఘ సమావేశము ఈనెల 28 వ తేదీ శనివారం సాయంత్రము మునిసిపలు భవనమున జరుగును. మునిసిపలు సభ యందు 3 వ డివిజను కౌన్సిలరులైన ఖాలిగన్నది. నీలగిరి జి. సంజీవయ్యగారు ఒక అభ్యర్థులుగ నున్నారు.

గొల్ల వారీసభ

గొల్ల వారి మహాసభ కాసనపట్టులకు నీలగిరి సంచీవయ్యగారి అధ్యక్షతన నీలమంగళమున జరుగును.

స్వామి ధర్మానందగారు

ఈ నగరమున హిందుమహాసభ ఉపసంఘమును స్థాపించుటకు స్వామి ధర్మానందగారు ప్రయత్నించుచున్నారు.

ఖద్దరు వ్యాపక సంఘములు

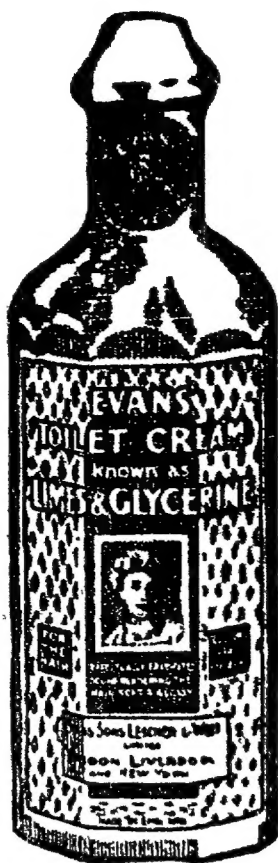
నగరమున వివిధ ప్రదేశములందు ఎదురుబకై సంఘములు స్థాపింపబడినవి.

దీ డక్కన్ మిల్లు స్టాక్స్ కంపెనీ

లిమిటెడ్. బెజవాడ.

సోల్-వర్మెంటు ఏజెన్సీ ది మర్కెట్ లైట్ ఏజెన్సీ
7/3 టెల్లెగ్రాఫ్ కానుకార్షన్ కలకత్తా.

స్ట్రీయింజనులు, బాయలరులు, అయిల్ యింజనులు, క్రిమియల్లుకు కావలసిన చెపిండిగ్ను ఫాల్లరులు ఎగ్జెరాలు మెషినులు, మోటారుకారులు, పోస్టోగ్రాఫులు, వాచెస్, ఎలక్ట్రిక్ డ్రైవ్ మోటారు, స్టేషనరీ మొదలైన యోసామానులు కావలసి వున్నను యరసమైతే ధాతను సప్లయచేయుటను. ఒకే బ్రాండు ఆర్డరుయిచ్చి మానవ్యకము చూడగోరెనాము.

మీ వెంట్రుకలను సొంపుగా ఉంచుకొనుడు

EVANS

ఇవాన్సు టైమన్ అండు గ్లీసరైన్

శిరోజములను ఆరోగ్యస్థితిగానుగ్గుచుట, అవి చిట్టిపోకుండ చేయుట మాత్రమే గాక పుష్టిన చల్లదనముగాను, ఆరోగ్యముగాను యుంచును. ఎఱ్ఱని సీలుగల బుడ్డినే గమనించి కొనుడు.

ఇవాన్సు సన్స్. లెక్కర్ అండ్ వెబ్,
లిమిటెడ్.,

లండన్, అండు లివర్ పూల్ 1757

ఇండియాలోనుండు ప్రతినిధి విలాసము

పోస్టుబాక్సు నెం 313, బొంబాయి.

Asiatic Government Security Life Assurance Co., Ltd.,

(Incorporated in India)

Issue Policies of Rs. 500 and Rs. 1,000 Without Medical Examination Along with Other Unique Benefit.

For particulars and lists of those whose claims have been so far paid under the above Scheme apply to :—

V. Rangaswamy Esq. B.A., B.L.,
Secretary, Asiatic Buildings,
MYSORE.

D. Rodgers Esq.,
Chief Agent, Mysore Province,
MYSORE.

Messrs.

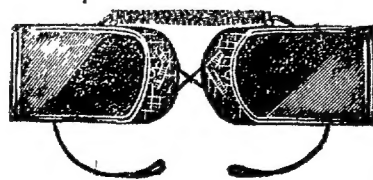
P. K. Rau & Sons.,

Chief Agents, Madras Presidency,
289, Thambu Chetty St., Madras.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమున దొరకు అమూల్య గ్రంథములు

రాష్ట్రభాషా హిందీ ప్రథమ పుస్తకము (రామానందశర్మ రచితము)	వెల	0	3	0
శ్రీరామవిజయం-నాటకము	0	8	0	
శ్రీరామదాంబ-శ్రీధర్మబోధిని నాటకము	0	4	0	
శ్రీబ్రహ్మకముడి (నిఘంటువు తేలులోనిముడునది)	1	4
శంభోధ్యమము-మొదటి అయిదు ఆంధ్రమహాజనసభల ఆహ్వానసంఘాధ్యక్ష అధ్యక్షకోపన్యాసములు తీర్మానములు చిత్రపటములు కలిగినది	1	8
శ్రీ గురుబోధామృతము అను వేదసారగ్రంథము భక్తిపాటలు, శ్రీమతి కట్టమంచి తిరుమలమ్మగారు వ్రాసినది.	0	4
పోస్టు ఖర్చులు ప్రత్యేకము

బుద్ధ అండు కో. పోస్టుబాక్సు నెం 1248 మద్రాసు.

చలవ అద్దములు:— ఆమెరికన్ గాసుల్స్ మేలైనది. 1 కి ధర

6-0-0. యేర్పగులో కావలసినను పంపెదము.

అమూల్యము:— కోల్డగోల్డ్ ఫ్రేముగలది. 1 కి రు 14-0-0,

నికెల్ ఫ్రేముగలది రు 10-0-0, సాధారణ ఫ్రేముగలది రు 5-0-0, సులో

చనముల కోముల నికెల్ కేస్ 1 కి రు 0-12-0, తెదకుకేసు 1 కి 0-8-0,

కోల్డగోల్డ్ కేసు రు 15-0-0. సులో చనములలో మరకం కావలసినను పంపెదము.

పాంట్స్ కలములు:— మిక్కిలి

మేలైనది. 14 కాలెట్ కోల్డగోల్డ్ పాల్

గలది. బుగ్గ, ఏంజన్, సోలార్, కిచ్చనర్ అన్నియు 1 కి 2-8-0, కాల్చింతులు. బాయరస్ తగినవి 1 కి

ధర రు 3-8-0, పెద్దవానికి తగినవి పాపుల్ 1 కి రు 8-0-0, స్పెషల్ 1 కి రు 9-0-0. లవకు 1 కి 1-4-0.

కృష్ణ తీల రు 1-4-0. ఇవిగాక బల్లారి కృష్ణమాచార్యులగారి నాటకములన్నియు మావద్దగలవు.

భారతస్వరాజ్యచట్టము

అనిజనెంటుమగారి యువనాస్రము

పార్లమెంటు అంగీకరింపనియెడల?

డా. అనీబెంటుమగారు "భారతరాష్ట్ర కుటుంబచట్టము నుగురించియు "స్వరాజ్యోపసంఘ నివేదికమును గురించియు, నిన్న సాయంత్రము గోకలే భవనమున నిట్లుపన్యసించిరి.

గత రెండువత్సరముల నుండియు "సేవలకు కన్వేన్యను వారు. భారతీయుల ప్రతిభ కనుగుణముగ ప్రభుత్వచట్టమును తయారుజేసి-పార్లమెంటునందు ప్రవేశపెట్టుటకు ప్రయత్నించుచుండిరి. ఈ చిత్తుచట్టము తయారుజేసినవారిలో- ఇదివరకుకాంగ్రెసు కమిటీలయందును, సబుకమిటీలయందును పనిజేసినవారును, లక్షోద్దేశముడంబడికను తయారుజేయుటలోను 1919 సం॥ కాంగ్రెసు ప్రజాశక్తికను తయారుజేయుట యందును పాల్గొని ఎక్కువ పరిశ్రమ యొనర్చినవారు చాలమంది కలరు. భారతజేతమునకు స్వపరిపాలనను సంపాదించుటకు గాను ఒకటిల్లును తయారుజేయుటకు మీరు పూనుకొనిరి. వారానందరత్నమును- (ప్రపంచమందలి వేర్వేరు ఇతరరాష్ట్రములలోని ప్రభుత్వనిర్మాణములగురించిన విషయములను బాగుగా పరిచయమొనర్చుకొని తరువాత భారతదేశమున కనుగుణముగ విధమున నీ విల్లును తయారుజేసిరి.

ఈవిల్లుపైన గావించబడిన కొన్ని వ్యాఖ్యానముల జూడగా వారు ఏటిషు సామ్రాజ్యములోని వేర్వేరురాష్ట్రముల నిర్మాణములనే సరిక తేలికకొననియట్లుజేయును. ఈవిల్లు- ఆస్ట్రేలియా-ప్రభుత్వ నిర్మాణము ననుసరించి యున్నదని వారిలోకొందరనిరి. అది యెంతమాత్రమును సరిగాదు. చాలముఖ్యములగు కొన్ని విషయములందు ఆస్ట్రేలియా ప్రభుత్వ నిర్మాణమునకును ఈవిల్లునకును భేదముగలదు. ఈవిల్లు- బాగుగ విచారించకుండ త్వరితముగ తయారు చేయబడినదిగాదు. ఈవిల్లు భారతదేశములోని రాజకీయ సంఘములన్నిటికిని - వారాపత్రికలన్నిటికిని విమర్శనార్హము పంపబడినది. వారాపత్రికలలో చాలామంది ఆస్ట్రేలియా ఈవిల్లునుపూర్తిగా ప్రకటించెను. చాలపత్రికలు-మంచి విలువగల వ్యాఖ్యానము లొనర్చెను. ఈవిల్లునందు కొన్ని మార్పులతోనర్పవలసిన యవసరముగలదు. అఖిల రాజకీయ పక్షముల నభివారు సమాజేత మయినపుడు, ఈవిల్లును గురించి వారిలో చర్చించుటకును, వారు నూచించు సవరణల సంగీకరించుటయో నిరాకరించుటయో యొనర్చుటకును - నల్లరైదుగురు సభ్యులు గల ఒక యువసంఘమును నియమింపవలసినదని సేవలకు కన్వేన్యను నందలి శాసనోద్యోగులకు నూచించు నెంచుచున్నాను. ఈవిల్లును జూలై నెలలోలో ఆగస్టు నెలలోలో బోవు సమాజేతమున పార్లమెంటునందు ప్రవేశపెట్టెదనని నేనివరకు వాగ్దామొనర్చియున్నాను. అందుచే ఎక్కువకాలము వేచియుండుటకు వీలులేదు.

ఒకటి రెండు ముఖ్యవిషయమును గురించి మాత్రము నేనిప్పుడు ప్రసంగింపదలచుకొనలేదు. సాంఘిక నియోజకవర్గముల విషయ మందులో యొకటి. ఈవిషయమున సభ్యులలో నెట్టి సమాధానమును గురురలేదు. ఈవిషయమును చర్చించుట కొకయువసంఘమేర్పడినది. వీరి చర్చలు ఇంకను నుగియలేదు. సేవలకు శాసనసభమున సభ్యులరాలను. అందుచే నేనిప్పుడు విషయమున నాయభిప్రాయమును బహిరంగముగ చెబుట గ్రహ్యముగాదు. అవసరమైనపుడు నాయభిప్రాయమును చెల్లడించుటకు నేను వెనుదీయను. సాంఘిక నియోజకవర్గములు- జాతీయందు విభేదముల పెంపొందించి, వేర్వేరుగానుండుటకు ద్వేషింపబడి సాధనములు - ఇందువలన జాతీయతాభావమును, ఐక్యతను నశింపను. అంతియగాక - నిరంతరము పరస్పరకలహములకు గూడ కారణముగను. ఇది నావ్యక్తభిప్రాయములని నేదినివరకే చెలియింపజేసి గాని కొంతగా చెబుటలేదు. ఈపంపుమువారి చర్చ ముగిసిన తరువాత నావిషయమును గురించి ప్రస్తుత విల్లుసంఘాత క్లాజు ఏర్పరుపబడును.

ఈవిల్లు ప్రభుత్వనిర్మాణమును నిర్వచించుచున్నది. అందుచే - దీనిని సవరించుట ఎప్పుడును కులభసాధ్యముగాదు. ఈవిల్లునందలి గ్రామ పంచాయతులు మున్నగు కొన్ని భాగములను పెద్దపూలలో జేర్చవలసియున్నది. అప్పుడు వానిని పరిశీలన సవరించి కులభముగా సవరించుకొనుటకు వీలుగను.

ఈవిల్లును పార్లమెంటువారు ఆమోదించిన తరువాత భారతీయులు తమకు సంబంధించిన ఎట్టివిషయము కొరతను తిరిగి ఏటిషుపార్లమెంటువారి యెదుటకు వెళ్లవలసిలేదు. అప్పు

దీనిలు పూర్తిగా భారతశాసనసభలవారి చేతులలోనే యుండును.

స్వరాజ్యపార్లమెంటువచ్చిన తరువాత వారిచే నిర్ణయించబడగలగినవి యెంచి కొన్ని విషయములు ఈ విల్లునందు చేర్చబడలేదు. భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రములు మొదలగు విషయములు భారతీయులచేతనే నిర్ణయించబడవలసినవి. ఈవిషయమును ఏటిషుపార్లమెంటుయొక్కరు చెప్పినయెడల వారు పూర్తిగనగ మొనర్చుకొనజాలక వాని నిరాకరింపవచ్చును. అట్లుగానియెడల ఆవిషయములగురించి తమకేమియును చెలియదని చెల్లిపడదు.

ప్రాథమిక హక్కులు

పౌరుల ప్రాథమిక హక్కులను గురించి విల్లునందు జేర్చబడునగురించి కొంతభేదాభిప్రాయము గలిగెను. ప్రభుత్వనిర్మాణమును ఏర్పరచునపుడు అందు స్పష్టముగ వివరింపవలసిన హక్కులు కొన్నిగలవు. ఏవయమున కాని తాత్కాలికాదేశమువలన నట్టిహక్కులను భంగమొనర్చుటకు వీలులేకుండ జేయుట కిది యవసరము. అట్టిహక్కులను భంగపరుచుచు శాసనసభ వారేదేని శాసనము నొనర్చినను ముప్రీము కొద్దువారట్టి శాసనము ఆకాశ్రియమైనదని ప్రకటించగలరు. పరిపాలనా వ్యవహారములందు స్త్రీలకు పురుషులతో గల సరిసమాన హక్కులు ఈవిల్లునందుంగీకరింపబడినది. ఇందుజేర్చబడిన రెండవ ప్రాథమిక హక్కు ప్రతిపౌరునకును ఉచితముగ ప్రాథమిక విద్యనభ్యసించుటకు హక్కుగలదను విషయము. ప్రతిపౌరునకును ప్రారంభవిద్యనొనగుటకు ప్రస్తుతమున్న ఆర్థికవనతులు బాలవసు కారణముచే కొందరు దీని నాజేపించిరి. అందుచే స్వరాజ్యప్రభుత్వము వచ్చినతరువాత-సోకానోకా ఆర్థిక కారణములచే విద్యనభ్యసించుటకు వీలులేదు. అందులోనికీ రాజాజన ఒక సవరణ నూచించబడినది.

ప్రజల సమష్టిధనముచే నిర్వహించబడుచుండు కొద్దపై నను బావులవద్దను ఇతర అన్ని సంస్థలందును నడచుటకును ప్రవేశించుటకును ప్రతి పౌరునకును హక్కుగలదనునది మరియొక ప్రాథమిక హక్కు. ఇందు గ్రామపాఠశాలలను గూడ జేర్చవలసినదని కొంతమంది నూచించిరి. సమష్టిధనముచే నిర్వహించబడు సంస్థలన్నిటియందును ప్రజలలో ప్రతివారికిని హక్కుగలదు. ఈవిషయమును ప్రభుత్వనిర్మాణ శాసనమునందు జేర్చుట జాతికమానకర మనియు అందుచే వానిని తొలగింపవలసినదియు కొందరు నూచించిరి. కాని, ప్రజలహక్కు ప్రభుత్వనిర్మాణ శాసనమున నిర్వచింపబడవలెను. ఇందువలన ప్రజలభయము దీరును. అమెరికాయందు, బానిసత్వము నాపుటకు ప్రయత్నించినపుడు, మొదట వారు ప్రభుత్వనిర్మాణశాసనము నావిధముగ సవరింప వలసినవైనది.

ప్రభుత్వనిర్మాణము

ఈవిల్లునందు ప్రభుత్వనిర్మాణము గ్రామమునుండి క్రమక్రమముగా పరిణామము నంది కేంద్రప్రభుత్వముతో ముగియునట్లేర్పరుపబడినది. భారతదేశముయొక్క - మనువు - చాణక్యుడు - శుక్రుడు మొదలగు నిర్మాతల రచించిన గ్రంథములన్నిటియందును ఇట్టిపద్ధతియే వర్తింపబడినది. ప్రాచీన భారత గ్రంథము లన్నిటియందును ప్రభుత్వనిర్మాణము గ్రామములలో ప్రారంభమైపట్లు గాన్పించును. ముందు ప్రభాగములో ప్రారంభించి క్రమముగా క్రిందకుదిగి గ్రామనిర్మాణములవద్దకు వచ్చుట పాశ్చాత్యపద్ధతి. మన విద్యాధికులలో చాలమంది తమ ఆదర్శములలో పాశ్చాత్యపద్ధతులకు పూర్తిగా నలవాటుపడి మారిపోయిరి. నేనివిల్లునందు నూచించినవిధానము వారి కతికలుపుగ దోచెను.

ఈవిల్లు ప్రకారము, ప్రభుత్వనిర్మాణమునందు అయిదు మెట్లు గలవు: (1) గ్రామప్రభుత్వము (2) తాలూకా ప్రభుత్వము (3) జిల్లా (4) రాష్ట్రీయ (5) కేంద్ర ప్రభుత్వములు. ఇవి నిశ్చయించు మెట్లవంటివి. పై మెట్లవలె వెళ్లవలెనని యెంచువారు, మొదటి మెట్టునుండియు నెక్కి వెళ్లవలెను. అప్పుడు, గ్రామవ్యవహారములయందును, తాలూకా జిల్లా వ్యవహారములయందును నిర్వహణావశ్యము గలవారు మాత్రమే, రాష్ట్రీయ, భారత వ్యవహారములను నిర్వహించుటకు వీలుగను. అంతియగాక గ్రామ, తాలూకా, జిల్లా పరిపాలకసంఘములకుగూడ ప్రైసంస్థలతో పాటు సరిసమాన గౌరవస్థానము గలుగును. స్థానికవ్యవహారములు స్థానికప్రజల చేతనే పరిష్కరింపబడుటకు వీలుగలుగును. అట్టిదే నిజమగు ప్రజాప్రభుత్వముగను. పాశ్చాత్యదేశములందు గాననగు ప్రజాప్రభుత్వము ఆదర్శ ప్రాయము గాదు. స్వలాభార్థులదార్శులకును, ధనికులకును మాత్రమే వానియందు స్థానము గలదు. స్థానిక వ్యవహారములయందును, నిర్వహణ జ్ఞానమునందును ఎట్టి

అనుభవమునులేనివారు పార్లమెంటుసభ్యులగుచున్నారు. అందుచే స్వల్పమాత్రము లగు స్థానికవ్యవహారములనుగూడ నతికన్యముమీద మాత్రమే పరిష్కరింపబడుచున్నది. భారతదేశమున నట్లుండరాదు. స్థానిక విషయములను స్థానిక ప్రజలే నిర్వహించుకొనవలెను. ఆ విషయములు వారికి చెలిసిన ట్లితరులకు చెలియ జాలవు. భారతీయులలో చాలమంది తమ స్థానికవిషయములందుతప్ప ఇతర సమస్యలం వెక్కువ శ్రద్ధ పుచ్చుకొనరు. భారతీయవిజ్ఞానపుషాదులు గ్రామములందే యేర్పడినది. గ్రామపరిపాలనయందు పంచాయతులందు జోక్యము గలిగించుకొన నంతవరకు-కేంద్ర ప్రభుత్వములం చెట్టి మార్పులు జరిగినను, జీవితమునం చెట్టిమార్పును గలుగలేదు. ఈస్థితి యాకంపెనీవారు పరిపాలనను స్థాపించుకొన్నతరువాతనే, గ్రామ నిర్మాణము భగ్న మొనర్చబడినది. దానిఫలితముగా భారత ప్రజాసామాన్య మిప్పుడు దారిద్ర్యమునకు లోనై నిస్సహాయస్థితియందుండవలసినవచ్చెను.

గ్రామమునందు ప్రతివారికిని గ్రామపంచాయతీ సభ్యుల నెన్నుకొనుట కధికార మొసగబడినది. నియోజకుని కనిష్ట వయస్సుపరిమితి 21 సం॥ లుగ నేర్పరుపబడినది. కొంతమంది 18 వత్సరముల పరిమితి నేర్పరుపవలసినదని కోరిరి. మరికొంత మంది 25 వత్సరముల నేర్పరుపవలసినది. ఇరువురకును సమాధానముగ రీతిని 21 వత్సరములపరిమితి ఏర్పరుపబడినది. గ్రామ సంఘములకు ప్రతి వత్సరమును ఎన్నికలు జరుగును.

తాలూకా, జిల్లా, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు ఎన్నికలు 6 వత్సరముల కొకపర్యాయమును, కేంద్ర శాసన సభకు 5 వత్సరములకు ఎన్నికలును ఏర్పరుపబడినది. సెనెటుకు 6 వత్సరముల పరిమితి ఏర్పరుపబడినది. ప్రైసంఘమునందు సభ్యుడగుటకు క్రిందిసంఘమునందు అనుభవము సంపాదించియుండుటకు అర్హతగ నిర్ణయించబడినది. ఈవిధముగనే నియోజక వర్గముయొక్క అర్హతలుగూడ మెచ్చింపబడినది. నిర్ణీతములైన పన్నును చెల్లించుటయొక్క, మరియూడునాల్గు రకముల అర్హతలుగూడ నిర్ణయించబడినది. ఆంధ్రప్రదేశ్ యున్నను ఆతనికి ఎన్నికహక్కు ఉండును.

కేంద్రప్రభుత్వము

ఈవిల్లువలన కేంద్రప్రభుత్వమునందు సంపూర్ణముగా భారత సెలకొల్పబడినది. సైనికశాఖగూడ భారతశాసనసభవారిచే దీనికొనబడినపు డాభారత్యత సంపూర్ణముగను. రాజు సెనెటు భారతశాసనసభయొగలసి కేంద్రప్రభుత్వముగను. రాజానకు బదులు ఆతని అధికారములతో రాజప్రతినిధి పని జేయును. రాజప్రతినిధి ప్రధానమంత్రిని నియమించును. ప్రధానమంత్రి ఇతర మంత్రులను నియమించుకొనును. శాసనసభవారి విశ్వాసమును గోల్పోయినపుడు వీరు రాజీనామా నీయవలెను. ఇందువలన ప్రస్తుతముఎక్కువగ వాంఛింపబడుచున్న శాశ్వత కేంద్రప్రభుత్వమున స్థాపింపబడును. శాసనసభయందు ఎన్నుకొనబడిన సభ్యుల దప్ప నియోజకులుగాని, అధికారులుగాని సభ్యులుగ నుండజాలరు.

ఈవిల్లునందు కార్యనిర్వహక శాఖను, చట్టనిర్మాణశాఖనుండి పూర్తిగా వేరుజేసితిమి. అపారాధగ సమయములందు దీనియొక్కవిలువ అధికముగ గాన్పించును. కార్యనిర్వహక శాఖ-ధనవ్యయ మొనర్చునదిగాన, సాధ్యమైనంత యధికమొత్తమును సంపాదించుటకు వీరు ప్రయత్నించుచుండును. వ్యయమొనర్చు నధికారులు ఆదాయ వ్యయములతో సంబంధించిన ప్రతి పాదనలందు వోటులనొసగు నధికారములేకుండ తొలగింపబడినది. వారట్టిప్రతిపాదనల చర్చలో పాల్గొనుటకు మాత్రము వారికి అధికారము గలదు. ఆంగ్లదేశముందు మంత్రివర్గమువారి పలుకుబడి, ఇతరసభ్యుల పలుకుబడి కంటె 10 లేక 20 రెట్టిధిక్కుగనుండును. వారియాదరణకొరకెందరో ఎదురుమాడుచుండును.

రాష్ట్రములం దొక్కశాసనసభను, కేంద్రప్రభుత్వమునందు రెండుశాసనసభలను ఏర్పరుచుటకు ఈవిల్లునందు నూచింపబడినది. కేంద్రప్రభుత్వమునందు రెండుశాసనసభల నుండుట మియాభిప్రాయ మునెడల ఈవిల్లునందు నూచించబడిన సెనెటుకంటె ను త్రమగుసంస్థ యుండజాలదు. ఇట్టి రెండవశాసన సభయొందుటచే విల్లులపైను ఇతర విషయములందును మంచి విలువగల విమర్శనల కవకాశముండును.

న్యాయశాఖయందు, ముప్రీము కొద్దు తుది కొద్దుగ నేర్పరుపబడినది. ఇది భారతదేశమందే యుండును. ఈనూచనను, స్వరాజ్యపక్ష నాయకులగు మోతీలాలు నెహ్రూగారు ఎదుర్చుట నాకు దుర్భాగ్యముగ నున్నది. ప్రస్తుతము ప్రేమి కాన్సిలునందున్న యధికారము, ముప్రీము కొద్దువారి కొనగ

టనును అవసరమగుచో కొన్ని క్లిష్టవిషయములందు (ప్రీవీ కౌన్సిలునకు అప్పీలు చేసికొనుటకు గూడను) ప్రీమియరీ వారసుమతి నిచ్చుటకు సదుపాయము చేసికొనవచ్చును. ఇవి చిల్ల బోని ముఖ్యాంశములు.

ఆక్షేపణలు

ఇంతవరకును వచ్చిన ఆక్షేపణలలో ముఖ్యమైనది నై నిక కాఖను గురించినది. తాత్కాలికముగ, నైనిక కాఖనై నధికారము రాజప్రతినిధి కొరకబడెను. భారతశాసనసభవారు ఒకశాసనము రూపమున నైనిక కాఖను తమవశ మొనర్చుకొను వరకు మాత్రమే నైనిక కాఖ రాజప్రతినిధి యధీనమున నుండును. నైనిక, రాజ్యాంగ విధేయత కాఖల సందర్భమున, భారతీయులు వెంటనే యధికారము వహించబాలను. అందుచే వారావిషయములందు తరఫీదునంది వానిని దీసికొనుటకు అభిలాషను వెల్లబుచ్చుపర్యంతము నవి రాజప్రతినిధికింద నుండు ట యుత్తము. భారతీయులకు తత్ఫలితములందును, నైమానికదళములందును ఎట్టి అనుభవములేవు. ఆధునిక నైనిక కాఖ యందలి ముఖ్యాంశములు. నైనిక కాఖను తమవశ మొనర్చుకొను వరకును, నైనిక కాఖయందు కొంతవరకు బాధ్యతను నెలకొల్పుటకు కొన్ని యేర్పాటు లానర్పబడెను. ఒక సంఘమువారు తనవర్గములకొకమారు కన్వీట్ నైనిక వ్యయమును నిర్ణయించురు. ఆ మొత్తమును భారత శాసనసభవారంగీకరించి తీరవలెను. అంతకంటె నెక్కువ మొత్తముగావలసినయెడల, భారత శాసన సభవారియను మతినందవలెను అప్పుడు వారు చచ్చించి, తమ కసంత్వ ప్రకరముగ నున్న యెవల నిరాకరింపవచ్చును.

స్వదేశ సంస్థానములు

స్వదేశ సంస్థానముల సమస్యనురియొకటి స్వదేశ సంస్థానములతోటి సంబంధములగుడ వెంటనే ఎందుకు దీసికొనరాదనికొంద రాక్షేపించుచుండిరి. ఇందుకు మనము సంసిద్ధముగ లేము. స్వదేశ సంస్థానములు బ్రిటిషు ప్రభుత్వముతో మైత్రి సంధియొనర్చుకొనియున్నవి. వానికి నైన్యములుగలవు. మనకట్టి కత్తిలేదు. స్వదేశ సంస్థానములకును మనకునుగల సంబంధములు ప్రజాభిప్రాయ బలముచే పరియగు మార్గముననుచుండవలెనుగాని నైనిక కత్తిచే గాదు. సంస్థానములందలి ప్రజాభిప్రాయమును, భారత దేశీయుల యభిప్రాయమును బలముగ నున్నయెడల సంస్థానాధీశులు దానినినిరాకరించివిదుర్వజులరు.

పార్లమెంటువారంగీకరించనియెడల ?

ఈ విషయ పార్లమెంటువారంగీకరింపనియెడల—మియా దర్బారును సంపాదించుకొనుటకు మీ కెట్టి కత్తిగలదు? అని కొందరు ప్రశ్నించుచున్నారు. మొట్టమొదట మన వైపున న్యాయ కత్తి గలదు. దానిని పూర్తిగా నిర్లక్ష్యమొనర్చుటలేదు. భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము నొసగనియెడల, మీరు భారత దేశమును పూర్తిగా గోల్పోయెదనని, బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారికి స్పష్టపరచుగలము. ఇది బ్రిటిషువారికి త్వరితముగ నచ్చును. భారత దేశము లేనియెడల—ఇంగ్లండు ప్రపంచమున తనస్థానమును గోల్పోయి ఇతర చిన్న దేశములతోపాటును, “ఇచ్చట నొకగొప్పపాచీనజాతి గలదు. వారిపై మీరుపరిపాలించుచున్నారు. కాని సరిగా పరిపాలించుటలేదు. మీపరిపాలన స్థావరమైనది గాదు. మీరు పరిపాలించుచున్న ప్రజలక్షేమముకొరకు మీ రినుమంతయైన లక్ష్యమొనర్చుటలేదు. లెక్కలను నివేదికలను తయారుజేయు సైక్రటరీలు పనియందు స్థావరముగనే యున్నదని నేనంగీకరించెను. కాని ఏజాతిగాని ప్రభుత్వనివేదికలమీద జీవింపదు. జాతియొక్క జీవితమునకు ముఖ్యపరమముగ విషయములను మీరు తొలగించితిరి. చరిత్రకారులు గూడ తెక్కింపబాలనంత ప్రాచీనకాలమునుండియు భారతదేశము గొప్పద్రవ్యవంతముగ నుండెను. మీపరిపాలనవలన వారివృద్ధి త్వంతిదారిద్ర్యమునకు గురియైరి. భారతీయులు ధనములేక బాధల నందుచుండగా భారతదేశముయొక్క బంగారును దీసికొనివెల్లి ఆంగ్లదేశమున నాంగ్లేయులకు నూటికి 1½, 2 చొప్పున స్వల్పపడ్డిలకు ఋణముల నొసగుచు అన్యాయ మొనర్చుచున్నారు.” భారతదేశమునకు వారొనర్చుచున్న అన్యాయముల నన్నిటిని బ్రిటిషువారికి వివరించెదము.

నేను మీతోకంటె ఆంగ్లేయులతో నెక్కువ మనసువిప్పిచూటలానుచుండును. వారు తప్పుజేసినవారగుటయే ఆందుకు కారణము. భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చు మరతుమీద మాత్రమే భారతదేశమును మీరుందుకొనగలరనియు అట్టిస్వాతంత్ర్యమును నిరాకరించునెడల భారతదేశమును గోల్పోయెదరనియు వారికి తెప్పదను. భారతదేశమును, ఆంగ్లదేశమున కలసియుండవలెనని నాకోరిక. భూనవజాతియొక్క భావియంతయు నీనుసన్నపై నాధారపడియున్నది. ప్రపంచవివాళకర మగు నల్లతెల్లజాతులకు రానున్న మహాసంగ్రామము నాపుట కిది ముఖ్యము. అట్టిమహాసంగ్రామము ప్రపంచమున కంతకును వినాశకరముగ నుగడును. ఆంగ్ల భారతదేశముల మైత్రియే ప్రపంచమున కాంతినినెలకొల్పగల కత్తి.

భారత శాసనసభ

రైల్వేడిమాండులలో తిరిగి తగ్గించుట

వర్గింగు కర్చులలో 37 లక్షలు తగ్గించుట

రైల్వేలను భారతీయుల హక్కుగతము చేయుట

లండనుబోర్డుల సిబ్బందికర్చులలో 2 లక్షలు తగ్గించుట

రాజకీయమై దీలవిడుదల

డిల్లీ ఫిబ్రవరి 27:— రాజకీయ మైదీల విడుదల తీర్మానమును విచారించుట కొక అధికారదినమును ఏర్పాటు జేయవలసినదని లాబారునీచందు గారడిగిరి. అధికారవ్యవహారము లనేకము లున్నవిగావున అట్లుచేయుటకు వీలుపడదని హోం మెంబరు గారు చెప్పిరి. మార్చి నెలలో అధికారవ్యవహారములు లేనప్పుడైన ఒకదినము నేర్పరతురాయని దునీచందుగారడిగిరి. దానివిషయమై తరువాత తెలియజేయుదునని సభాపాతకుడు చెప్పెను.

రైల్వేబోర్డులో భారతీయుని నియమించుట

ప్రయత్నముగా నోటిమనిచ్చియున్న యొక ప్రశ్ననుగురించి సర్ కాంపుబెల్లు రోడ్డుగా రిట్లడిగిరి. ఒక యువోగము నిచ్చుటలో భారతీయుని కనుకూలించునట్లు యోగ్యతలు విచారించబడునని 25 రేషన్ ఆర్థికసభ్యుడు చెప్పిననుట సంబంధమున అట్టిమాట నిర్ణయాపరచి ప్రభుత్వమువారి కార్యదర్శులకును ప్రముఖులగు భారతీయసభ్యులకును అన్యాయముజరుగననుచునను కలుగజేయుచున్నదని ప్రభుత్వమువారి కెరుంగుదురా?

సర్ అలెగ్జాండరు మడ్డిమనుగారు జవాబుచెప్పిరి.

అయ్యో నాన్నేహితుడు సందర్భములు తెలియకుండ ఆపార్థములు కలుగునట్లుగా మాట్లాడుచున్నాడు. ఆర్థికసభ్యుడు చెప్పినదేమనగా:— సమయము వచ్చినపుడు తగినటువంటి మనుష్యుడు భారతీయుడగునో కాదో యిప్పుడు చెప్పలేము. కాని అట్టిసమయము వచ్చినపుడు భారతీయునికి స్పష్టముగా అనుకూలించునట్లుగా యోగ్యతలు విచారించబడునని చెప్పటకు సాహసించుచున్నాను. అట్టి వాక్యములో సగముచెప్పి సర్వీసుల నిర్ణయాపరచునని గాని నూచనల నిచ్చుచున్నదనిగాని చెప్పటమాడదు. సర్ కాంపుబెల్లు రోడ్డు:— సరియైన భారతీయుని చేర్చుకొని రైల్వేబోర్డును బలపరచుట నాకును యిష్టమే.

కీల్స్ డ్విక్ అహమ్మద్ గారు:— అది తటస్థింపదండి (నవ్వు)

రైల్వేబోర్డుపై చర్చ

సభలో డిమాండులపై చర్చులిగి ప్రారంభింపబడుటకు పూర్వము క్రిమినలు లా సవరణ శాసనమును రద్దుపరచు గారు గారి బిల్లును రైల్వేకంపార్టుమెంటులను ఆంగ్లో-యండియనులు యూరపియనుల నిమిత్తము రిజర్వు చేయరాదని చెప్పనియోగిగారి బిల్లును స్టేటుకౌన్సిలువారు నిరాకరించినట్లు స్టేటుకౌన్సిలునుండి వచ్చినవర్తమానమును సభాకార్యదర్శి తెలియజేసెను. అప్పుడ సభికారులవైపునుండి “సిగ్నిస్గన్సు” శేకలు వివబడెను.

రైల్వే యునైటెడ్ రులు

తగ్గింపుతీర్మానములలో మొదటిదానిని రాజుగారు ప్రతిపాదించిరి. “తనిఫీ” అను దానికింద రైల్వేబోర్డులో రు 20,000ను తగ్గింపవలెనని వారుపపాదించిరి. రైల్వేయునైట్ రుల రహస్యనివేదికలు శాసనసభాసభ్యులకు చిక్కుటలేదు. శేం ద్రసలహాసంఘమువారి చేయననుకూలముగానున్న యెడల వారిని నమ్మకములలోనికి తీసికొనవలెను. ఆక్రమవర్త కమిటీ వారియభిప్రాయమును వారి నివేదికనుండి చదివి వినిపించిరి.

పేరునకు మాత్ర మొక 100 రూపాయలు తగ్గింపక రాజుగారు 20,000 రూపాయలు తగ్గింపవలెనని నూచించియున్నారని హింద్ గారు మొరకెట్టిరి. ఉపపాదకుని యుద్దేశ్యము రైల్వేయొక్క గవర్నమెంటుయొన స్పెక్టరుల విధులను తెలియజేయుటయే యుండవచ్చును. ఈయన స్పెక్టరులవిధులను తెలుపు

నట్టి చట్టసమ్మతమైన నిబంధనలను హింద్ గారువినిపించిరి. ప్రయోజనము కాపాడుట వారిచేతయందున్నది. కావున వారి బాధ్యతయెక్కువగానున్నది. రైల్వేలు సురక్షితముగా నడచుచున్నవేమో చూచుచుండుటవారి ముఖ్యవిధియైయున్నది. సిగ్నలింగు యంటులలాకింగు మొదలగు విషయములను వారు బహు జాగ్రత్తగా చూచుచుండవలెను.

తరువాత హింద్ గారు ఇట్టిబాధ్యతగల పనులను నిర్వహించుటకు మనుష్యులు చాలరనిరి. ఎన్నియోమైట్లు వీరుప్రయోజము చేయవలసి యున్నదనియు కొంతమందిని ప్రభుత్వమువారు తగ్గించినను తగ్గింపవచ్చుననియు చెప్పిరి. శేంద్రసలహాసంఘమునకు విశేషము ప్రయోజనములేని యిన స్పెక్టరుల సాంకేతికనివేదికలను బహిరంగపరచినందువలన ప్రయోజన మున్నదా యని శంకించిరి. ప్రభుత్వమువారి రెల్లప్రభువును రైల్వేపరిపాలకులతో సంప్రతించియే యానివేదికలను విచారించుచున్నారు. రాజుగారు సవరణ నుపసంహరించుకొనిరి.

రైల్వే ప్రమాదములు

ఇంతతనిఫీ జరుగుచున్నను ఇన్ని ప్రమాదములే జరుగవలెనని తరువాత దొరస్వామి అయ్యంగారు చర్చను ప్రారంభించిరి. ప్రపంచములో అన్ని దేశములలోకంటె హిందూదేశములో తక్కువప్రమాదములు జరుగుచున్నవని హింద్ గారు చెప్పిరి.

కలకత్తాలో రైలుకానింగు

కలకత్తాలో రైలుకానింగును గూర్చి సర్ కాంపుబెల్లురోడ్డుగారు ప్రశ్నించిరి. సకాలమున మీదుగా వంతెనలు కట్టి ప్రజలకు గలుగుచున్న యిబ్బందులను తొలగించుటలో రైల్వేకంపెనీలకు దూరదృష్టియున్నట్లు లేదు. అవిధముగానే అందరును నవ్వుచుండగా చెన్నపురి, బొంబాయి, కరాచి, సయ్యుక్త రాష్ట్రములనుండి వచ్చిన సభ్యులు తెలియజేసిరి. ఏకో కొంతయిబ్బంది కలుగుచున్నదని హింద్ గారు ఒప్పుకొనిరి. కాని యావంతెనలు కట్టుట కరుఖర్చులో స్థానిక ప్రభుత్వములవారును స్థానికసంఘములును విశేషముగా పాల్గొనవలసినవ్యుటచే యాచిత్తుగల్గుచున్నదని ఆయన తలంచెను. హిందూదేశములోకంటె పదిరెట్లెక్కువమారము రైల్లుగల అమెరికాలో మీదుగాకట్టబడిన వంతెనలు కొద్దిగా నున్నవి. అన్నియు రైలుకానింగులే. సభవారర్థుడు ఘోషారమునకు లేచిరి.

(ఆ. వె.)

ఫలహారానంతరము

రైల్వేలెక్కల తనిఫీ

అడిటును అక్కంటునుండి విడదీయుట

డిల్లీ, ఫిబ్ర 27:— ఫలహారానంతరము శాసనసభ సమావేశమైనప్పుడు కె. సి. నియోగిగారు రైల్వేలెక్కల తనిఫీనిగురించి చర్చను తీసికొనివచ్చిరి. సి. యస్. రంగఅయ్యరు జోషీ గారుమాడ మాట్లాడిరి. రైల్వే అడిటునుగూర్చి ప్రభుత్వమువారి కట్టి తీర్మానమునకును రాతదనియు, కాని యావిషయమున ఆక్యర్లు కమిటీవారు చేసినశిఫారసును రైల్వేఅడిటును అక్కంటునుండి విడదీయుటకు అనుకూలముగా నున్నదనియు సిగ్నలు గారు చెప్పిరి. ప్రతినివరమును తనిఫీచేయుటకు సాధ్యపడదు ఇందువలన కర్చుకొండింతలై మనుష్యులనుగూడ రెండురెట్లు చేసుకొనవలసి వచ్చును. ఏవిధముగానైనను అడిటురు శెనరలు అధికారమును తగ్గింపవలెనని ఆక్రమవర్త కమిటీవారి రివ్యూను చెప్పియుండలేదు.

అడిటును అక్కంటునుండి పేరుచేయుటవలన శాసనసభకు అధికారముతగ్గి అనవసరకర్చులకు మూలమునని చమత్కార లాగారు తెలిచిరి. అడిటురు శెనరలుకును సభకునుగల సంబంధము

కాననుమలో స్పష్టముగా చెప్పబడియున్నదని ఆయన చూపించెను.

సరియైన అడిటుమీద యెంతయెక్కువ కర్కశపెట్టితే అంతయెక్కువగా అదాచేయవచ్చునని కుక్కుగారు అనుభవము వలన తెలియజేసిరి. అక్కంటునుండి అడిటును విడదీయుటకుంచిరి. కడసారి తీర్మానమునకు వచ్చుటకుముందు యీవిషయము స్థాయి ఆర్థికసంఘముయొద్దటికి తీసుకుని రావలెనని రంగాచారి యరుగారు తలచిరి.

సర్ బాసిల్ బ్లాక్లూ గారి టిట్టుచెప్పిరి:—చర్చలోయేదో యొక చిన్ననూటనుబట్టి యంత ముఖ్యమైన విషయమునుగూర్చి సభవారు తొందరగా తీర్మానమునకు రాకూడదు. అక్కంటు లనుండి అడిటును విడదీయుటవలన రైల్వేలోనేగాక అనేక చోట్ల నూర్చుకలిగించును. రాష్ట్రీయాధికములను కేంద్ర ఆర్థిక ములనుండి విడదీయుప్రశ్నకూడ కలదు.

రాష్ట్రీయాస్వాతంత్ర్యము చేకూరవలెననియ అక్కంటు వేరుచేయబడవలెను. అట్టిచో అడిటరు జెనరలుక్రింద మన అడిటు స్వతంత్రముగా నుండవలెను. అడిటు వేరుచేయుటవలన భారత కాపనసభయొక్క అధికారము తగ్గునని నేను ఒప్పు కొనను. అట్లుగాక వేరుచేయుటచే యేమాత్రము యొక్క న కర్కశను అడిటింగు యొక్కను సమర్థముగా జరిగి తానివలన యొక్కను అదాయము చేకూరును. కావున అడిటే యొక్కను లాభకరము. ప్రస్తుతము అడిటరు జెనరలే అక్కంటు జెన రలుగా నున్నాడు. అక్కంటు జెనరలుగా ఆయన యిం దియోప్రభుత్వమునకు సహాధి నేటుగాను అడిటరు జెనరలుగా ప్రభుత్వమునుండి స్వతంత్రముగాను ఉంటున్నాడు. అక్కంటు విషయమున అడిటరు జెనరలు తన స్వతంత్రమును నిలుపు కొనుటకు ప్రయత్నించలేదనిగాని, లేక అడిటువిషయమున ఆయన స్వతంత్రము నడచివేయుటకై యిండియా దొరతనము వారు జోక్యము కలిగించుకొనుటకు ప్రయత్నింప లేదనిగాని మిక్కిలి కష్టము.

అక్కంటింగుపని తనకు లేకపోయినయెడల అడిటింగును మరొకరితో నేర్చుకొని నిర్వహింపవచ్చునని అడిటరు జెనరలు అంగీ కరించెను. ఇటువంటి ముఖ్యమైన విషయమునుగురించి తీర్మా నించుటకు దొరతనమువారు సభవారిని యిచ్చువచ్చినట్లు వదలి వేయవలెనని తుదకు తిరిగి బాసిల్ బ్లాక్లూ గారు చెప్పిరి.

అనన్యకముమీద నియోగిగారు తమ తీర్మానము నుప సంహరించుకొనిరి.

వర్కింగు కర్కశలు

80 లక్షలు తగ్గింపుమని రామయ్యంగారు రడుగుట వర్కింగు కర్కశల క్రింద 80 లక్షలు తగ్గింపవలెననిదని కె. రామయ్యంగారు ప్రతిపాదించిరి. సప్తముమీద పని చే యుచున్నటువంటి రైల్వేలో సహా అన్ని రైల్వేలను యించి కేపు కమిటీ కిఫారగులను మరచిపోయియున్నారు. వాటి నను లులో పెట్టుటయే నాయుద్దేశ్యము. ఏరైల్వేలకును కర్కశలను తగ్గించుటకు ప్రయత్న మే లేదు. లీకమిటీ నూచక లననులలో పెట్టుటకును విశేషలాభములు తీయుటకును ఏర్పరచుకొన్న విశేష మొత్తము లీ 80 లక్షలలో చేరవు. ఇందికేపు:మిటీ కిఫా రగులన్నియు ఒక్కసారి అనుబంధానికి రావలెనని నాతలంపు గాదు. క్రమక్రమముగా వచ్చిన చాలును. అనేకరైల్వేలు తమ కర్కశలను తగ్గించుకొనవచ్చును. ఈవిషయమై అలస్యముండ రాదు. (చప్పట్లు)

సరిగా కర్కశ యెంత అగుచున్నదో చెప్పట కష్టముని నిమ్మగారు తెలియజేసిరి. ఒక రైల్వేను మరియొక దానితో పోల్చిచూచి రామయ్యంగారివలె రైల్వేలన్నిటిలోని కర్కశ ఒక డేవిసముగానున్నదని ఎవ్వరును చెప్పలేరు. వర్తకమును వర్కిం గుకర్కశలను అనేక విధములుగా మారుచున్నవి. అన్నిటిలోను ఒక్కటే విధముగా నున్నదని చెప్పలేము. మితవ్యయసంఘము వారి నూచక లెందుకు అనుబంధాలేదని రామయ్యంగారు రడిగి యున్నారు. కాని ఇప్పుడు రైల్వేలో తగ్గించిన తానికంటె యింకను తగ్గించుటకు వీలుపడదు. 9 కోట్లు ఎక్కువకాబడి వచ్చునని తలంపబడి నప్పుడు 8 కోట్లు ఎక్కువగా కర్కశచేయుట తప్పా? వ్యాపారము యొక్కచైవస్యము అల్ల చెన్నుండవలెనని యే మితవ్యయసంఘమువారి నూచనలు చెప్పుచున్నవి.

ఈ విషయమై క్రమ తీసికొన్నందుకు రంగాచారియరు గారు రామయ్యంగారిని అభినందించి కర్కశలో కొన్నింటికి తగిన సమాధానమును చెప్పవలెననిదని నిమ్మగారిని అడిగిరి.

నిమ్మగారు:—రైల్వేబోర్డువారు కర్కశలలో ప్రతివిష యమును బహుభాగ్యతగా విచారించిరి. ఇట్టిస్థితిలో వివరములను గురించి సమాధానము చెప్పటకష్టము. బొంగుగల లెచ్చటనున్నను సరే, వ్యాపార మెంతయొక్కచైవస్యనసరే, క్రిందటి సంవత్సరపు లెక్కలను చూచి దామాషా నిర్ణయించి రైల్వే కర్కశ లింతకు మీరరాదని రామయ్యంగారు చెప్పుచున్నారు. రైల్వేలకు నడి పించుట అట్లుగాదు. అందువలన రైల్వేలు రూపుమానిపోవును.

రామయ్యగారు రిచ్చిన లెక్కల వివరములను స్థాయి ఆర్థిక సంఘమువారు విచారించవలెనని రామయ్యగారి గారు నూచించిరి.

రామయ్యంగారు పడిన కష్టములకు ప్రభుత్వమువారు కృతజ్ఞులని సర్ చార్లస్ యిన్నీసుగారు వాగ్దాన మొనర్చి ఆలెక్కలను స్థాయి ఆర్థికసంఘమువారు పరిశీలించునని వాగ్దాన మొనర్చెను.

తుట్టుకుడు రామయ్యంగారు తమతీర్మానమును ఉప సంహరించుకొనిరి

వర్కింగు కర్కశలలో 37 లక్షలు తగ్గింపవలెను కేల్కారుగారు

వర్కింగు కర్కశలలో 37 లక్షలు తగ్గింపవలెనను తరు వాతి తీర్మానమును స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులగు కేల్కారుగారు తీసికొనివచ్చిరి. లీకమిష నూచనలకు కంపెనీరైల్వేల ఆఫీసరు లపై పూర్తిగా గాని కొంతవరకుగాని అనుబంధా పెట్టుటను యమున తీర్మానించుటకుముందు యాస్తుయిండియన్ జి. వి. పి. రైల్వేలపై అనుబంధా పెట్టుట కను (2 సంవత్సరములు) కర్కశ లకు సరిపోవునట్లుగా యీసామును ప్రభుత్వముచా కేర్పరిచి యుండి. కేల్కారు తమతీర్మానము నుపహాసించుటకు లేవక పూర్వము, యి న్నీ సు గా రు లే చి అ టు వ ం టి నిర్ధారణ యొద్దయు తాతేడుగావున తాను చాలచిక్కలో నుం టివని చెప్పిరి. ఈతీర్మానము చచ్చింపబడేటట్లయిన ప్రభుత్వ ము తరపున తానెట్టిజవాబును చెప్పలేననెను. కాబట్టి ప్రస్తుత ము దానివిషయము వదలిపెట్టవలె ననియు అవసరమైనయెడల పెట్టెంబరు సమావేశములో సప్టి మెంటరీ డిమాండును తీసికొని రావచ్చుననియును అప్పు డది పూర్తిగా చర్చింపబడుననియు చెప్పెను. ఆయనను పూర్తిగాగాని లీకమిషను నూచనల నకు సరించి మేలు కలిగించుటకు నిశ్చయించినయెడల అట్టిమేలు నె నుకటివారికి గూడ చేయబడునని ఆయన స్పష్టపరచెను.

37 లక్షల యేర్పాటును ఉపసంహరింపవలెనని సర్ చార్లస్ యిన్నీసుగారు నూచనయొక్క ఫలితమై యున్నదని పండిత మోతీలాలుగారు చెప్పిరి.

జిన్నాగారు:—మీ నిర్ధారణలో మేము భాగస్వాము లము కామనే మరతుమీద డిమాండులో 37 లక్షలు తగ్గించు టకు మేము ఒప్పుకొనుచున్నాము. (అవుననియేనని కేకలు) అట్లయిన సర్ చార్లస్ యిన్నీసుగారు కేల్కారుగారి తీర్మాన మును ఒప్పుకొన్నట్లుగా భావించెదను.

డిమాండులో 37 లక్షలు తగ్గించుటకు సభవారంగీ కరించిరి. (అ. ప్రె.)

రైల్వేసర్వీసులను భారతీయుల హస్తగత మొనర్చుట యం-కె. ఆచార్యగారు

రైల్వేసర్వీసులను సరిగా భారతీయుల హస్తగతమొనర్చ లేదని ప్రభుత్వమువారిని నూపించు నిమిత్తము 20 లక్షలతగ్గిం పవలెనని యం. కె. ఆచార్యగారు తెచ్చిన తీర్మానముపై కొం తయుద్దేశముగా చర్చజరిగెను. లెక్కలనుజూపి భారతీయులకు తగినప్రాత్యాహములేదనియు, అట్లుభారతీయులకు తగిన ప్రా త్యాహము కలిగించుటకై ముసలివారిని తొలగింపవలెననియు చెప్పిరి. జీతములలో గూడ యిచ్చుడున్న వ్యత్యాసము తొలగిం పబడవలెను.

వాల్మీకీహమ్మద్ హాస్సేన్లీగారు యాడిమాండును బల పరచి చేరునకు మాత్రము రు 100. తగ్గింపు మని అడిగిరి. కా ననసభవారిదివరకే చర్చించినటువంటియు తాముచెప్పినటువం టియు రిటైంచిమెంటు విషయములను అధ్యక్షుడు ప్రోసీవే సెను గావున ఆచార్యగారు ఆసవరణకు ఒప్పుకొనిరి. డాక్టరు లోహకరుగారు సవరణను గట్టిగా బలపరచి:

గోస్వామిగారు, రైల్వేలో ఉన్నతోద్యోగములలో భారతీయులకు తక్కువగా నియమించుచున్నారనియు భార తీయుల సెక్కువగా నియమించినగాని విడదీయుపద్ధతివలన అ భములేదనియు చెప్పిరి. లేకున్న నిరంకుశప్రభుత్వమునే సాగ నిచ్చినవారగుదురు.

ఈమాటకు సర్ చార్లస్ యిన్నీసుగారు రడ్డుపెట్టిరి. నేనెవరినిగురించియు మాషించుటలేదని గోస్వామిగా రనిరి. రైల్వేకాళ వారు భారతీయుల కుద్యోగము లీయవలెనని చెప్పుచున్నాను.

సర్ చార్లస్ యిన్నీసు:—పోయిన మూడుసంవత్సరము లలో నుపీయరు సర్వీసులలోనికి 76 గురు క్రొత్తముఖ్యులు తీసికొనబడిరి. వారిలో 43 మంది (దాదాపు నూటికి 50 మంది) హైమాటరీ యిండియనుల యూరపియనులు 23 మంది. ఇకముందు లీకమిషనువాకు చెప్పినట్లు భారతీయులు నూటికి 75 మంది నియమింపబడుదురు. సబార్డినేటు సర్వీసులలో రిక్రూటుమెంటు విషయమునను ప్రమోషను విషయమునను ఆంగ్లోయిండియనులతోపాటు భారతీయులకును సమానావకాము లుండవలెనని వాటిజ్యుసభ్యుడు ఒప్పుకొనెను. ఈవిషయమై ఏజెంటుకు గట్టిగా చెప్పబడినది. అప్పుడే అభివృద్ధిప్రారంభమైన ది. బాండ్రీలో ట్రేనింగింగు నూలుల ప్యాంప్రంథ మైనతోడనే భారతీయుల నిక్షాళులలోను తగినప్రాత్యాహ మొసంగ బడును.

పాలుగారు:—ఏయొక్కవ్యక్తునకు గాని లెక్కనుగాని పక్షపాతమునుజూపక భారతీయులను నియమించుటలో స్థా మాటరీ యిండియనులనే నియమించేయెడల యీతగ్గింపుకు ఓ టుచేయుదునని పాలుగారు చెప్పిరి. సర్వీసులలో మహమ్మదీ యులు చాలతక్కువగా నున్నారనియు వారిసంగతి చూడవలె ననియు మోర్లేఆబుల్ కాసింగారు చెప్పిరి.

నూరురూపాయలు తగ్గించుట ఆమోదించబడెను. 51 మంది అనుమతముగాను 39 మంది ప్రతిహతముగాను ఓటు నిచ్చిరి. పలేలుగారి తగ్గింపుతీర్మానము

20 లక్షల 24 వేల సిబ్బాదిఖర్చులగుల లండనుబోర్డుల క్రింద 2 లక్షలు తగ్గింపవలెననిదని పలేలుగారు పహాసించిరి. జి. వి. పి. ఇ. వి. రైల్వేలగూడ స్టేటుమేనేజమెంటు క్రిందికి రానున్న ప్పడు యింత ఖర్చుల చేయవలెనని అడిగిరి.

ఇవన్నియు ఇండియా మంత్రితో యేర్పరచువచ్చు కం ట్రాక్టు లావాదేవీలనియు వాటిని తీసివేయుటకు వీలులేదనియు నిమ్మగారు చెప్పిరి.

రంగయ్యంగారు పలేలుగారి తీర్మానమును గట్టిగా బల పరచి రెండులక్షలు స్వల్ప డిమాండుని చెప్పెను. లండనుబోర్డు ఖర్చులను ప్రభుత్వమువారు జాగ్రత్తగా పరిశీలించ వలెను. జి. వి. పి., ఇ. వి. రైల్వేలు స్టేటు అధికారముక్రిందికి వచ్చు చున్నవి గాన బడంబడికకు రావలసినదని యిండియా మంత్రికి తెలియజేయుట సభవారి విధియొందుననిది.

బడ్జెటు ఎస్టిమేటు క్రిందటి సంవత్సరము 25, 00, 000 లనియు జి. వి. పి. ఇ. వి. రైల్వేలను తీసికొనుటవలన 5,00,000 అదాయమువచ్చుచున్నదనియు సర్. బాసిల్ బ్లాక్ లూ గారు తెలియజేసిరి.

తు కకు పలేలుగారి తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. 47 అ నుకూలముగాను 38 ప్రతిహతముగాను ఓటువచ్చెను. ఇభంత టితోముగి సెను, కేపు మిగతాడిమాండు చర్చింపబడి జెనరలు బడ్జెటు నిశేదింపబడెను. (అ. ప్రె.)

హిందూమహమ్మదీయుల ఒడంబడిక

మరతుల ప్రత్యక్షనిదర్శనము

నాగపురము, ఫిబ్రవరి 28:-కడపటి కివరాత్రినాడును, పెండ్లి ఉత్సవములందును నాగపురమందలి హిందూమహమ్మ దీయు తగవులను బరిష్కారముగావింపబడి మూలానా అబ్దుల్ కలాము అజదు, పండిత మోతీలాలుగార్లచే గావింపబడిన మర తులు ప్రత్యక్షము పరీక్ష చేయబడెను. ఉభయపక్షములను సంధిపరతులప్రకారముగ నడచుకొనిరి. మనీరు సెడుట హిం దువుల ఉత్సాహము అతికాలియుక్తముగ నెడలెను.

(అ. ప్రె.)

జిల్లాబోర్డుల రైల్వేలు:—జిల్లాబోర్డు రైల్వేల కొను విషయమై తంజావూరు తిరునల్వేలి, కోయంబటూరు జిల్లాబో ర్డులవారిచే మద్రాసు ప్రభుత్వముద్వారా దక్షిణ ఇండియారై ల్వేవారు ఉత్తర ప్రభుత్వ తరములను జరిపెదరని అసానియే డ్ ప్రసు ఆప్ ఇండియా వారికి తెలియుచున్నది.

వెల్లింగుట సోసిసిమా

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు 953
28-2-25 శనివారమునుండి 6-3-25 శుక్రవారమువరకు శని,ఆదివారములందు మహమ్మత్తుం 8-15 గంటల మూలసిగలదు.
“నో డి ఫెన్సు” విట్రాక్చన్ స్పెషల్ డ్రామా
విల్లి యండెన్:న్, ఎడ్మండు జాన్సన్ అత్యుత్కృతచర్యలు, సాహసకృత్యములు, వింతలు చూడవలెనవి.
4 వ న్యూసీరీస్ డి నెడర్ ఫున్నర్నుగూడ చూడవలెను.

రెడ్డిరాణి సచిత్రమాసపత్రిక-1731

మత,సాంఘిక,త్యవసాయకవిద్యావిషయములు చర్చింపబడును.

వారకాంత (కావకము) విలులయు,విట్రాక్చన్ తైలయు అద్భుతచర్యలు, వీవివర్ణన చదివితీరవలయును నెల 12
మిథునానురాగము(పేదగన్ననవల)నెల 12
నరసింహకారికావృత్తి (కవిప్రబంధ గృహ్య) నెల 12
1731 తాత్పర్యముగల స్మార్తగ్రంథము రు. 1-10-0
రెడ్డిబదర్లు రాయవరము,గోదావరిజిల్లా

ఆంధ్రపత్రిక

1925-వ సం. ఫిబ్రవరి 28-వ రోజు

శనివారము

పరిశ్రమ

మంత్రులు గావలయునా అక్కరలేదా, సంస్కరణములను స్వీకరించెదరా లేదా యని లిట్టనుప్రభువుగారు ప్రశ్నించెడిది. ఇట్టి ప్రశ్నయే సామ్రాజ్యశాసనసభలో గూడ జరిగినట్లు చెప్పవచ్చును. శాసనసభవారికి జవాబునిచ్చినను, ప్రజలు వేరువిధముగ జవాబియవలసియుండును. సంస్కరణములూ, స్వచ్ఛలాలనమూ యను ప్రశ్న, దేశము నెదుర్కొనుచున్నది. స్వచ్ఛలాలనమే ప్రజలకు ముఖ్యముగ గావలసినదెడల, కాంగ్రెసునందు వెంటనే సభ్యులుగజేరి, స్వరాజ్యసంపాదనకై యావచ్చుకొని ధారణావలసియుండును. స్వరాజ్య మొకరిచ్చి దిది గాదనియు, స్వయంకృషిమూలమున పొంది యనుభవించదగినదనియు గ్రహించునెడల, కాంగ్రెసును బలపరచి, తదాదేశములను నిర్వహించుటయే అవసరకర్తవ్యము. ఇతరమగు ఆకర్షణలు వేయి యున్నను, ప్రస్తుతసమయమున స్వచ్ఛలాలనా సంపాదనమునందే ప్రజలు తమ దృష్టిని కేంద్రీకృతము జేయవలసిన తరుణ మానన్నమయినది. తక్కుంగల వరములు చేకూరినను చేకూరకున్నను విచారించ నక్కరలేదు. స్వల్పలాభములున్నను ఊడినను పాటింప నక్కరలేదు. ప్రజలలో నాత్మవిశ్వాసము గుడిరిన చాలును. తమ సంకల్పము నేడుగాకున్న రేపయినను సఫలము గాంచక తీరదను నమ్మక మేర్పడిన చాలును. దృఢచిత్తులగు వారి సంకల్పము నేరును విఫలపరుపజాలరు.

ప్రతిజాతియు తన యుద్ధరణమునకు తానే తోడ్పడుచున్నది. ఎవరి యున్నటికిగాని, అధఃపతనమునకు గాని వారే కారకులు. అధికారవర్గమును నిందింప నక్కరలేదు. దేశమునందైకమత్యము ప్రబలిన, అధికారవర్గము విభజించి పాలించుట కెటుల వీలగును? అట్టి దృఢసంయోగము లేకుండుటకు ప్రజలే బాధ్యులు. ప్రజలు తమ వత్తములను తాము దయారజేసికొని, విదేశవస్తువులపై నాధారపడక, దానిద్రవ్య మెనుభూతమును పారద్రోలుచో, హిందూదేశ సంపద నెవరపహరింపగలరు? విదేశములకు బోవు ధన ప్రవాహము నాపు శక్తి ప్రజలందే గలదు గదా! చేతనున్న కార్యములను విసర్జించి, స్వరాజ్యము కొరకై వీరి సహాయమును వారి సహాయమును అపేక్షించుట పరిహాసాస్పదము గాదా? ఇతరులకొరకై వినియోగించుచున్న శ్రమను జాత్రైక్యమును చేకూర్చుటకు వినియోగించుచో, ఎంతటి యనుకూల ఫలము గలిగెడిదో జెప్పనక్కరలేదు. ప్రజల-ఆర్థిక సంపదను బలపరచుటకు తగిన కృషి జరిగియున్నచో, యేమ దేవత తాండవమాడట కవకాశములేకుం డెడిది. స్వరాజ్యసిద్ధి కాటంగములు తొలగిపోయెడివి. ప్రజలు స్వయముగ నిర్వహించుట కార్యములను విడనాడి

ఎండమావులవెంట బరుగిడ నారంభించితి. ప్రస్తుత సమయమున వారి నిస్సహాయత జూచిన, నిజసిద్ధి వెల్లడియగును.

అధికారవర్గము ఊహించవలయుననిన, ప్రజాశక్తి వృద్ధిగాంచవలయును. శక్తియున్నగదా, నిరోధము కొనసాగుట! శక్తివిహీనమగు నిరోధము విఫలమగుట సహజము. ఇక నయినను ప్రజలుమేల్కొని బాహ్యదృష్టిని లోపలకు త్రిప్పుకొనవలయును. ప్రథమకర్తవ్యము ఉత్కృష్ట ప్రజాసంస్థయగు కాంగ్రెసును బలపరచుట. కాంగ్రెసు బలము తగ్గునెడల, ప్రజాశక్తియు ఊహించును. మింగోమాల్లే సంస్కరణములతో కాంగ్రెసుతో బనిలేనదని చాటినవారుగలరు. కాని, వీరియూ హాలు పిమ్మట విఫలమయ్యెను. మాంటాగూ ఫలముఫర్లు సంస్కరణములతో కాంగ్రెసు పలుకుబడి యంతరించునని మరల నూహించిన వారు గలరు. కాని అదియు వెంటనే నిరర్థకమయ్యెను. కాంగ్రెసుసభ పలుకుబడి రానురాను హెచ్చునుగాని తగ్గలేదు. సంస్కరణముల బట్టుకుని పరాధీనప్రవాహము వీడుట దుర్లభమని ఎల్లడల గోచరించుచున్నది. కాంగ్రెసునాకయే గమ్యస్థానము జేర్చగలదను నమ్మకము ప్రబలినది. ఆ నమ్మకమును సార్థకపరచుట కింతకన్నను అనుకూలతరుణ ముండబోదు. ప్రజాభిప్రాయమును అధికారవర్గము నానాటికి చులకనజేయుచున్న సమయమున, కాంగ్రెసు దరిజేరుట ఎల్లరకర్తవ్యము. ఈ విషయమై ప్రజలలో ప్రబోధమును గలిగింపవలసిన బాధ్యత నాయకులపై నిలచియున్నది.

కాంగ్రెసు సభ్యులగుటకు ముఖ్యనియమ మేదియో చదువరులకు దెలిసియేయున్నది. నూలు వడుకుట, ఏ కొలదిమందిసభ్యుల పనియోగాక, కాంగ్రెసులో జేరగోరెడి వారెల్ల రధర్మమై యున్నది. దినమునకొక అరగంటయినను, కాంగ్రెసుకొరకు కొలది శ్రమకు లోనుగావలసిన బాధ్యత ప్రతిసభ్యునిపై గలదు. ఇట్టిబాధ్యతను నిర్వహించుటకన్నను ఆనందమింకొకటుండునా? దేశ విముక్తికొరకై, యామాత్రము స్వల్పకృషి సలుపు భాగ్యము ప్రతివారికిని లభించుట, యదృష్టమని భావింపవలదా? విద్యాధికులేగాదు, రాజ్యాంగప్రవీణులేగాదు, వక్తలును వ్యాసలేఖనానైపుణ్యులును మాత్రమేగాదు, కృషివలులు మొదలుకుని నాయకోత్తములవరకు దేశకార్యనిమగ్నులగుటకు మహాత్ముడదృఢతావకాశ మొసగియుండును. ప్రజాశక్తి క్రిందినుండి పైవరకు విజృంభించుటకు వీలొనర్చెను. ఇట్టియవకాశమును కోల్పోవుట పాడియా? ఆసేతు హిమాచలపర్యంతమును, స్వరాజ్యసంపాదనాదీక్ష బూని ఎల్లరును అప్రమత్తులై కృషిసలుపుట, ఎంత మహదానందదాయకమో ప్రజలూహించెదరుగాక! రేపటివరకు దేశమెంతవరకు దిగ్విజయము గాంచునో చూడవలయును. ఈవిషయమై మహాత్ముడెంత పరితపించుచుండునో దెలుప నవసరము లేదు. మహాత్ముని యభీష్టము నెఱవేరుగాక!

విమాన యుద్ధము

విమానదళము వృద్ధియగుచున్నదని సంతసింపనక్కరలేదు. ప్రస్తుత సమయమున రాకపోకలు త్వరితముగ జరుగుట కిది లాభించినను,

మున్ముందు విమాన యుద్ధ మతిశయించుట కిది వీలొనగును. రాబోవు సంగ్రామమునందు విమానదళ ప్రాముఖ్య మతిశయించుట సహజము. అందుచే, వైమానికవృద్ధి సంతసమునకు కారణము గా జాలదు. వైమానిక సంగ్రామము, శత్రువిదానమున కతిత్యరితముగ దారి జూపుట నిశ్చయమయినను, మిగుల క్రూరమని పలువురచే సంగీకరింపబడెను. జర్మనులు విమానములను ప్రథమమున నుపయోగించినపుడు, వారిని దూషింపనివారు లేరు. తుదకు వారి పద్ధతులనే, ఇతర దేశముల వారు గూడ అవలంబించుట జరిగెను. సాపరాధుల్గునిరపరాధులను భేదములేక, పౌరులు పైనికులనుభేదములేక, స్త్రీ పురుషులను తారతమ్యములేక, విమానములెల్లరను పరిమార్చును. ఇట్టిపద్ధతులను అంతర్జాతీయ సంఘము లెంత త్వరలో విరమింపజేసిన సంతలాభకరము. కాని, అట్టిప్రయత్నము గానరాదు. విమానములను నిర్మించుటకై పోటీజరుగుచున్నది. ఒక దేశము వేరొక దేశమును మించ జూచుచున్నది. వాయుశాఖా మంత్రులుగ సర్ సామ్యుయల్ హోరుగారు వాయువిమానములకొరకు గతవత్సరమునకన్న ఎక్కుడుధన మొసంగగోరెను. వాయువిమానములవలన గలిగెడి మేల్లను వీరు వేనోళ్ల బాగడిరి. బ్రిటీషు సామ్రాజ్యమును నిలుపుకొనుటకు, ఇంతకన్నను ఫలప్రదమగు మార్గములేదనిరి. వాయువిమానములపై పైనికుల నతిసులభముగ దీసికొని పోవచ్చుననియు, అగ్నిగోళములను విసరి శాంతిని గుదుర్పవచ్చుననియు, వీరివాదము. లేబర్లు పక్షమున ఫిల్మ్ స్పీడనుగారు, వాయువిమాన ప్రయోగపద్ధతిని తీవ్రముగ ఖండించిరి. యుద్ధ సామగ్రిని తగ్గింప వలయునని ఒకమూల గోరుచున్నారు. ఇందుకొరకై రెండవప్రపంచ సమావేశముగూడ జరుగనున్నది. వేరొకవంక ప్రతిజాతియు ఆయుధసామగ్రిని వృద్ధిజేయుచున్నది. ప్రపంచ శాంతి సమావేశ విజయము నకిది మార్గము గాజాలదు. స్పీడనుగారి సవరణ నిరాకరింపబడుట చోద్యము గాదు. హృదయమునందు మార్పుగలుగనిది, బాహ్యచిహ్నములలో మార్పుగలుగనేరదు.

వర్ణవ్యవస్థ : దక్షిణాఫ్రికా

దక్షిణాఫ్రికాలో వర్ణవ్యవస్థకు సంబంధించిన చట్టమును, స్మట్సుసేనాని సయితము ఖండించెను! కొన్ని వృత్తులలో తెల్లవారు మాత్రమే పనిజేయవలయుననియు, స్వదేశీయులను ఆసియావాసులను జేరనియగూడదనియు, నూతన చట్టము ప్రతిపాదించుచున్నది. ఇట్టి చట్టమును సదుద్దేశ్యముతో ప్రవేశపెట్టలేదని, స్మట్సుగారు స్పష్టముగ దెలిపిరి నల్లవారిని తెల్లవారిని వేరుజేసి, దక్షిణాఫ్రికాచట్టములను మలిన పరుపవలదని, గాంధీమహాత్ముడు తమకు దెలిపిన హితమును, స్మట్సుగారు విశదీకరించిరి. స్మట్సుగారు ధైర్యమువహించి, తెల్లవారల యాగడములను మొదటనే యణచివైచినచో, ఇంతటి దుష్ఫిత్రి ప్రబలెడిది గాదు. లేనిపోని భయమునకు లోనై, వీరు ప్రతి విషయమునందును, తెల్లవారికి లొంగిపోజొచ్చిరి. స్మట్సు గాంధీ ఒడంబడికను వమ్ముగావించుటకు, వీరే తోడ్పడిరి. నేడు శ్వేతదురభిమానము పెచ్చుపెరిగి,

రక్తాక్షి సం||రం ఫాల్గుణమాస శుద్ధ ౬, శనివారము

మాతృ నివేదనమ్

[గాడేపల్లి సూర్యనారాయణశర్మగారు]

ఉ. లచ్చిమఱుంగునం బడి మె లంగడికోడలి వైన నీవు వి, పృచ్ఛముతో భరంజడి యభాగ్యగతిఁ వెతఁ జెందుమేము వెం, పచ్చపడంగ విద్య యను సంబుధిఁ ద్రచ్చిన వెన్నముద్ద మా, చ్చినఁ జాలదే? యమృత మింతకు లొచ్చు కదమ్మ? భారతీ!

మ. భరతత్మోతలమందుఁ బుట్టిపెరుంగఁ భావింపఁగా నన్నిటఁ, దిరమై భారతి యన్న పేర్వడితి వాత్మియాభిమానంబుతోఁ, గరుణింపందగు భార తీయులము మాకామ్యంబు లీడేర్చి చె, చ్చెర విద్యావిభవాళికై యొనఁగు మా శీర్వాదమో భారతీ!

ఉ. తాతలనాఁటినుండి వసు-ధాతలనుండలి మాన వాళి వి, ఖ్యాతి దలిర్ప లక్ష్మీ సుముఖంబొన రించుకొనంగ, మే ముపే, తాతతబుద్ధి నామె విడనాడి నిను భజించు చుంటి మీ, నీతిఁ లలంచి మాయెడల నింపవె నీకృప నీవు భారతీ!

ఉ. అత్తయఁ గోడ లొంజొరులయాదరణం బొన రించుకొన్న నీ, గత్తె యేజగంబున వికావిక పుట్టకయుద్ధిడు నెట్టిసం, పత్తియుమాకుఁ బట్టుఁ దనభర్త యనంతఁడటంచు గర్వితో, న్నత్త నట్టిపాత్తుకరు-ణం దలపోయదు లచ్చిభారతీ!

సీ. తనుఁ బూజనల్పఁబోరని తాత నీభర్త నుదుటిపై వ్రాఁతల నొక్కివ్రాయు కోడలి శరణన్నకూళ లీరలటంచు

లచ్చి మాయుంట నిప్పచ్చపటచు ఇల్లాలివలలోన నిటకటపడియున్న

వెన్నుండు మముఁ బ్రోవ వెఱచి డాగు నవతిపోరున కెప్పు డవశయై భూదేవి

మోయఁ జాలక మమ్ము మూలఁద్రోయ

గీ. ఎన్ని నదివిన నేమి లాభించునమ్ము యంబలేరై నఁ గొలబుట్ట నత్త దాటై గడుసుతన మంది నీ వింకఁ గొడుగులయెడఁ గామితము లిచ్చి భారతీ! కరుణ గొనుము.

మ. తన మాహాత్మ్యమె మూడులోకముల కాభారంబు గావించునా, ధనలక్ష్మీ భజించు వాడులె స్వర్థబూని నర్వంబు ని, మృని పీడింపము నిన్ను మేము జగతియార్రా బొన ర్పంగఁ జా, లినత్పత్తికొ దయసేయు మంతె పదివేలే! యందు మోభారతీ!

ఉ. సృష్టి యొనర్చుటందుఁ గృష్టి చేసిన బ్రహ్మను జెట్టబట్టి వి, స్పృహముగా ధనార్జనవి, చారణ నేయకయుంటివీవు మా, కష్టము లెట్లుతీర్తువు?

తీర్థవిజయ భారతసభ - కాకినాడ

(ఉమర్ కవి అలీమాగారు)

పీఠాపురమున ది 31-1-25 నం॥ తేదీ శనివారము ప్రదర్శించిన "సావిత్రి" నాటకసందర్భమున సోదరసమితి చదివిన స్వాగతపద్యములు.

సీ॥ సతి కుండు లక్ష్మ్యలక్షణములు వెలయించి విన్నాణ మొప్ప సావిత్రిపాత్ర తల్లిదండ్రులసేవ దైవతంబులసేవ పరంగజేసెడు సత్యచతుపాత్ర కాలావబోధంబు గావించి దాంపత్య మొనవించినట్టి నారదునిపాత్ర సాధ్వీ సావిత్రిని సాకి యిష్టార్థంబు లరసి కూర్చిన కాలయమునిపాత్ర తే॥ గీ॥ ఇట్లై తక్కిన పాత్రలు నెనకమెనఁగ విజయభారతసభ నేడు విజయ మయ్యె ఆంధ్రదేశంబు దీనిచే యశము గాంచు బాలసమితై న విబుధులఁ లీలదనరె॥ తే॥ గీ॥ విజయభారతసభకు నద్విజయక్షీర్తి హేతువగువాడు గుణముల నెనఁగువాడు పల్లెకుల దుగ్ధవార్ధిక్షపాకరుండు ప్రకట మెకటహనుమంతరావుగాడె॥

ఉ॥ శ్రీయును వాణి పార్వతి విశేషవిలాస విభాన వైఖికి॥ బాయకప్రోవుతఁ విజయభారత సత్స భ నుత్పసించి దీ॥ ధ్వాయువు సన్యశంబు విభవాతి శయంబు విశాలచారుడే॥ గీయకళాకలాపముల కేవలము సమకూర్చి చొక్కుచున్॥

మగం జొనరించెడి వృత్తి నీచ మం, చిష్టము లేనిచో సుతుల మే మెఱిగింపుము మాకు; భారతీ!

చ. ఒకటననాథులై వెలసి యుండుటఁ గాలము చెల్లిపోయె గో, రికలు ధనంబు వృత్తుల గుఱించిన చింతలు నీదునత్తవా, రికిఁ గడుఁ దక్కువైనను; భరింపగవచ్చునె మాకు నేటి తా, కికనకలార్థము ల్లానెడి కృత్యము నేర్పక? తల్లి! భారతీ॥

సీ. మట్టిబొమ్మలు చేసి యెట్లెట్లాజీవించు విభునకు వేదము ల్విప్పిచెప్పి పదివేసములు వైచి బ్రదికెడి మామకు రాజ్యతంత్రంబు లేర్పడఁగ నేర్చి కడనముద్రంబు బడి యున్న యత్తకు ధనము సేకూర్పు సాధనము తెలిపి సుర ద్రావి యున్న తనరణి జీవించెడి దేవతాశిఖిఁబూజ్యదీప్తి గొలిపి ఓనమాలు మొదలు నున్న విద్యలకెల్ల నీవె నెలవుగాఁగ నెడినావు పరమకరుణ మమ్ము బాలింప భారతీ! పూనవమ్మ తల్లి! పుణ్యవల్లి!

గ్రంథ స్వీకారము

కమలాసుందరీయము-పద్య కావ్యము, శృంగార ప్రధానము

గ్రంథకర్త:—డాక్టరు బుద్ధిరాజు శేషగిరిరావుగారు ఎచ్. ఎల్. ఎమ్. ఆండ్ ఎస్., నర్సాపూర్, వెల రు ౧-౦-౦

ప్రతులు గ్రంథకర్తగారియొద్ద దొరకును. దీనిని గ్రంథకర్తగారు మాకుఁ బంపిరి. కృతజ్ఞతతో స్వీకరించితిమి.

* * * *

భద్రాద్రి రామదాసు (పద్య కావ్యము)

గ్రంథకర్త:—పంగనామముల రామచంద్రరావుగారు, ఆరండుపేట, గుంటూరు. వెల రు ౧-౦-౦

గ్రంథకర్తగారి గ్రంథమును మాకుఁ బంపిరి. మేము కృతజ్ఞతతో స్వీకరించితిమి. ఈగ్రంథమునకు బ్రహ్మాండపురాణములో గౌతమీ మాహాత్మ్యమునకు భద్రాచల త్రైతీకథ మూలము. ఈగ్రంథకర్తగారు ఇదివఱకు 'పల్నాటి యాధి'మను నాంధ్రవచనగ్రంథమును, 'పరంగి'యను ఖండపద్యకావ్యమును రచించి యాంధ్రసాదరుల కర్పించినవార. ప్రతులకు గ్రంథకర్తగారికే వ్రాయునది.

* * * *

సుబోధినీ గ్రంథనిలయము-అనుబంధము ౧

(1) భగవదనుమతము (పద్యములు)

గ్రంథకర్త:—జేపి నూరయకవి. మన మెట్లు నడచుకొనిన భగవంతున కనుమతముగానుండునను విషయమును గ్రంథకర్త యిందు నుడివరి. వెల రు ౦-౮-౦

* * * *

సుబోధినీ గ్రంథనిలయము - కుసుమము ౧౦

(2) కుమారి (చారిత్రకనవల)

గ్రంథకర్త:—నూతలపాటి పేరరాజుగారు, వెల రు ౧-౦-౦.

'అబలా సచ్చరిత్రత్నమాల' నుండి ఇతివృత్తమును, 'సూర్యమృతీయ' మహాముగము' నుండి చక్రితాంశములను, అధునిక కవిపుంగవులయొక్కయు, నవలా నిర్మాతలయొక్కయు గ్రంథములనుండి కల్పనలను, భావములను గైకొని యీగ్రంథమును గ్రంథకర్త రచించినవారట. ఇందలి యితర సారస్వములను జదువరులే తెలిసికొందురు గాక!

ఈగ్రంథములను పలయువారు: తోట వెంకటాచలవాసు గారు, సుబోధినీగ్రంథనిలయ సంపాదకులు, తెనాలి. అని వ్రాసికొనవలెను.

క వి త

ఉ॥ తిక్కనభక్తియంద్రు కవిధీరుండు నన్నయపండితుండు తా, నొక్కివదించెనంద్రు రమణుగ గొనియాడగ పోతనందు ఆ, మృక్క ప్రపూర్ణభావమున వ్యక్తులభేదములున్నె యూరకా, ఫక్కిని పల్కుచుండు తలంపఁ బుధకోటిక సద్రసంబులే, చక్కిని బాటుచున్న కవిచంద్రుల చంద్రికయాట నేకమై, మక్కువ గల్గజేసెడిని మాన్యతగాంచెడు తత్త్వదృష్టిచేక.

కం. కనకమ్మ.

శాకుంతల లోని - ఒకవ్యంగ్యార్థ సంభాషణ నిఘంటువు

[సాహిత్యసర్వతి - మంత్రాల్ల దొరసామయ్యగారు.] విద్యవ్యర్థములారా!

కవియల పదమున శ్రీకాళిదాసకృతశాకుంతలచరిత్ర వాసని విద్యవ్యర్థముగ బృంద మానేతుమిహుచలమును, తుదకుఁ బ్రపంచ ముండు సహితము లేదనుట యతికయ్యాకా నేరదు. అందుఁ దృతీయాంకావసానమున శకుంతలారుద్యంతల మనోరథసంపాదనమున నౌరవ్యాగమనముచేఁ దన్మంగము కలుగుచున్నది. ఇప్పుడును గొన్నివ్యాఖ్యానములచే నొకసందేహము కలుగుచున్నది. తత్పరిహారార్థ మివాసమును వ్రాయుచున్నాడను.

తృతీయాంకమున రాజా మనోభవచేసల దాశబాలక, సభసహితమున శకుంతలయున్న లతాగృహ సమీపమున వెల్లి చెల్లుచూటున నిలిచి యామెచిత్తవృత్తిని పరీక్షించుచుండెను. శకుంతలసహితము మదనబాధితయై, గుప్త్యంతునికి మదనలేఖ వ్రాసి యద్దానిఁ జొరకైతలకఁ జదిచి వినిపించుచుండెను. అప్పుడు దువ్యంతు డెటునిలిచి తా నామెఁ జూచుచున్నదని యెఱుఁగెను. అంతఃకలకలై పరస్పరానుగూఢుల నాయుద్దతిని వదలి, సద్వృత్తిజ్ఞముగా బరిశోధించు దవ్యంతు కేగి ఇలుముల యుంగవల యుక్తము

ప్రియంబదా:—(సద్వృత్తిజ్ఞుడై) అననూయే ఏమ ఇతస్తో దత్తవృత్తిః పర్యవృత్తిః పృగ్భావో మాతర మస్మేషతే ఏహి, సంయోజమాన ఏనం (ఇతిప్రసక్తితే)

(అననూయ! అదిగో నిటునలు దృష్టి గిగికించుచు లేచి పిల్ల పర్యవృత్తియై తిల్లిని వెదకుచున్నది. రమ్మ దానిని తల్లితోఁ గూర్చును.) అనుచు బయలుదేరి.

శకుంతలా:—సభ్య! అశరణాస్తి. అన్యతా వా మాగచ్ఛతు.

(సఖులారా! నేనసహి యురాలకు. మీలో నొకరు నాయొద్ద నుండుడు.)

ఉభౌ:—యః పృథివ్యాశ్శరణం స తపసమీషే వ్రతతే. (ఇతిప్రసక్తితే)

(పృథ్వీరక్షకుడే నీ సమీపమున నున్నాడు. మేమెరిగి? అని వెల్లిరి.

శకుంతలా:—కథం గతేవ, (హా చెలికత్తె! లెట్లు వెడలిపోయి!)

రాజా:—అవల మావేగేన నన్వారాధయితాన ప్రపదమీషేవ్రతతే

ప:—కింశితలైః క్లమనినోదిభి రాద్ధివాతాం త్వంచారయామి నశివితతాశస్మంతైః, అంకే నిధాయ కరభోరు యథాసు ఖంతే సుఖానాయామి చరణా వుగ సద్యతామ్రా.

(సంభ్రమ మేల! ఈ నేకకజలకు నీ సమీపముననే వేచియున్నాడు గదా! కరభోరూ! నశివితతాశస్మంతలం గొని చల్లనివియ, శ్రమమున బడిపొరించునవియు నగు నార్ద్ర వాతములు వచ్చునట్లు చీచుచుగా? లేక నీదరణద్యయమున నాయుంకతలమున నీడుకొని సుఖమున లుగునట్లు మెల్లిగా సంవాహన మొనర్తునా?)

శకుంతలా:—న మాననీయే మృత్యావ మప రాధ యిష్యామి. (ఇత్యుత్థాయ ప్రస్థితా.)

(మాననీయుడొడ నపరాధ మాహంపను) అని లేచి వెళ్లును.

రాజా:—నుండు! అపరినిర్వాణోఽయం దివః ఇయం చతేసమవస్థా.

ప:—ఉత్పృజ్య కురుశశయనం న లి నీద శ కల్పితం ప్రనావరణమ్, కథ మాచేన గమిష్యసి పరిబాధాకేతై రంగైః. (ఇలి బలాదేవాం నివర్తయతి.)

(నుందరి. ఇప్పుడెండ చల్లాడలేదు. నీశరీరావస్థయు నిట్లున్నది. నలి నీదశ కల్పిత కుకుమశశయన ప్రనావరణములను వదలి కృశించిన పేళలాంగివై యాయెండలో నీ వెట్లొగడవు.) అని బలవంతముగా నామెను మరల్చును.

శకుంతలా:—ప్రారణ! రక్ష! వినయం మదనహస్తగతా ప్యాత్యనో సప్రభవామి.

(సారవా! - మానమున సంరక్షింపును. మదనహస్తగతనయ్యను స్వతంత్రురాలను గాను.)

రాజా - అలంభిరు! గురుభ్యభయేన శ్రుత్వాసి తే విదిత

ధర్మా త్తత్రభవా సత్ర దోషం నగ్రహీష్యతి కులపతిః పత్య

ప:—గాంధర్వేణ వివాహేన వివాహ్యో రాజక్షికన్యకాః

క్రూయంతే పరితాప్తాః పిత్రిభ్యానినంతాః.

(జేల! నుజనభయమును వదలుము. ధర్మవేత్తయు పూజ్యుడనునగు తలపతి యీ విషయమున దోషము గణింపఁదు ఎందుకనగా, గాంధర్వవిధిచే వలయువారిని వరించి పరిణయంబున రాజ్య స్థ లెందఱో కలరు. పితరులచే వారభి నందింపఁబడిరి. వారిగౌరవమున కావంతయు న్యూనత కలగలేదు.)

శకుంతలా:—అస్య తావ న్యుంచ మాం. భోయోపి సభీజన మనుమానయిష్యామి.

(అర్యా! నన్నవలయు. మఱు సభీజనులను వెంబడించెదను.)

రాజా:—భవతు. మోక్ష్యామి.

(కానియ్యి ఐదలెదను.)

శకుంతలా:—కదా?

(ఎప్పుడూ?)

రాజా:—అపరిత్యక్తోమలస్య యావ త్కుసుమస్యేవ నవస్య వట్పదేన, అధరస్య పిపాసతా మయా లే సదయం నుండరి గృహ్యతే రసోఽయ ఇతియుఖ మస్యా స్యున్నయితు మిచ్చతి.)

(అనను భూతకోపలంబయిన నూతనమధువును భృంగం బానినట్లు నీచుధరకుధను నేఁ గ్రోలినయనంతరము.) అని యామెయుఖమును విడిచి త్రవ్వోవును.

శకుంతలా:—(నాశ్చేన పరిహరతి.)

(నాట్యముచే ముఖమును తిప్పించును.)

నేపథ్యే:—చక్రవాకపథాశ్చ ఆయంత్రయస్య హచరం. ఉపస్థితా రజసి.

(ఓ చక్రవాకశాంతా! నీ సహచరుని విడొనుచును. రాత్రి సమీపించెను.

శకుంతలా:—(కర్ణందత్యై నసంధ్రమం) పారవ! అసంశయం స్యయం మమ శరీరవృత్తాంతోపలంభాయ ఆర్యా గౌతమి ఇతి ఏవాగచ్ఛతి. తస్మా ద్విటపాంతంతో భవ.

(అరికించి తొట్టుపాటతో) పారవ నిస్సంశయము. నాశరీరవృత్తాంతము నెఱుంగుటకై యార్జయగు గౌతమి యిటు కరుదెంచుచున్నది. అందువలన నాకొమ్మచూటున నుండుము.)

రాజా:—(తథాత్మాన మావృత్త్య స్థిరః) (అట్లే దాగొనును)

(తతః ప్రవిశతి పాత్రహస్తా తాపనీ సభీభ్యాంసహ) (అంతః పాత్రహస్తమును గౌతమి సఖులతో ప్రవేశించును.)

సభ్యా: ఇతః ఇతః.

(అమ్మా గౌతమి యిట్టిటు) గౌతమి —(శకుంతలా ముఁకేత్య) బా! అపిలము సం తాపాని తే అంగాని?

(శకుంతల దగ్గరకు వెల్లి విడ్డా! నీయంగముల సంతాపము తగ్గనా?)

శకుం:—అ స్తీ మే విశేషః

(అమ్మా నాకేషుడది యధిక మైనది) గౌతమి:—అనేన మంత్రిత దర్శనకేన నిరాదాభమేన తేశరీరం భవిష్యతి. [శోకితశకుంతలా మభ్యుత్థ్య] వత్సే! పరిణతో దివః ఏహి ఉబజమేష గచ్ఛాహ: [ఇతి ప్రస్థితాః]

[ఈమంత్రించిన దర్శనముచే నీశరీరము సుఖమొందును. [అని శకుంతల కమున ప్రోక్షించి] వ్రాద్దు వాలు చున్నది రమ్మ పర్ణకాలకు వెళ్లుచును] అని యందఱు బయలుదేరిరి.

శకుంతలా. [స్వగతం] హృదయ! ప్రభమ మేవ నుభోప నతే మనోరథే కాతరభావం నమంచసి. సానుశయం విసతితస్య కథం తే సాంప్రతం స్రుతికారః, (పదాంతతే స్థిత్యా, ప్రకాశం) లతావలయ! సంతాపహర! ఆమంత్రయామి భూయోపి పరిభోగాయ [దుఃఖఃఖేన నిష్క్రాంతా పహితరాఖిః.]

తనలో (హృదయమా ప్రభమమునే సులభముగా లభించిన మనోరథమునఁ బరికితనమును వదలవైతిని. మించెనని యిప్పుడు సంతాపమొందినయెడల ఫలమేమి? (మఱి కొంతదూర మగిరి (ప్రకాశముగా) సంతాపమునదొలగించు లతానివహమా! మఱివచ్చి నిన్ను నుభవింపఁ ప్రార్థించెదను అని దుఃఖముతోఁ గూడ వారిని వెంబడించెను.

రాజా:—(పూర్వస్థానముపేత్య సనివ్యాసం) ఆహా! విఘ్నవత్ప్ర ప్రాశ్నితార్థసిద్ధయః మయాహి.

ప:—ముహూర్తం గృహి సంవృతాధిక్యం ప్రతిషేధాత్కర విక్తబాధిరామన్, ముఖమంసవిహిత పక్షు లాక్ష్యః కథమస్తున్న మితం నచుంబితం.

(పూర్వస్థానమునకు వచ్చి నిట్లున్నతో) ఆహా! అభీప్సిత కార్యసిద్ధిః సహితము విఘ్నవతులయి యున్నవి గదా. అధర పల్లవమును (వేళ్లతో మాటికొనుచు నడగింపుచుంటున్నచే పరవశాభి రామయై తిప్పికొన్న కలికిముద్దుమోమును పైకెత్తితిఁగాని నే నెట్లలేలకు ముద్దిడలేకయే పోయితి గదా.

ఇంతవఱకే యీవ్యాసమునకు మూలముకావున నీక మూలమునుజ్జగించి ప్రకృతి మనుసరింతము.

నిష్పత్తుపాత్రబుద్ధితోఁ బరికించినయెడల పైని వివరించిన మూలకథాంతమున మనోరథము నెఱవేఱలేదని కరతలామలకముగా వెల్లిడి యగుచున్నది గదా! ఇట్లుండగా నిష్పట్టుననే నాయుకానాయకుల మనోరథసిద్ధియైనదని ప్రాయశఃముగా రహముచెప్పునాచార మెల్లయెడల వ్యాపించియున్నది “కింశితలైః” ఇత్యాదిపద్యసందర్భముననే వారిమనోరథసిద్ధియైనదని బోధకులు ధ్వన్యర్థములచే దృఢపఱచెదరు.

ఎవరైనను “అర్యా! నాటకకాలలోని ప్రేక్షకులయెదుట దుష్కంతివేషధారి నుగునటుడు కామోపచారములను సఱపుచు నాయని వాగ్రూపమాత్రమున నడుగుచుండునపుడే నాటకమును జూచువారందఱు సురతమిదేయని నిశ్చయించుకొనవలసిన యవసరము లేదు తృతీయచతుర్థాంకములనడుమ వారిమనోరథ సిద్ధియైన ట్లుహించుట కవకాశ మున్నది. ఇయ్యదియే కాళిదాసాభిప్రాయము. [గంధమును సాంతముగాఁ జదివినవారి కందఱి కియ్యది విదితమేకదా.” అనియెడల సమ్మతించును. మీదుచిక్కిలి యధ్యాపకులు.

శ్లో. మారాధ్యాసం వధం యద్ధం రాజ్యదేశాదివిప్లవమ్, సంరోధం భోజనం స్నానం సంభోగంచానలేపవమ్, అం రగ్రహణాదీని ప్రత్యక్షైః న నిర్దిశేత్.”

“అక్షిణి కల్పితో నాపి మనా కావ్యాల్లసూచనమ్” అను నిత్యాదిరూపకనిరూపణములచే సామాజికుల యెదుట సురత మనుచితమనిభావించి “కింశితలైః” అను పద్య సందర్భముననే యూహింపవలయునని కాళిదాసాభిప్రాయపడి యున్నాడనియు నేతద్వియధ్యక్షుగా వాదించువారికి రసిత లేదనియుఁగూడ పలుకుచున్నారు.

పిరిట్లు స్థిరచిత్తులై గతానుగతివై పాతముచెప్పుటకు వ్యాఖ్యాన మేమేతువు. శాకుంతలమున కనేకవ్యాఖ్యానములు కలవు. వానిలో నగ్రగణ్యమనఁదగు నొకదానిలో నిట్లున్నది.

1. తృతీయాంక కథాసారము.

“నాడుకదర్శన సముల్లసితమనోభవాయా శ్శకుంతలా యాః వివిధమదనావస్థానభవః. రాజ్యశ్చ స్వవిషయానురాగ నిశ్చయేన తస్యా ఉపలాలలపూర్వక ముభయమనోరథసంపాదనంచాభ్యవర్తి.”

2. “కింశితలైః” ఇత్యాదిపద్యవ్యాఖ్యలో

“కింశితలైః త్యాది సర్వమానవ్యపదేశేన తత్తత్కర్మకరణ ప్రవృత్తిస్సూచ్యతే. నకు వాజ్మ్యాత్రవ్యవహార ఇతిభావఃచరణావృత్తేన పాదసంవాహనే శైవశ్చైవ ర్మఃస్వగృహకేచ్ఛాద్యోశ్యతే. సంవాహయామితి వర్తమాన వ్యపదేశేన పాదసంవాహనార్థం తత్ప్రతిబంధక పస్త్రమోక్షణాంభ మ్నాన్యతే.

3. “ముహూర్తం గృహి సంవృతాధిక్యం” మిత్యాదిపద్యవ్యాఖ్యలో

1. ముహూర్తమౌళిభిత్త్యనేన యదా ఏకేనహస్తేన కచం గృహీత్వా అన్యహస్తేనాంగుళిపనుగ్య తేనైహస్తేన నీపిమోచనంక్రియతే.

2. గాధాశ్చేష మ్నాచ్ఛతే. లేనచ ప్రసముఖాది సర్వాంగస్వర్గనం నూచితం నేతమంబనమసి నూచితం అనేన సంభోగః సూచ్యతే.

3. ... ననుంబితం త్వతి తుకల్పః పునశ్చబ్ధారవాచకః. తు పునగ్ననుంబితమిత్యనేన ఏకవారమేవ చుంబితమితి వ్యజ్యతే ...

4. “తస్యాః పుష్పముయా శరీరలులితా” ఇత్యాదిపద్యవ్యాఖ్యలో.

“తస్యా ఇతి శరీరలులితేత్యనేన తత్కృత బహువిధ సురతక్రియా మ్నాచ్ఛతే.”

అని యీ ప్రకారము ధ్వన్యర్థములే యధికముగాఁ గ్రుమ్మరింపఁబడియున్నవి. చతుర్థసంచముషష్ఠాంకములందలి విషయములు పైధ్వన్యర్థములను బాధించుచున్నవిగదా యని సహిత మా వ్యాఖ్యాత యాలోచింపఁ డియ్యెను; అయిన తాత్పర్య మెట్టిదో కాని అతఁడు ధ్వన్యర్థ మగ్నుమానముఁ డియ్యె ననుట మాత్రము నిశ్చయము. మూలమున తృతీయాంకావసానమున శకుంతలారుద్యంతులమనోరథము నెఱవేఱలేదు. ఇయ్యదియే కాళిదాసాభిప్రాయము. గౌతమి శకుంతలను బిలుచుకొని పోవునపుడు, శకుంతల, తనలో ననుకొన్న “హృదయ” ఇత్యాది

వచనములచేతను, తరువాత దుష్కర్మములు చేపట్టిన "అహో" విప్లువత్సరము ప్రాధికాంతమున, ముగించుకొనవలసిన "అహో" మిథ్యావివచనములచేతను వారిమనోధర్మి కాలేదనుట సుష్టము. ఇటు చెప్పబడు ధ్వన్యర్థములు నిరీక్షకములు.

"అయితే కావ్యాన్ని సూచకములగు ధ్వన్యర్థములు దక్క తక్కిన యాధారము లేవియు లేనప్పుడు మాత్రమే యవి పనికి వచ్చును"గాని సుఖముగా విషయము నుద్ఘాతించు వస్త్రవర్ణములు బలములుయు యుండ నవియే" అని సమాధానము.

తృతీయాంశావసానమున కేతుంతలాదువ్యంతుల భగ్ను మనోరంధ్రులయిరి. తృతీయచతుర్థాంశములందును వారిమనోరథము సిద్ధించెను. ఈ విషయము నూహించి ఫిరవాలముటకు చతుర్థ, పంచమ, షష్ఠాంశములందుండ బ్రహ్మధారము లున్నవి.

1. చతుర్థాంశమున అనన్యాయాప్రియంవదలు కుమారుప చయమొనరించుచు మాటచాలిన "అద్యరాజ్ని రిప్తం పరిసమాప్య ఋషిభి ర్విస్తోతే. అత్యనో నగరం ప్రవిశ్య అంతఃపురసమాగత ఇతో గతం పృథ్వింతం స్మృతివా నవేతి" యనిరి.

ఇందు ఇష్టపరిసమాప్తి, ఋషులవిద్వంతులు, స్వనగర ప్రవేశము నూచితములు. ఇవి తృతీయాంశావసానమున జెప్పబడు ధ్వన్యర్థముల వలన జేలవు.

2. పంచమాంశమున రాజసభలో దనవివాహవృత్తాంతమును దుష్కర్మమునకి జ్ఞాపకపాతము నిమిత్తమై "నన్యేకస్మిన్ దివసే నవమాలికామంబుపే నగినీపత్రభాజనగత ముదకం తన హస్తే సన్నిహిత మానీత్ తతేక్షణం మమ పుత్రకృత్యో దీరాహంగోనామ హరిణపోతక ఉపస్థితః. తత స్త్రయాతావ త్రుభుమ మేన పిపత్తి త్యనకంపినా ఉపస్థందిత ఉదకేన. నపునస్య తే అపరిచయాత్ హస్తాభ్యాశ్చ ముపగతః. పశ్యాత్ స్మిన్నేన మయాగృహీతే సలితే కృత ప్రేనప్రణయః. తత ఇథం ప్రహసితోసి సర్వ సంగంభేషు విశ్వసతి. ద్వాపవిఖి ల్వారణ్య కావతి" యని కేతుంతల యనెను.

ఇటు కేతుంతలాదువ్యంతుల యేకాంతవిహారములు, హరిణా ద్వరణ్యజంతు సంతానములతో గ్రీడించుట ప్రణయోపాలంభములు మున్నగువి విదితములు. ఇవి సహితము తృతీయాంశావసాన ధ్వన్యర్థములచే నెంతమాత్రమున దలియజలదు.

3. షష్ఠాంశమున స్వాంగశిక్షక దర్శనముచే కేతుంతలాసంబధి రూపవృత్తాంతవేదికను దుష్కర్మంతుడు పశ్చాత్తప్రవృద్ధయొడయు యేకాంతమున విమానమనితో గతోదంతములనెల్ల జెప్పుచు, "సూనాతాంతదా స్వనగరాయ ప్రస్థితం మాం ప్రియా సభావ్యమాహ. కియచ్చిరేకార్యపుత్రః ప్రతిపత్తిం దాప్యతీతి. పశ్యా దిమాం నామముద్రాం తదంగుళానిచేతయతా మయా ప్రత్యభిహితా.

ప. ఏకైకవక్ర దినసే తినసే మదీయం నామాక్షరం గణయ గచ్ఛతి యానదంతమ్, తాన్త్రీయే మదవరోధ గృహప్రవేశం చేతా జన సుచ పమిప మువైష్యతీతి" అనియు జెప్పెదను.

ఇందువలన నాయకానాయకుల స్వేచ్ఛానిహారములు, నాయకుడు నాయకనుబిడ్డని స్వనగరమున కేటలు వియోగదుఃఖాతికయముచే నామెయడుగుట, రాజా విచిత్రముగా గడుపు పెట్టుట మున్నగువి కరతలామలకములై యున్నవి. ఈ విషయము కూడ తృతీయాంశమున గనుంగొనుటకు పిలువదడదు.

"అయితే యివియన్నియు నెప్పుడుజరిగినవి?" అని యూహించుము. తృతీయాంశమున గౌతమ్యాగమముచే రాజా భగ్ను మనోరథం జయ్యెను. అనంతర మతడు యజ్ఞ సంరక్షకార్థము ఋషులచే బియ్యబడెను. తన్ములమున ఆయన యటఁ గొన్నిదినము లుండవలసివచ్చెను. ఈసమయముననే నాయకానాయకులు మంత్రసంఖించి లభ్యమనోరంధ్రులయిరి. ఏకాంతముగా విహరించిరి. నానావిధములుగా గ్రీడించిరి. రాజామనవిడ్డొనుమండగా నామె చింతతో నెప్పుడు పిలిపించుకొందురని యడిగెను. తన నామముద్ర నామె చేతికిఁ బొందుగును దుష్కర్మంతుడు చిత్రమైన గడుపుపెట్టెను. ఇవి యన్నియుఁ దృతీయాంశమున జెప్పబడక తదుత్తోక్త రాంక ప్రోక్తములై యున్నవి. కావుననే మహాకవియగు శ్రీ కాళిదాసు క్షిప్రాలోచనచేసి, అసభ్యమనితలచి, రూపకలక్షణ మతిక్రమింపక, తృతీయాంశావసానమున వారిమనోరథ భగ్ను మనోరంధ్రంబి, తృతీయచతుర్థాంశముల నడుమనే సిద్ధించినట్లు నాటకపాఠకులను, ప్రేక్షకులు నూహించుకొనవలయునని యూహించి యతి వృత్తమును మిక్కిలి యందముగా జూడుపఱచియున్నాడు.

శృంగారవిద్యలు Fine Arts

వెన్నరాజు సత్యనారాయణ గారు

శాస్త్రమునకు విద్యకుఁగల భేదము

మనుజునియొక్క జ్ఞానము (Knowledge) శాస్త్ర (Science) సంబంధమైనదనియు, విద్యా (1) (Art) సంబంధమైనదనియు జెప్పవచ్చును. శాస్త్రమునకు, విద్యకును భేద మంతగా లేకపోయినను, వాదములు, ఊహలు (theories) గలవి శాస్త్రమనియు, అట్టివాదములను

ఎ. శోధివిద్యలు కూటికొనే. విద్యలు Arts.

బి. అభ్యాస "విద్య" చేయుచున్నాడు. విద్య సృత్యము (Dancing which is an Art.)

సి. విలువిద్య the art of archery.

డి. వామ్యురి విద్య; శస్త్రవిద్య

విద్యయే (art) ముఖ్యముగాన "విద్యాభి" యనియు, "విద్యాకాలలు" అనియు, education అనగా విద్యయే అనియు వాడుచున్నారు. కళ యనుట కుదాహరణములు:—(ఎ) వానిముఖము కళగా నున్నది. ఇచ్చుకళ అందము, కాంతి. (బి) కళావతులు సృత్యకళయందు నేర్వరులు. (సి) (Arts Colleges) కళాకాలలు.

ఊహలను ఆధారము (practice, లోనికీ దెచ్చునది విద్య యనియుఁ గొంచెము వారతమగు గల్పింపవచ్చును. అవ్యవహారయోగ్యమైనది (not practical) శాస్త్రము! అనుభవ సిద్ధమైనది లేక అభ్యాసప్రాప్తమైనది (practic విద్య. వాద్యపరివాదములతోఁ గూడినది శాస్త్రము. ఉపయోగ ప్రయోగములగలది విద్య. మనకేదైనఁ దెలుపునది శాస్త్రము; మనచే నేదైన జేయుంచునది విద్య (Science Makes us to Know, while Art Makes us to do, విద్య సృజించు సమర్థమైనది (Art is creative); శాస్త్రము అర్థముచేసమర్థింప సమర్థుడని (Science in explanatory) కవిత్వము విద్య; గణయతిప్రాస లక్షణములను దెలుపునది శాస్త్రము. కుండలు చేయుట విద్య; మన్నుయొక్క భౌతికరసాయనవికారముల గుఱించి తెలుపనది శాస్త్రము.

శాస్త్ర మేదైన నొక అద్భుతమును గమనించి యది యెందుకుఁ గలిగెనో యాచించి, దానిమాత్రము, నియమము (principle or law) ను గమనఁగఁ జూర్చుకొనుట. విద్య యన్ననో, నేదేనియొక పరమావధిని (end గల్పించుకొని దానిని జూండుటకు వలయు మార్గముల వెదకుచుండును. చిత్రకారుడు నేత్రానందము నే పరమావధిగా నుంచుకొని, యద్దానిని తనకును జూపలులకును లభింపజేయుటకుగాను వివిధరంగుల సుపయోగించును గావుననే చిత్రపులు (వాయట (painting) యొకవిద్య (art) అని చెప్పవచ్చును.

2 శృంగారవిద్యలను, బాహ్యవిద్యలను గల భేదము:—విద్యలు శృంగారవిద్యలు (2) Fine arts) అనియు అవశ్యకవిద్యలు (Necessary or Useful Arts) లేక పరిశ్రామికవిద్యలు (Industrial Art) అనియు జెప్పవచ్చును. పారిశ్రామికవిద్యలకు అవయవ పరిశ్రమ మెక్కుడు; శృంగారవిద్యలకు మానసికపరిశ్రమ మెక్కుడు. కవిత్వము తన మనస్సుచేతనే వివిధములగు కల్పనలజేసి మానసికానందమును గలిగించును కనుకనే కవిత్వము శృంగారవిద్య (Fine art) అని చెప్పందగు కాని కొన్నిశృంగారవిద్యలు అనగా చిత్రపులు విద్య (painting), శిల్పవిద్య (Sculpture) జాతిపై బామ్యుల జెక్కట వాస్తుద్య (architecture) మానసికపరిశ్రమమును అవయవ పరిశ్రమములను గూడ లేనిదే యలవడవు. చిత్రకారుడు తన మనస్సునకు నచ్చినట్లు తానే క్రమపడి పటమును జిత్రింపవలెనే గాని, యింకొకని తరము గాదు; కవిత్వయఁ దన్ననో తన కవిత్వభోరణిని బట్టి యెందటి వ్రాతగాండ్రను బెట్టుకొనినను యిట్లుంది లేదు.

పారిశ్రామికవిద్యల (బట్టలనేతమున్నగువి) యవయోగమునే (Utility) పరమావధిగాఁ గలిగియుండును; శృంగార

(1) "Art" అనగా విద్యయే లేక కళా విద్య యనుట కుదాహరణములు.

2 (Fine Arts) అనగా లలితకళలు అనియు వాడుక గలదు. శ్రీకృష్ణజ్ఞాన వేంకటకృష్ణారావుపంతులుగారి "లలిత కళ" అను వ్యాసము తప్పక చూడదగినది.

విద్యలు "అందము"నే (beauty) పరమావధిగాఁ గలిగియుండును. కాని సన్ననిబట్టలు, రంగుబట్టలు, చక్కని నగిషీ, గలిగి అందముగానుండు కుర్చీలను, బల్లలను మాత్రమే మనము అభిలషించుచుండుము. అందుచే శాస్త్రము విద్యయొక్క సంబంధము వలెనే పారిశ్రామిక శృంగారవిద్యల సంబంధమును అభేద్యము.

విద్యలు శృంగారవిద్యలు, లోకవిద్యలు అనియుఁ జెప్పవచ్చును. తిండిని బట్టను ఇచ్చి మనుజున కురచొకరములగునది లోకవిద్యలు; శృంగారవిద్యలు (లేక లలితకళలు) మనుజునిమనుస్సున కానంద మిచ్చి ఆకలిని దప్పిని కొంతకాలమైనను మఱింపఁజేయు సమర్థత గలవి.

శృంగారవిద్యలను లలితవిద్యలు, లామ్యవిద్యలు అనియు ననవచ్చును.

మనసర్వకళాకాలలో (Colleges) శృంగారవిద్యయగు సాహిత్యముతోఁ బాటు శాస్త్రములుగూడ నేర్పుదురుగాన వానిని "ఆర్యుకాలేజీలు" అనుట యంతసమంజసముగా నుండ నటులతోచెడిని.

సాహిత్యమునకు, గౌతమతన సంకీర్తనమునకు, దక్షిణ శృంగారవిద్యలవలెగాక భావయే సాధనవస్తువు (Material) నకల శృంగారవిద్యలను నిందిమానందమును, తద్వారా మానసి సుఖమును గలుగఁజేయును. అందుకుఁగాను అవివాని వానికివలయు భావనో, రంగులనో, తాలనో, సాధనవస్తువులుగా నేర్పఱుచుకొనును. కాళిదాసుని గ్రంథములఁ జదువునపుడును, రవివర్మనిపటములఁ జూచినపుడును, హిందూ ధోవాలయములమీది ప్రతిమలను జూచినపుడును గలగు ఆనందము లొందింజికిఁ దీసిపోవు

3. విద్య శృంగారవిద్యయైనను, పారిశ్రామికవిద్యయైనను, ప్రకృతి ననుకరించును.

ప్రకృతానుకరణము (imitation of Nature) ను ఆతురముగాఁ గలిగియుండుని విద్యయే లేదనవచ్చును.

(1) వైద్యవిద్య (వైద్యములోని కొన్ని మందులు కొన్ని రోగములను గురుచున్నవో లేకయఁగఁచుచున్నవో యెఱుంగక యంధప్రాణముగా వానిని వాడుటవలన వైద్యమును శాస్త్రమునీ చెప్పరాదని తోచెడిరి.) రోగములను గురుచుటయందుఁ బ్రకృతిచేయు స్వప్రయత్నముల వారని తదనుగుణముగ నుండునూతుల నుపయోగించియో, యవయోగింపకయో ప్రకృతిమాతకుఁ దోడ్పడుటయేగాని యావంతయు నన్యముగాదు.

(2) వాస్తువిద్య (ఇండ్లునున్నగునవి కట్టుట)యను గూడ, ఎండవానలనుండి రక్షణ నిమిత్తముండుఁ బ్రకృతి మహద్వక్తములు, కొండగుహల మూలమున జూపినదానిని బోవులుఁ బట్టియే మొదట పందిళ్లు (pedals) ఒంటినిట్లాటగుడిసెలు (Single pillared cottages) వేయనేర్చి యానాటికానాటి కేదేనిమిది యంతస్తుల మేడలు, అంతఃపురసాధములు నిర్మింప సమర్థత సంపాదించఁ గలిగెను.

(3) సంగీతవిద్యయు, మ్రాచులయొక్కయుఁ బ్రవాహములయొక్కయు కదలికలవలన గలుగు శ్రవ్యధ్వనులను, శోయలమున్నగు పక్షులయింపగు హేళలను అనుకరించుటవలననే నుత్పన్నమైనవనుట నిరాశేషజీయమును, విశ్వాసీయ మనియుఁ తోచెడిని.

4 ఒకానొక గొప్ప చిత్రకారుడు లిఖించిన ఫలవృక్షపు పటముమీద ఫలములను దినువాళితోఁబక్షులు వ్రాలి తను ముక్కులతోఁ బొడిచెనట కనుక చిత్రపులవిలువ ప్రకృతానుకరణమునుబట్టియే యుండుననుట నిర్వివాదాంశము.

ఎ. శృంగారవిద్యల విశేషములు (Features of Finetrts) శృంగారవిద్యలు అనుకరణములమున ఆనందము గలుగఁజేయును. అట్టి ఆనందానుకరణములగుఱించి విచారింతుము:—

డి. ఆనందము. (Pleasure)

1. మనోహరత్వము, ఆహ్లాదము లేక ఆనందమును గలుగజేయుటయే శృంగారవిద్యల ప్రధానవిశేషము. ఆత్మలాభముతో గూడుకొనని ఆనందమునే కలంగఁజేయును, "నీకు గుమారుడు పుట్టె" అనువార్త ఆత్మలాభముతోఁ గూడిన ఆనంద మిచ్చును. శృంగారవిద్య లిచ్చు ఆనందమునందు "ఆహం" అను గుర్తు లోపించును.

2. మనోహర్యము, ఉపయోగత్వము జంటగాఁ జెరుగును. వస్త్రసంబంధమైన చిత్రకళలో, ఉపయోగత్వము (మానరక్షణము, శీతనివారణము) ముందు, తరువాత మనోహరత్వము (ఆంఘము, రంగులువేయుట) పుట్టెనుకాని అవి జంటగానే వెరుగుచున్నవి.

చిత్రవిద్య, సంగీతవిద్యయందు ముందు మనోహరత్వము కలుపాలి అవయోగత్వము (భక్తి, కామము, మేధాసము) పుట్టెను. శివాజనకు, యుద్ధములోని "వాండు" పీఠరసోత్పత్తి కారణము లుపలంబేసి యువయోగకరములు.

౩. శృంగారవిద్యలు పెక్కుమందికి ఏకకాలమునందు ఆనందమును గూర్చుచున్నవి. పటము చిత్రసారి చాలమందికి ఆనందమునిచ్చును. తిలుటయొక్క బిక్కునకే ఆనందమిచ్చును.

4. శృంగారవిద్య లిచ్చు ఆనందము నెందఱు మార్గగొన్నను కలుగుచున్నది. తిండియందు భాగస్వాము లెక్కువయైన కోరిక పదార్థము కలుగును.

వి. అనుకరణము (imitation)

1 శృంగారవిద్యలు అనుకరణములుగాని అసభ్య (మూలములు) గావు. మూలము నెంత సమకరించినో అంతగొప్పవి. ఒక చిత్రకారుడు పండ్లను చిత్రించి పక్షుల మోసగించెను. యింకొకడు ముక్కను చిత్రించి మక్కలను మోసగించినాడని యింకొకడొకతెరను చిత్రించి మునుజునే మోసగించగలిగెను. ఆమునుజుడు అది నిజముగా తెలియనియే భావించి చేతితో నెత్తె యత్నించెను.

2. విద్యవిద్యలకు ననుకరణములు నేటునేటు.

సంగీతసాహిత్యములకు—కవిత్వకరణము.

చిత్రశిల్పవిద్యలకు—రూపానుకరణము, భావానుకరణము.

కొందఱు చిత్రకారులు చెందుమాడు గీతలచేతనే ముఖమునందలి భావములను (నవ్వు, దుఃఖము, కోపము గర్వము, వినయము మున్నగునవి) నూచింపగలరు. కథలను బటములమూలమున బాగుగ మనసునకు బట్టించవచ్చును. కావుననే యిప్పటి విద్యాపద్ధతులందు చిత్రలేఖనము ముఖ్యము.

౩. అనుకరణమును జ్ఞప్తియే సంతోషమునిచ్చును గాని, మూలము సంతోషమిచ్చును. నిజమైనపండులను, పాములను జూచిన ఆనందము, భయము కలుగును గాని, వానిపటములను జూచిన ఆనందము కలుగదు. పగటిభాగవతుడు వేషగాడు అని తెలిసినగాని ప్రజలు వానిబట్టును మూగరు. మక్కల అలలు పును నేర్చినమునుజుడు అరచిన మక్కలు మొలుగును. మనము సంతోషించెదము. మక్కల అలలు పును మూలమునియే అనుకొనును. మనముమాడ బాటుననుండి అనుకరణముని యెఱుంగనవచ్చును అది నిజముగ మక్కల అలలు పును అనందమునొందము. ఇంతువులు అనుకరణమును ద్వారగా గుర్తించినేరవు. "చేతమెయ్య"ను నిజముగఁ దనమాడయనియే భావించి ఆవు పాలనిచ్చునుగదా!

4. అనుకరణమును అసభ్య (మూలము) అనుకొనుటకు ననే నాటకమందు హరిశ్చంద్రుడు తనభార్యను జంప నుంకించునప్పుడు చూపఱుట కంట తడిపెట్టుకొనెదరు. అనుకరణమును జ్ఞప్తి యిచ్చుట నెంతలోపించిన అంత మంచిది; లేనియెడల కోకమునకు బదులు ఆనందము కలుగును.

5. అనుకరణమునకు మితికలదు.

మామిడిపండులోని రుచియు, జంతువులలోని జీవమును అనుకరించుట అసాధ్యము. తక్కినగుణముల ననుకరింపవచ్చును. తాత్ప్రతిమ యెంతిభావగమనము నీర్జిత మని చంటిపిల్లవాడు సంఘము జూచిమీదఁ జేయివేసి చెప్పగలడు.

6. లోతును చిత్రకారుడు చూపింపలేడు. శిల్పి చూపగలడు.

7. అనుకరణ మెక్కుడైన అనుకరణచేత్రము శక్తము. శిల్పికి అనుకరణ మెక్కుడు, అనగా మూలమును బాగుగ సమీపింపగలడు. కాని చిత్రకారుడు పటమునఁ జూపగలిగినన్ని శిల్పి రాలియందుఁ జూపలేడు.

ఉద్యానవన శృంగారము, నీలమేఘచ్ఛాయ మున్నగునవి శిల్పితాత్పర్యమునఁ జూపలేడు.

8. అనుకరణ మెక్కుడైన దానిని ప్రతిస్పష్టి (re-presentation) ప్రాతినిధ్యము representation సత్యము (truth) అని చెప్పవచ్చును.

శృంగారవిద్యలు, వాని విలువ (Kinds and value of Fine arts) సాహిత్యము శృంగారవిద్య (Literature is a Fine art) —

మన ప్రధాన యింద్రియత్రయము క్రమముగానున ప్రధాన విద్యాత్రయమును గూర్చుచున్నది. ఎట్లన, నయశేంద్రియము పలన జిత్రపటములు వాయుట (Painting), శ్రోత్రేంద్రియము (చెవి, నలన సంగీతవిద్యయు (Music), జీహ్వేంద్రియము (నాలుక) వలన గవిత్వము (Poetry) గలుగుచున్నవి మొదటి రెండు యింద్రియములు కనువినువాటికి, మూడవది యాకు భారాకవనము జెప్పవారికిని నవ్యయింపును.

శృంగార విద్యలయందు సాధనవిస్తృతులు (material) వేస్త్రీలు అట్లంటి పానివాని విశిష్టమూడ వేస్త్రీలుగ నుండును. శిల్పి (Sculptor) యేమిజూచినాని, యేపనిని (action) గాని తాత్పర్యము జెప్పవచ్చును అనుమజునియొక్క గాని, అపనియొక్క గాని యేదేనియొక్క కుణకాలపు టకస్థను (Situation) మాత్రమే గోచరమగునట్లులఁ జెక్కగలడు గాని, కవియొక్క సర్వకాల సర్వకస్థలను వర్ణింపగలడు. అయినను శిల్పి చెక్కినప్రతిమను నిరక్షరమగునై నను పీక్షింపగలరు. కవియొక్క వర్ణనపండితులకు మాత్రము అర్థమగును. కావున నొకశృంగారవిద్యను నింకొకశృంగారవిద్యతోఁ జోల్చు వలను పడుదు కాని శబ్దానుకరణప్రధానములను సంగీతసాహిత్యవిద్య (Music Literature or Poetry) మిత్రములు, రూపానుకరణ ప్రధానములగు శిల్పవిద్య చిత్రపటవిద్యావిద్య మిత్రములు.

శృంగారవిద్యలు మనుజునిజీవితమునకు ముఖ్యపరమములు గావు చదువు లేనియెడల ఇప్పటిదినములలో జీవనోపాధి గలుగదన్నమాట వాస్తవమేగాని, తిలటకు నేలదున్నట్లు, కట్టుటకుబట్టులేక తున్నగు నుపేక్షింపరాని పాఠశ్రామికవిద్యల శిల్పన "హాశిల్పనైన నేమి గమనాంతర సీమల కందముల కొద్దాలి కులైన నేమి నిజదార కుతోడర పోవకార్థమై" యునునట్లు శ్మశ్రికొందవచ్చును. శృంగారవిద్యలయందు బాండిత్యిగాంతుట దైవదత్తముగు బుద్ధిశీలత ననుసరించియుండునేగాని మాత్రములమీదను నాజ్ఞలమీదను అంతగా నాధారపడియుండదు కావున శృంగారవిద్యలు మనుజుని మూలమున దైవముయొక్క బలమును బహిమను నూచింపును. అద్దానినలన దైవభక్తి గురురాలనేగాని, యహంభావత్వము, గర్వము మున్నగు దుర్గుణములు గలుగరాదు.

శృంగారవిద్యలలో నైదు గొప్పవిని రెండు చిన్నవిని గలవు.

గొప్పవి:—1. వాస్తువిద్య 2. శిల్పవిద్య 3. చిత్రపట రచనము 4. సంగీతవిద్య 5. కవిత్వము.

చిన్నవి — 6. నాట్యము లేక నృత్యము 7. నాటకము. అన్యసాధనపద్ధతులు తప్పక కావలసినవి మొదటిమాదును! తక్కిన నాలుగంటికిని జీహ్వేంద్రియమే ముఖ్యసాధనము. నృత్యముమాత్రము మానవిద్యయే యైనను, రాగ తాళ యుక్తముగు సంగీతము దానికిఁ దలచు తోడైయుండును.

ప్రకృతి పూర్ణానుకరణములగు విద్యలు సంగీతము, వాస్తువిద్య తప్ప తక్కినమాఁడు నైదవిద్యలును, ప్రతిమగాని పటముగాని, పద్యముగాని యెంతగాఁ బ్రకృతినిబోలిగాని సంబంధించిగాని యుండునో యంతగా గొప్పదని యెంచబడును. అందు నుత్పేక్షలంకారము లున్న యిప్పటి విమర్శకు లొల్లరు.

ఇదియె ననుసంస్కారము?

[పారనది సర్వేశ్వరశాస్త్రిగారు]

రక్తాక్షిసం|| పుష్ప శు ౨ శనివారపుసారస్వతానుబంధములో శ్రీ బం నల్లయ్యశాస్త్రిగారు వ్రాయించిన "సంస్కారము" అనువాసమున "తమమభిప్రాయమును జెల్లడించు నూరకుండుట లోకక్రొహ" మని యున్నందున నే నీది గున సంగతులను వ్రాయవలసినవిని శాస్త్రులవారు తమ చిత్తానుసారము సంగతులను వ్రాయవలసినవిని వచ్చినది శాస్త్రుల వారు తమ చిత్తానుసారము వ్యాసమును వ్రాయుచు నామధ్యమ "పురాణములగుడ సృష్టకులకొందనే భావించినారు. ఏమన విష్ణుపురాణాదులు భగవద్గీతను 'సృష్టిశిల్ప' అని యుదాహరించినారు "ఈ విషయమును ఏదోయొకటి రెండు మాచి తామె సర్వజ్ఞులమును కొను మార్చుపండితులు మూలమూల గొణుగుకొనువాగు విశ్వ సింహళులరు— అనివాసిరి సంఘసంస్కారమునగా మరపూర్వులు (మునులు) చెప్పిన యాచారవిశేషములను ఏకత్వాలోచి తముగ మార్చును యేకాని పురాణములను సృష్టకులకొందనే భావించుట వేరులను శాస్త్రములకొందను శాస్త్రములకు శతకములకొందను భావించుటమాత్రము కాదు అది ఏదో సంస్కారముగను. ఇదిగాక "త్వం శుంహ" "త్వం మూర్ఖ" ఇట్లఅని యనిపించుకొనుట పండితులక్షణము కాదు.

పురాణములను సృష్టకులకొందనే భావించుట యనగా పురాణములు సృష్టిచయములనియే భావము? అయినను "అమృతపంజు" మిత్యాది వాక్యములందు ఎలె సమశబ్దము న్యూవార్థకమగును. అందుకల్ల సృష్టకులకంటె పురాణములకు బహిసత వాటిల్లును.

ఈ విషయమున

1. "ధర్మజ్ఞ సమయః ప్రమాణం నేతాశ్చ" (అపస్తంబ సూత్రము)

దీని వ్యాఖ్యానమునగుడ పురాణములసంగతి లేదు.

2 "వేదోభిలో ధర్మములం సృష్టిశీలేన తదిదాం "ఆచారశ్చైవ సాధూనామాత్మన ముప్తిరేవ" "ధర్మశాస్త్రం తు వై సృష్టిః"

(అని మనుధర్మశాస్త్రము ౨ ఆధ్యాయము)

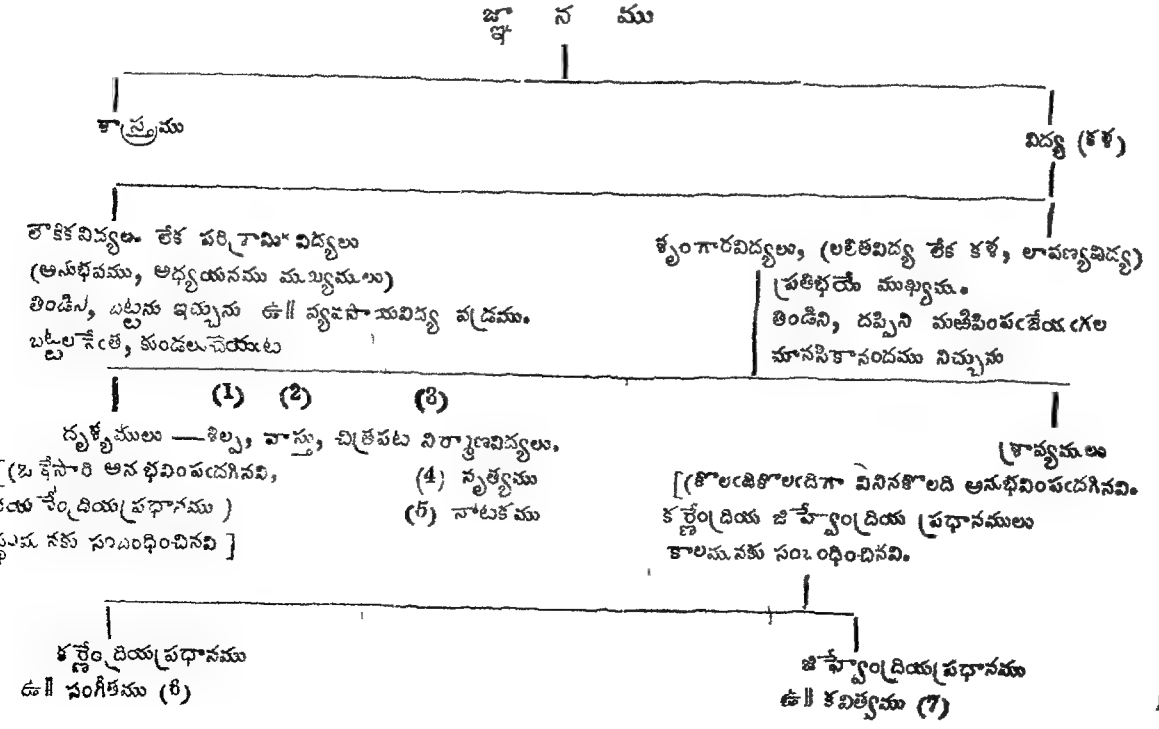
౩. "శ్రుతిస్సృతిస్సదాచార స్వస్యచ ప్రియ మాత్మన సమ్యక్సంకల్పజః కామో ధర్మముల విదం సృష్టితమ్" (యాజ్ఞ పుర్వవచనము) సృష్టిః-ధర్మశాస్త్రం అని దీని వ్యాఖ్యాతాదులు

[వేదగుంతయు మన్వాదిసృష్టకులు శిలము ఆచారము (ఒకసమయమున) తనమనసొప్పుటయు ధర్మములములు సృష్టియనగా ధర్మశాస్త్రము]

గానప్రసిద్ధమునై యార్షవచనములలో పురాణములను సృష్టకులకొంద భావించినట్లు లేనందున శ్రుతిస్సృతిల కవిరుద్ధముగ చెప్పిన విషయముననే ధర్మజ్ఞులు పురాణములను తొంగిచూతురు (సకేవము)

సమాధానము

రక్తాక్షి నామ సం|| పుష్ప శు|| ౩ బుధవారము ఆంధ్ర పత్రికాస్థానసారస్వతానుబంధములో వొక యర్థాభిలాషి వసుచరిత్రము మొదటిపద్యమున సందేశమును బ్రకటింపెను. నీత తన యందలినిమిటిలోఁ దనరూపుమాచి, అది "వరాంఘ్రిరేణుభనకన్య" యని భావించెననియు, రాముడు తెలిసికొని సన్నెకల్లు (త్రొక్కించునెవమున రత్నమునగప్పి భా). తిని బోగొట్టెనని యున్నది. నీత యట్లుభావించెనని శ్రీరాముఁ డెట్లుగ్రహించెను? అని శంక నీతలవంది పాద్యమాపురములోఁ దనరూపును జూచి భ్రమించె ననవచ్చును గదా. పెండ్లిలో వరుడు పద్మపు పాదముంబట్టుకొని సన్నెకంటిమీద 7 సార్లు త్రొక్కించును. ఇదియే సప్తపాదములందురు త్రొక్కించుటకు మున్ను రాముఁడాకాలును అందెనుజూడక తప్పదు అప్పుడు మణియందు నీత రూపుమాచి విభ్రమమునొందియున్న మోమునలన నట్లాపించి చేతితో నారత్నముం గప్పునట్లు కాలువట్టుకొని సప్తపాదములు త్రొక్కించి నీత భ్రమనివారణముచేసెనని సమాధానము వరుఁడు సన్నెకల్లుత్రొక్కుట, త్రొక్కింపఁబడుట లేనేలేదు. రామరాజభూషణుని కవిత్వ మెట్టిశంకకును జోటియదని మా యర్థాభిలాషి యెఱుంగఁగాక. అది సావదీరన జాతి ఎజము. ప్రకాశకుడు, "వజ్రాయుధపత్రిక" రాజుచు పొందవరము.

హద్దులదాటి బోవుచున్నది. స్వల్పగూర్తు నయి తము, ఏమగునోయని భయపడునంతటిసితి ప్రబలు చున్నది. జాతిమతభేదములేక ఎల్లరకును సమాన రక్షణ చేకూర్చుటయే, శ్వేతనాగరికధర్మమని స్వల్పగూర్తుడు హెచ్చరించుచున్నాడు. కాని అందుకు మారుగ, శ్వేతనాగరికము మానవస్వాతంత్ర్య నిర్మూలనమునకును, శ్వేతేతరుల పీడనమునకును తోడ్పడుచున్నది. భారతీయులను పీడించుటకు, ఆఫ్రికావాసుల రక్షణయే కారణమని తెల్లవారు దెలుపుచుండిరి. ఆఫ్రికావాసులనుద్ధరించుటకుతాము బాధ్యతవహించితిమనియు, ఆ బాధ్యతను తాము నిర్వహింపవలయుననియు, ప్రగల్భముల బలుకుచుండిరి. ఆఫ్రికావాసులకు జీవనాధారమును తొలగించి, వారి నోటికింది అన్నములగుకొనుట మూలమున, తెల్లవారులు తమ బాధ్యతను నిర్వహించెదరు గాబోలు! ఆసియాఖండపు కోపాగ్నికి తాము దాసులము గావలసివచ్చునని స్వల్పగూర్తు మందలించిరి. దక్షిణాఫ్రికా తెల్లజాతుల గర్వాంధకారము, ఆసియా సంయోగమును బలపరుపగలదు. కొలదికాలములో ప్రాచ్య, పాశ్చాత్యసంఘర్షణ జరిగిన జరుగవచ్చును. ఇందుకుబాధ్యులు, ప్రాచ్య ఖండవాసులే యగుదురు. ఆసియావాసులు జూపెడి స్నేహమును తిరస్కరించి వారిపై కత్తికట్టుటచే, శ్వేతవర్ణులు ప్రపంచశాంతికి భంగము కలిగించుచున్నారు. స్వల్ప సేనానిసయితము ఆగుడని కోరవలసివచ్చెను. ముందేమిజరుగునో చూడవలయును.

బిరుదుల క్కరలేదు

దక్షిణాఫ్రికా దేశీయులకు చక్రవర్తిగారు బిరుదులనీయ నక్కరలేదని, అక్కడి శాసనసభలో లేబరుపక్షమువారు దెచ్చిన తీర్మాన మంగీకరింపబడెను. ఇట్టి తీర్మానము హిందూదేశమునగూడ అంగీకరింపబడిన మేలుగ నుండును. బిరుదులకొరకై ఆత్మస్వాతంత్ర్యమును పోగొట్టుకొను వారెందరో గలరు. బిరుదుల నొకరికి ప్రసాదించి, మరియొకరికి ప్రసాదించుకుంటుంటే, మనస్తాపము గలుగుటదప్ప వేరొకలాభము గలుగుటలేదు. బిరుదులబొందినవారు ప్రజలదృష్టిలో నెక్కుడుగౌరవము బడయుటలేదు. ప్రభుత్వపు బిరుదములులేని, గాంధీ, దాసు, నెహ్రూ, లజపతిరాయి, మున్నగునాయకులపట్ల ప్రజలు జూపెడి గౌరవము బిరుదులగలవారిపై జూపుటలేదు. బిరుదులప్రదానమున కొకదారిగాని తెన్నుగాని గనుపించదు. నిజదేశసేవకులకెట్టి బిరుదములు లభించుటలేదు. బిరుదలనిచ్చుపద్ధతి ఇంగ్లండు మున్నగుదేశములందు దుర్వినియోగమగుచున్నటుల, నిదర్శనము లనేకములు బయల్పడెను ఇట్టి పద్ధతిని మాన్యవలెనని, పలువురు గోరుచున్నారు. దక్షిణాఫ్రికా యం దిట్టి కోర్కెయే దెలుపబడెను. స్వాతంత్ర్య దేశములలో కన్న గూడ, పరాధీనదేశములలో బిరుదుల నిచ్చుపద్ధతి నెంత త్వరలో తొలగించిన, నంత మేలుగ నుండును.

హిందూదేశము: నల్లమందు

హిందూదేశము నల్లమందు నిషేధము నామోదించుచున్నను, బెల్గాం కాంగ్రెసు సభవారు తమ యభిప్రాయమును స్పష్టముగ దెలియజేసినను, జనీవాసభలో ఇండియాప్రభుత్వ ప్రతినిధి

నిషేధము బనికీరాదని వాదించి, పరిహాసాస్పదుడయ్యెను. అమెరికా ప్రతినిధిసభనుండి లేచిబోవుటకును వీరే కారకులయిరి. హిందూదేశమునందు నల్లమందు అమ్మకమును నిషేధించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వము వారు తగిన చర్యల దీసికొనెదరాయని, తామన్న సభలో స్కరుగాఠ ప్రశ్నించిరి. ఇండియా సహాయమంత్రియగు విటరుటనుగా రట్టియూహాలేదని జవాబుచెప్పిరి. జనీవాలో నిటీవల జరిగినసభ 1912 సంవత్సరపు కన్వెన్షను ఏర్పాటుల నామోదించెననియు, ఆ ప్రకారమే నల్లమందు విక్రయము కొనసాగుననియు విటరుటనుగారు సూచించిరి. కాని జనీవా తీర్మానముల కెట్టి విలువగలదో, నాగరిక ప్రపంచ మెరిగియేయున్నది. హిందూదేశమునందు, అనుకూల సంస్కరణములను ప్రవేశపెట్టుట కెటుల సాధ్యపడదో, యందునుబట్టి గ్రహింపవచ్చును.

వేంకటగిరి తాలూకాబోర్డు ఎన్నికలు :

కాంగ్రెసుపక్షము వేంకటగిరి తాలూకాబోర్డు ఎన్నికలు నేడు మొదలు మార్చి 4 వ తేది వరకు జరుగనున్నవి. పదిస్థానములు ఖాళీపడినవి. వీనికి కాంగ్రెసు అభ్యర్థులు నిలిచియున్నారు. ఓటరులు కాంగ్రెసు అభ్యర్థులకే తమవోట్లనిచ్చి స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి తోడ్పడుట ధర్మము. స్థానికసంఘములద్వారా నిర్మాణ కార్యక్రమ నిర్వహణమునకు తోడ్పడవలసినధర్మము ప్రజలపై గలదు. స్థానికసంస్థలందు స్వాతంత్ర్య వాతావరణమును సృజించుట ముఖ్యము. అట్టి తరి, కాంగ్రెసు సభ్యులై, దేశసేవకై కంకణము గట్టుకొనినవారినే సభ్యులుగ నెన్నికొనుట ఎంతయవసరమో దెలుపనక్కరలేదు. దేశమునం దనేకభాగములలో స్థానికసంఘములను కాంగ్రెసుసభ్యులు వశపరచుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. వేంకటగిరితాలూకా ఓటరులు వెనుదీయక, కాంగ్రెసుసభ్యుల విజయమునకు తోడ్పడి, దేశీయసంస్థపై నిజాభిమానము గనుపరచెదరు గాక!

గ్రామ పునర్నిర్మాణము

గ్రామోద్ధరణ మవసరమని, భారతదేశ నాయకులందరును దెలుపుచునేయున్నారు. వీరితోబాటు ఇంగ్లండునందు కన్సర్వేటరు ప్రభువులుగూడ అమితోత్సాహముజూపుట వింతయగుచున్నది. గ్రామ స్వాప్యము, బ్రిటీషుపరిపాలనమునందు చెడిపోయెనని, చరిత్రకారు లంగీకరించుచున్నారు. అట్టితరి, బ్రిటీషుప్రభువులు తమపూర్వులుజేసిన తప్పిదమును మనస్ఫూర్తిగ నవరింపనంచిరా? లేక గ్రామములు వృద్ధిగాంచనందున స్వరాజ్యమియ్యగూడదను సాకు దెలుప నెంచిరా? వీరియద్వేష్యమేదియనినను, గ్రామ పునర్నిర్మాణ మత్యావశ్యకమనుటకు సందియములేదు. హిందూదేశమునకు గ్రామమేబునది. దీనిపై ననే స్వరాజ్యస్వాధిపత్యము నిర్మించుచో, శాశ్వతముగ నిలిచియుండగలదు. గ్రామోద్ధరణకై సలిపెడికృషి స్వరాజ్యస్థాపనకు మూలాధారమగుట నిశ్చయము.

వాక్స్వాతంత్ర్యము

అధికారవర్గసభ్యులు వాక్స్వాతంత్ర్యముగూర్చి లేనిపోని యభిమానముజూపుట మిగుల వింత నుండును. ఒకవంక తాము నిర్బంధశాసనములను ప్రయోగించి, జన్మస్వాతంత్ర్యముల నరికట్టుచు, స్వాతంత్ర్యేచ్ఛను నిరోధించుచు, మరియొకవంక వాక్స్వాతంత్ర్యమునకు ప్రజాప్రతినిధులు భంగము కలిగించుచున్నారని తెలుపుట, మృషావాదము. బడ్జెట్టు నిరాకరణగూర్చి పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూగారు తీర్మానము నుపపాదించగ, సర్ ఛార్లెసు ఇన్సుగా రిందుపై ముచ్చటించుచు, వాక్స్వాతంత్ర్యమునం దిష్టము గల వారెల్లరును, ప్రభుత్వపక్షమున వోటు జేయవలయునని హెచ్చరించిరి. జన్మస్వాతంత్ర్యముల పట్ల నింతటి గాఢాభిమానము వీరి కెప్పటినుంచి గలిగెనో విన గుతూహలమగుచున్నది. ప్రజ లింత త్వరలో మోసబోయెదరా ?

బొంబాయి శాసనసభ: సరియగు జవాబు

బొంబాయి శాసనసభవారు, క్రొత్తపన్నుల విధించు విషయమున, ప్రభుత్వమువారికి సరియగు జవాబునిచ్చిరి. ట్రాన్సుఫర్డు శాఖల కధిక వ్యయము గావలసినచో, రిజర్వుడు శాఖావ్యయమునుండి తగ్గించుటధర్మమైయుండెను. అందుకు మారుగ క్రొత్తపన్నులవిధింపనెంచుట, సరియగుమార్గము గానేరదు. బొంబాయిప్రభుత్వమువారు నూతనముగ విధింపదలచిన స్టాంపుపన్నులను బొంబాయి శాసనసభవారు నిరాకరించి తగిన జవాబు చెప్పిరి. సర్టిఫికెట్టును ప్రయోగించి, ప్రభుత్వమువారు పన్నులను పునరుద్ధరింపవచ్చును. కాని, ప్రభుత్వ పద్ధతులు ప్రజల కంతమాత్రము రుచింప లేదనుటకు వేరు నిదర్శనమేమి గావలయును ?

కద్దరునెడ ప్రభుత్వ వైఖరి

యం. డి. కార్మిగారి ప్రశ్న

బొంబాయి, ఫిబ్రవరి 25:—ప్రజలకు ప్రభుత్వోత్పాదకులకు కద్దరు వస్త్రముల నుపయోగించుటకు నిరుత్సాహము గా విచారణయినది బిల్లా అధికారులకు బొంబాయి ప్రభుత్వము ఉత్తరువు జేసినది వేయబడిన ఆపవాదములను నిరాకరించుచు యం. డి. కార్మిగారు జేసిన ప్రశ్నకు బొంబాయి శాసనసభ యందు దేశీయసభ్యుడు సమాధాన మిచ్చెను. (ఆ. ప్రె.)

బెంగాలు ఆర్డినెన్సు ప్రయోగము

నలుగురు విప్లవకారులం బట్టుకొనుట

కలకత్తా, ఫిబ్రవరి 27:—విప్లవకారులలో ప్రయత్నమును, రేషబెహరి బోసుయొక్క సహచారియునగు సత్వేంద్రనాథ సన్యాల్ ను ప్రత్యేక రక్షకభటవర్ణముచే భవనిపురమందు మారుమూలగానున్న నొక గృహమందు బుధవారము రాత్రి బట్టుకొనిరి. కొంతకాలమునండి యారెడు వారజానీయందు గాపురమేర్పయ కొనెను.

నుశానుచంద్రబోసు వగైరా 1918 వ సంవత్సరపు రెన్యూలేషను లివ్ సెక్షను క్రింద బంధింపబడినపు డీతనికొంతు రక్షకశాఖవారు చెదరి కాని వారజానీయందు గాని, యతడు మామూలుగనుండు తదితరస్థలములందు గాని, కనబడలేడు. రెడ్ బెంగాల్ ఆను విప్లవోద్యమకరవక్త్రముల ప్రచురణమునం దిదినికే చాలజోక్యమున్నదని యాహింసపరులనున్నది. వానిగదియందు చెరుకగా ప్రభుత్వమువారిచే యాంక్షితయబడిన కొన్ని కాగితములు దొరకెను. వాటిని రక్షకభటులచేతనేకొనిరి.

సన్యాల్తోబాటు, వానిని దాడివారకు నెవమన మరియుగ్గురు విశ్వాధులంగూడ బంధించిరి. (ఆ. ప్రె.)

విదేశ వార్తలు

ఆంగ్లో-పరాసుసంబంధములు

ఒడంబడికనూచన

పోలెండుయొక్క భీతి

వార్షిక, ఫిబ్రవరి 28:—జెనీవా ప్రోటోకోల్ తీర ఒడంబడిక ప్రోటోకోలును ఆంగ్లో-పరాసు ఒడంబడిక ఉభయ దేశములు చేసికొనునట్లు భయమును వెల్లడించుచు పోలెండు పార్లమెంటుయొక్క విదేశవిషయకాఖ్యాయుత్తమును స్క్రిగ్ స్క్రిగాడు బెకిరి, పరాసు-పోలెండు దేశములకు గల ఒడంబడికకు విరుద్ధముగ సంధిచేసికొనుట అసంభవమనియు, మిగతా దేశములు నడలివేయబడుట అనుచితమనియు విదేశాంగమంత్రి పత్రికను. ఇట్టి ఒడంబడిక చే కాంతిచేయబడునట్లు యుద్ధ మే సంభవించుటకు గారంజేయని ఆయన పత్రికను. ఆంగ్లో-పరాసు గారంటి ఒడంబడిక పొధనిర్యాణమందు పరాసు-పోలెండు దేశములకు గల సంబంధమును ఒడంబడికయు నొక భాగము గ నుండును. ఎల్లరాజ్యములను గలసి రక్షణముకొరకు ఒడంబడిక గావించికొనుట బహు శక్తివంతమైనది. మరియొక దానైనను ఐరోపా ఆర్థికవికాసమునకు మార్గము జూపుచున్నది.

పంజాబు హక్కు సేవముపై అపీలు

ప్రీతికొనిలు అపీలు ప్రోసివేయుట

లండన్, ఫిబ్రవరి 28:—జేస మొదలగువారలపై లాహారు హైకోర్టువారు గావించిన తీర్పుపై ప్రీతికొనిలులో అపీలు చేయబడెను. అపీలు ప్రోసివేయబడెను. 1928 జూన్ 28 వ తేదీన అపీలుదారులలో ఇద్దరు బాక్స్ ఆనువాని జంపి నందున ఉభయలకు ఉరిశిక్ష విధింపబడెను. మిగిలినవారలకు ఏడుసంవత్సరములు కఠినచర్యను పంజాబు హైకోర్టు తీర్పు చేసెను. ముగ్ధులగు విచారణలందు అక్రమముగాని అన్యాయముగాని జరుగలేదనియు, కాన్సిలు క్రిమినల్ కోర్టు కాదనియు, క్రిమినల్ అపీలుకోర్టును గాదనియు, తగినంత అన్యాయము సంభవించినది యజ్ఞవైసయొడ మాత్రమే కాన్సిలు కోర్టు గలుగలేకొనుననియు వై కాంటుహల్ డేసుగారును న్యాయమూర్తులను అభిప్రాయపెట్టిరి.

రాజాధిపత్యము సామ్రాజ్య

ఘనతకు మూలము

ప్రైకొంటు బర్మెను హెడ్డుగారి అభిప్రాయములు

లండన్, ఫిబ్రవరి 24:—గ్రాఫ్ ట్యు ఆచార్యులు గావించు రాజాధిపత్యమువలన సామ్రాజ్యమునకు గల ఘనతను తేల్చుచు లాన్డన్ బర్మెను హెడ్డుగారి టెల్లెగ్రాములనున్నారు: కార్మిక పక్షముం దతివాదుల భావములు యువరాజునైన చూసి దాడివలన వ్యక్తమగుచున్నవి. బార్ని రాజకంపై నెవ్వరును ప్రజాస్వామిక పరిపాలన గల రాజ్యమందు వంశానువంశపరక వస్తు అధ్యక్షుడుగ నుండుటకు బ్రయత్నింపలేదని యేకగ్రీవముగ ఆంగ్లేకరింపబడుచున్నది ప్రజాశీవితసంబంధముగ వ్యవహారములందు బార్ని రాజు పలుకుబడి మెండుగ నుండును. ఎడ్వర్డు రాజుమంచి గుణములను యువరాజునందు మిగిలిమియున్నవి. ధైర్యవంతుడును, సాహసవంతుడును, దౌదార్యవంతుడును నగు యువరాజు శీవితము ఒరిసాహసకృత్యమువంటి దనియు ధర్మములను నెరవేర్చుటకు విశ్రాంతినిండుటయు అసంగతములు గావనియు చెల్లుచున్నాడు. బ్రిటిషు ప్రజలను దూరదృష్టిగ కార్మికులను రాజాధిపత్యము అడ్వీతీయమైనదని అంగీకరించుచున్నారు. యానత్తు ఆన ప్రమితి భాష్యురముగ సామ్రాజ్యమున సంయుక్తము కావించుసంస్థ రాజాధిపత్యమే అని ప్రైకొంటు బర్మెను హెడ్డుగారు చెల్లుచున్నారు.

కారిక నమా వేశము

జూలై 27 తేదీన సీమయందు జరుగును

లండన్, ఫిబ్రవరి 28:—సామ్రాజ్యములెల్ల కార్మిక పక్షములను, కార్మికసమితులను ఇంగ్లాండులో సీమయందు జూలై 27-వ తేదీయందు జరుగనున్న కార్మికసమావేశమునకు ప్రతినిధుల సంవలనునని ఆహ్వానింపబడుచున్నది.

కుర్చుస్థానమందు తిరుగుబాటు

కమాలిష్టుల తీర్మానము

కఠినచర్య దీసికొనవలయును

సైన్యములు ఆనటోలియా

యందుండి వెడలుచున్నవి

లండన్, ఫిబ్రవరి 28:—కుర్చులు దిక్కుపై మలాషియా పట్టణములకు జట్టుకొనిరి. దిక్కుపై యొక్క వాలియర్లు నా ఫైదీగా చేయబడెను.

రిపబ్లిక్ను, నూతనముగ స్థాపింపబడిన బర్క్ ప్రజాస్వామిక ప్రభుత్వమును, ద్రోసివేసి రాజాధిపత్యము స్థాపించు కుర్చులు ప్రయత్నించుచున్నారని వార్తా పత్రిక ల వ్రాయుచున్నవి. ఆనటోలియా భాగమందుండి అయిదు తరగతులు పటాలములు తిరుగుబాటు చేసిన ప్రాంతమునకు వెడలుచున్నవి.

కఠినమైనచర్య నలంభించి కుర్చుస్థానమందలి తిరుగుబాటు నణచివేయవలయునని చెల్లుచు ప్రభుత్వ మిందుకొరకు దీసికొనుచున్న చర్యను యేకగ్రీవముగ ప్రజాపక్షము ఆహ్వానించుచున్నది.

పాంగుహే యంత్రనమ్మె

సమ్మె సమాప్తి అయ్యెను

పాంగుహే, ఫిబ్రవరి 28:—జపాను ప్రతియంత్రాలను నుండలి సమ్మెకట్టు అంతమయ్యెను.

బ్రిటిషువారి

మహాన్నతకృత్యము

పదిహేనుమైళ్ల పొడవుగల సారంగమార్గము

లీఫ్ట్లు, ఫిబ్రవరి 28:—పార్వతియనునందు గల అల్యామినము కంపెనీ ఉపయోగముకొరకు ట్రేగ్, లాకూన రన్సులందుండి నీరు దీసికొనిపోవుటకు స్కాటిషు పర్వతమున బెన్సియ క్రిందనుండి పదిహేనుమైళ్ల పొడవుగల సారంగమార్గము ద్రవ్యబడును. ఇది ఐరోపాఖండములెల్ల మిక్కిలి పొడవుగలది. ఇందు వైపులనుండియు త్రవ్వుట ప్రారంభింపబడును.

బ్రిటిషు పరిశ్రమలు

సంతవలన పృతిఫలితములు

అధికముగ లాభించును

లీఫ్ట్లు, ఫిబ్రవరి 28:—బర్మింగ్ హామునందు జరుగుచున్న బ్రిటిషు పారిశ్రామిక సంతవలన మొదటి తొమ్మిదిదిగము లందును పా 1500000 ల విలువగల ఆర్డరు లంపబడెనని అధికారుల స్టేటుమెంటు వలన తెలియుచున్నది సంతనుగించి బాగుగ పరిశీలన గావించువరకును కొనువారు ఆర్డరుల నీయుటకు వెరచుచున్నారు గాన శేపురాత్రి సంతముగియుటకు పూర్వము పా 2000000 ల విలువగల సరకులకు ఆర్డరులియవచ్చునని తోచుచున్నది. దేశీయులను, సామ్రాజ్యవాసులను గోరు చేరములను బట్టిమాడ ప్రదర్శనసంతమందు గూడ మంచిచేరము జరుగునని దోచుచున్నది. మొత్తముమీద పా 5000,000 లకు లైగ యిందువలన చేకూరును.

అంతరిత్రమండలి ఋణములు

ఆంగ్లో - పరాసుసమన్వయచర్య

లీఫ్ట్లు, ఫిబ్రవరి 28:—అంతరిత్రమండలి ఋణ విషయమై చర్చించుట కెప్పుడు సమావేశము జరుగనున్నదని వేయబడిన ప్రశ్నకు సమాధానము నిచ్చుచు, ఇటీవల బ్రిటిషువారంపిన లేఖకు పరాసువారు సమాధాన ముంపనిది ముందుగ సమావేశము యొక్క తేదీ నిశ్చయించుటకు వీలులేదని ప్రధానమంత్రి స్టాన్ లేబాల్డునిచ్చు గారు బల్కిరి.

రషియా - జపాను దేశముల

ఒడంబడిక

ఇంగ్లాండున కుప్పద్రవముగాదు

లీఫ్ట్లు, ఫిబ్రవరి 28:—రషియా-జపాను దేశము లిటీవల గావించుకొనిన ఒడంబడికచే ఇంగ్లాండున కుప్పద్రవము సంభవించునని దలచుట కుభయకారణములు లేనని విదేశాంగకాఖ్య సహాయకార్యదర్శియగు మెక్ నిలుగారు పార్లమెంటునందు వేయబడిన ప్రశ్నకు సమాధాన మిచ్చిరి.

మత యుద్ధ ప్రమాదము

ఇలినుసాదు, సెయ్యూ సెనాయకుల సమావేశము

లండన్, ఫిబ్రవరి 24:—జెడ్డానుండి రోమునగరమునకు వచ్చిన డెయిలీక్రానికలు పత్రికయొక్క ప్రత్యేకవిలేఖరి యిట్లు చెల్లుచున్నాడు. ఉత్తర ఆఫ్రికాయందు తిరుగుబాటు గావించుచున్న సెయ్యూసీలనాయకుడగు సిది అహమెదు ఎషీరీగారు, నెడ్డురాజ్యాధిపతియగు యిలినుసాదుగారును గలసి మెక్కానగరమందు సంప్రతించుచున్నారు.

గ్రేటుబ్రిటను, పరాసుదేశము, ఇటలీదేశములను గురించి ముందుముందు నూతనపరిపత్తనము జూపబడునని విలేఖరి అభిప్రాయ మిచ్చుచున్నాడు.

మతయుద్ధమును సాటిండుట కీయద్దరు మతావేకులను ఆలోచించుచున్నారని విలేఖరి నూచించుచున్నాడు.

మహమ్మదీయ క్రైస్తవమతములు

కాంతిస్థాపనకు యిస్లాము గావించిన సహాయము

లండన్, ఫిబ్రవరి 28:—సమీప మధ్య ప్రాచ్యసంఘము లందు మహమ్మదీయ క్రైస్తవమతములను గురించి సర్ థామసు ఆర్నోల్డుగారు పన్నుసించిరి. అత్రు ఉభయమతములకు గల బాంధవ్యమును గుర్తించుట మానవసౌభ్రాతృత్వమునకు అమూల్యమని డి. విల్లరుకె బండితుడు నుడివెను. ప్రాపంచిక కల్యాణమునకు వెలలేనిమణియగు కాంతిస్థాపనయొక్క యిస్లాముయొక్క ముఖ్యోద్దేశము. ప్రత్యక్షముగగాని పరోక్షముగగాని యిస్లాము జూపుచున్న సుహృద్భావములు మరియే ఇతరజాతి సభ్యులకంటెను నానాజాతి సమితియొక్క ఆదర్శమగు కాంతిస్థాపనకు బలము చేకూర్చుచున్నవి.

రాజదర్శనము

యువరాజు రాజప్రతినిధిగ నుండును

లండన్, ఫిబ్రవరి 28:—రాజాగారిదర్శనము చేయుటకు మార్చి, 10, 19-వ తేదీలు నిర్ణయింపబడెను. రాజాగారికి బదులుగ యీ ప్రదర్శనములందు యువరాజు ప్రతినిధిగ నుండును. యువరాజుగారి కిచ్చిన నజరులరాజాగారి కిచ్చినట్లే యెంచబడును.

భారతదేశము, నల్లమందు సమన్వయము

అమృతము తగ్గింజవలయును

లండన్, ఫిబ్రవరి 28:—భారతదేశమందు నల్లమందు అమృతమును తగ్గించుట ప్రభుత్వముయొక్క అభిప్రాయమాయని కార్మికసభ్యుడు జాన్ స్కూరుగారు పార్లమెంటునందు బ్రశ్నించిరి. నల్లమందువ్యయమును తగ్గించుట ప్రభుత్వముయొక్క అభిప్రాయమనియు అందున కేమిచర్య ఇంతవరకు దీసికొనలేదనియు ఎరలు వింటరుటన్ను గారు బల్కిరి. 1912 వ సంవత్సరపు ఒండబడిక ప్రకారముగ భారతదేశమందు నల్లమందు అమృతబడుచున్నదనియు యీ ఒడంబడిక జనీవానగరముం దిటీకల మంజూరు కాబడెననియు వింటరుటన్ను ప్రభువు సమాధాన మిచ్చెను.

పారిశీక దేశమంత్ర

సీమనుండి తొగి వచ్చుచున్నారు

లండన్, ఫిబ్రవరి 27:—విరుసంవత్సరములకంటె అధికముగ ఉద్యోగులు దేశాంతరమున నుండగూడదని యిటీవల గావించిన శాసనము ప్రకారముగ సీమనుందున్న పారిశీకదేశమంత్ర పారిశీకమునకు తిరిగి వచ్చుచున్నారు. వారిస్థానమందు అల్లడగు నజీవమిర్జా అరాఫ్థుగా రుండెదను.

శిశువుల మరణము

బొంబాయిలోని అమితమగు మరణపురేటు

కామన్వెన్యతయందలి స్టేటుమెంటు

లండను, ఫిబ్రవరి 26:—1921-వ సంవత్సరముందు బొంబాయిలో జనిపోయిన శిశు మరణపురేటును డెలంపు అంకెలు యిప్పుడు వింటున్న ప్రభువుగారిని కార్మికపభ్యుడు టిటాన్ పన్నుగారు ప్రశ్నించిరి.

28-వ తేదీయందు వారు క్రోడీకరించిన అంకెలు పిన్ లై నవిగాదనియు, ఆ అంకెలు రాజధానికంతకును సంబంధించిన వనియు, బొంబాయికి ప్రత్యేకముగ సంబంధించినవి గావనియు వింటున్న గారు తెలిపిరి.

నగరు ఆరోగ్యకాభిధికారి నివేదిక ప్రకారము గ 1921 వ సంవత్సరములో జేయింటికి 667 శిశువులు మరణించిననియు 1922 లో 408, 1923 లో 411, 1924 లో 419, శిశువులు మరణించిననియు సహాయకార్యదర్శి బల్కెను. పిల్లలకు నల్లమం దువేయకుండ చేయుటకు యేమి కట్టుదిట్టములు చేసినవి జాన్ పన్నుగారు ప్రశ్నించిరి. వెనుకనిచ్చిన ప్రత్యుత్తరమునే వాట రుటన్నుగారు తిరిగినిచ్చిరి.

తిరుగుబాటుదార్ల ఉద్దేశము

కాన్స్టాంటినోపిలు, ఫిబ్రవరి 26:—తిరుగుబాటు చేయ బడిన ప్రాంతమునకు అయిదుతరగతుల సైనికపటాలములు వెడలుచున్నవి. తిరుగుబాటును అణచుట కంపబడు సైన్యమునకు యిస్మిటుపాషాగారు ప్రాయశః బంపబడెదరు. బెల్లిసునగరముం దున్న టర్కీరాయబారిగ కెమాలపడిను పాషాగారు సైన్యాధి పతిగ నియమింపబడెద రనియును తెలియుచున్నది.

తిరుగుబాటుదారు లంపు పత్రికలలో నిట్లు గలదు:— ఖలీఫా మీకొరకు నిరీక్షించుచున్నాడు. ఖలీఫా ప్రతిష్ఠాపనము లేకపోవుట యన మహమ్మదీయ మతములేదని ఆర్థము. శేరియ టునం దట్లుగలదు. ప్రస్తుతముందుగల ప్రభుత్వము మహమ్మదీయ మతమునకు విరుద్ధమైనది. పాతకాలలందు నా సైక మతము వ్యాపించుచున్నది.

బిరుదు లావశ్యకము గాదు

దక్షిణాఫ్రికా కార్మికుల తీర్మానము

కేపుటౌను, ఫిబ్రవరి 27:—దక్షిణ ఆఫ్రికానానులకు బిరుదులను ప్రసాదింపవలదని రాజాగారిని గోరుచు ఆసంబ్లియం దు కార్మికులతీర్మానము అంగీకరింపబడెను.

క్రికేటులగు మేజరుజనరలు

సర్ ఆర్చిబాల్డు యాన్ సెన్

లండను, ఫిబ్రవరి 29:—మేజరు జనరలు సర్ ఆర్చి బాల్డుయాన్ సెన్ గారు పరమవదించిరి.

ప్రాచ్యనము ద్రనాకా విషయిక నమావేశము

యుద్ధమునకు గాదు

లండను, ఫిబ్రవరి 26:—చీనా, తూర్పుదీవులు, ఆస్ట్రేలియా నాకాదళ ప్రధాన నేనాధిపతుల సమావేశము సింగపూరు నునందు జరిగెను. ఇందు విశేషముగలదని “ఈవినింగున్యూసు” వార్తాపత్రిక వాదికాలిలేఖరి వాయుచున్నాడు. ఈ నేనాధి పతుల యాజమాన్యమునందు గల ప్రదేశములకు నావికా కేంద్ర ము మారుచున్నది. ఎజ్జిసముద్రము మె ద లు కొ ల ం ది యా వరకును గల సముద్రప్రాంతము సామ్రాజ్యమునకు సంబంధించినది. క్రేటులిటను, కెనడా, ఆస్ట్రేలియా, న్యూజీలాండు, భారతదేశములయొక్క సంయుక్త ప్రయత్న ఫలితం వై పాచ్యనావి కాదళము ఆధారపడియున్నది. నలువది విలీయనుల సౌకులవ్యయ ము ఇందుకొరకుగావలసియుండుటచే ప్రకృతముందు యీ ప్రయత్నములు సాగజాలవు. బ్రిటిషు ఓడలదళము ప్రాచ్యదేశమం దు యీసంవత్సరమున హెచ్చుచేయబడును. వాణిజ్యరక్షణ నాకాదళమును మనము ప్రాచ్యదేశమందు వాస్తవముగ నిర్మించుచున్నాము.

గాంధీ-స్ట్రెట్సు ఒడంబడిక

భారతీయులను పరిభవించవలదని గాంధీగారు గోరిరి. “మీకును మాకును భేదములుగలవని నేనెరుంగుదును. కాన విభేదములుండవలసియున్నది కాని మీకాశనములనలన మమ్ము పరిభవించవలదు” అని గాంధీగారు వారితో చెల్విననియు, వారల్లే పిమ్మట నడచుకొన బ్రయత్నించిననియు సీమయందలి సమావేశ ములందు సహిత మీరీతి నె అవలంబించబడవలయు స్పష్టము గారుపేర్కరి. ఏదిభారతీయులు వలదని కోరికో అదియ యీచట్ట మునందుచేయ బ్రజత్తుములు గావించబడుచున్నవి. ఆసియా ఖండమునందెల్ల ఈచట్టముమూలమున దక్షిణ ఆఫ్రికావారిపై కోపాగ్ని రగులుచున్నది.

ఆసంబ్లియండు రెండవసారి యీ చట్టము ప్రత్యేకపట్టు డుట మాన్పించి మరీయొకవిధాన మవలంబించి యీవిషయము పరిష్కారముగావించుట ఉత్తమమని స్పష్టమునగాని మానించెను. చర్చ యంతటితో ముగిసెను.

వర్ణవిభేద చట్టము

స్ట్రెట్సు నేనాని ప్రతిరోధము

భారతీయులయెడ న్యాయముగ సంచరింప వలయునని హెచ్చరించుట

కేపుటౌను, ఫిబ్రవరి 26:—యూనియను ఆసంబ్లియం దు వర్ణవిభేదచట్టమును స్పష్టమునగాని తీవ్రముగ ప్రతిఘటించెను. శ్వేతవర్ణుల నోకమాలను, దేశీయులను ఆసియాఖండవాసుల నోకప్రక్కను యీచట్టము విభజించుచున్నది. ఈవిధానముచే బెత్తు యొక్కట్టులు వాటిల్లును. ఈచట్టము దేశానర్థవాయక మైనది. ఈచట్టము న్యాయమైనదిగాదనియు స్వేతవర్ణులవాగరికత అంతరింపకుండవలయునన్నచో ఒక లేమార్గము గలదనియు స్పష్టముగారు బల్కరి. మానవునకు మానవునకును యీ దేశమందు న్యాయముదొరకనియెడ అదియొ శ్వేతవర్ణులవాగరికతకు నాకన కారణమగును. (వినుడు, వినుడు.)

జెనీవా నిర్ణయము

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, ఫిబ్రవరి 27:—జెనీవా నిర్ణయము విషయమై అన్ని దేశవినియను ప్రభుత్వముల అభిప్రాయము బ్రిటిషు కారి నెటువారు ప్రాందియున్నారగాని ఈనిర్ణయమునందేమార్పులు ఎవరు కోరుచున్నారో తెలియదని చెప్పబడుచున్నది. నిర్ణయ మునందు మార్పులు గావించుపనుయ వింకను సమీపించలేదు.

ఆలెనుబి ప్రభువుగారు

ఎన్నికలుముగియువరకు రాజీనామా

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, ఫిబ్రవరి 27:—ఆలెనుబి ప్రభువుగారు ఈజిప్టులో ఎన్నికలుముగియునంతవరకు రాజీనామా ఇవ్వరనియు, ఎన్నికలు ముగిసినను ఈజిప్టునందు కాంతపరిస్థితులు స్థాపించబ డువరకు రాజీనామాఇచ్చుట ధర్మముకాదని వారు అభిప్రాయ పడుచున్నట్లుగ రూఫ్రిగ తెలియుచున్నది. ఎన్నికలుమార్చి నె లలో జరుగును.

రష్యాజిపాను సంచి

చైనావారి ఆక్షేపణ

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

కికింగు, ఫిబ్రవరి 27—రష్యా జిపాను సంధియంతు వై నావారి రాష్ట్రపు హక్కుల నిశోధించు పోర్టునుకత సంధి ప్రస్తావనయందుటచే చైనోరష్యా సంధిపత్రమునకు విరుద్ధముగ నుండుకావున ఆమోదింపకాదదని వై నాప్రభుత్వము వారు ఆక్షేపించిరి. చైనా వారిహక్కులకు ఎట్టిభంగము కలుగ దని తెలిసికొనిన పిమ్మటనే పోర్టునుమతే సంధిని సోదించుట ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించినయి రష్యా జిపానుసంధి వై నాహక్కుల కెట్టిభంగము కలుగజేయుట లేదనియు సోదించుట అంశానందర ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

బెంగాలు ఆర్డినెన్సు

ఇండియామంత్రిగారు ఆమోదించుట

(ఆంధ్రపత్రిక ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, ఫిబ్రవరి 27:—బెంగాలు క్రిమినలు లాఅమెండుచట్టము విషయమై జనవరి 22 వ తేదీన రీడింగుప్రభువుగారు ఇండియామంత్రికి వ్రాసినలేఖ ఇండియామంత్రి, బెంగాలు గవర్నరుగారు ఈచట్ట ముననుసరించి గావించిన చర్యను సంపూర్ణముగ ఆమోదించుచు ఇండియాప్రభుత్వపుచట్టపు 72 సెక్ష నును అనుసరించి తగుచర్య పుచ్చుకొనబడునను, గవర్నరు జెనరలుగారికి ఫిబ్రవరి 12వ తేదీన పంపిన లేఖయు ప్రభుత్వమువారిచే ప్రకటించబడినవి.

క్రొత్తరాజ ప్రతినిధి ఎవరు?

రాజకుటుంబమువారో లేక రాజబంధువులో

అగుదురు

బార్ని సార్వభౌమని యొక్కయు సామ్రాజ్యము యొ క్కయు డిల్లీ నగరము యొక్కయు బారతీయనందు దశమస్తా నాధిపతి కని. బ్రిటోనియోగము కలిగినది; గాన రాజకుటుంబము లోనివారే రాజప్రతినిధిగా నియమింపబడవలెను. తప్పినచో రాజబంధువులలో నొకరగుదురు. అతడు గొప్ప న్యాయశాస్త్రు తేతగా నుండును. ఇదితర కెన్నడును ప్రభుత్వోద్యోగమున చేసే యుండదు. ఆతనికాలమున పరిపాలనమున చాల గొప్పచూ రుకలుగలదు. క, ల, హ, స, అతను సీమక్షరములలో శే దోయొకటి ఆతనిపేరు మొదటి అక్షరముగా నుండును. అని ధారాగ్రు మండలమునందలి హాసిరిట్టి గ్రామవాప్రవృద్ధగు జ్యోతిర్పారాండ పండిత కంకరశాస్త్రుగారు వ్రాసిరి.

(జోంకే వ్రాసిరి)

బెంగాలు శాసనసభ ఎన్నిక

స్వరాజ్యవాదుల జయము

కలకత్తా, ఫిబ్రవరి 27:—మేజరు మాస్సానుకున్యూద వాదిగారి రాజీనామాచే బెంగాలు శాసనసభ యొక్క హుగ్లీ-చూరా మహమ్మదీయ నియోజకగణమందు కాబడిన ఖాల్దీవి మయందు జరిగిన ఎన్నికలో స్వరాజ్యవాదులు జయమొంది రి. ఎన్నుకొనబడుటకు నల్లరు అభ్యర్థులు పోటీచేసిరి. కాని స్వరాజ్యవాదియైన మాలవి నజీముద్దీను అహమ్మదుగారికిని, యాల వి అయ్యోకరీముగారికిని నిజమైనపోటీ జరిగెను. అహమ్మదుగా గికి 664 ఓట్లు, కరీంగారికి 632 ఓట్లు వేయబడెను.

(అ. సె.)

అకాలీనాయకుల సేరము

అకాలీనాయకుల సేరములు పునర్విమర్శనమునకు వచ్చి వపుడు, లాహారు ప్రధానన్యాయస్థానాధికారులగు స్కాల్లు, ప్రియకృష్ణాద్వగార్లు రెండవ సమావేశమందలి నలుగురు నాయకులను నిర్దోషు లని నిర్ణయించి వదిలివేసిరి.

ఉత్సాహముకంటె మించినది లేదు

మీ జీవితకాలమునందు గలగు కష్టముల నన్నిటిని కొంచమైనను భయములేక జయించుటకు మీకు సహాయమున అయ్యును ఉత్సాహమే.

అయితే

మనోదార్పణమున్నప్పుడు దీనిని సంపాదించుటెట్లు

ఆతంక నిగ్రహ మాత్రలను

వాడుడ . మెదడు సంబంధమైన వ్యాధులు, అశర్మము, మలుబద్ధకము మొదలగువాటిని పారద్రోలి అధ్యుతమైన గుణమును గలిగించును. 32 మాత్రలుగల బుడ్డి 1 కి ధర రు 1.0-0 ఇతర వివరములకు ఈదిగువ విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

ఆతంక నిగ్రహ ఫర్మసి

26, బ్రాడ్వే, ముద్రాసు

మదరాసు వార్తలు

నూతన బాలికాపాఠశాల:—తిరువ త్తియూరు హోలోడు 188 ఎ నెంబరు గృహమున మద్రాసు కార్పరేషను చూడు స్థాపించు బాలికాపాఠశాల పాఠశాల (ప్రారంభమున) త్వవమును మార్చి నెల 4 వ తేదీన చివ్వాంట్టాను ఫర్డు సరిగారు జరిపెదరు.

కాల్వలండరు:—గుంటూరు కన్యకామండ్రాలము నారు, పరిశుభ్రముగ, స్ఫుటముగ, నాయానెలలో వచ్చు పండుగలను, అమావాస్యను, పార్వతిని దెలుపు పట్టికతో ప్రతి నెల కాగితముమీదను కన్యకాపరమేశ్వరి విగ్రహముతో నచ్చువేసి రయూరుజేసిన కాల్వలండరు మాపరికాలము జేరినది.

చెన్నపురి ఆంధ్రవిద్యార్థి సంఘము:—పైసం ఘము యొక్క వార్షిక త్వవము సోమవారము (2-8-25) 5 గంటలకు ట్యూటోరియల్ కాలేజి హాలునందు (ఆంగ్లపాఠశాల వీధి, కైతునెన్ హాలువెనుక) జరుగును. సర్. కె. వి. శెట్టి నాయకుగారు అగ్రాధిపత్యము వహించెదరు. మెంబరులకు ఫలాహారము లియ్యబడును.

రామదాసు చరిత్ర కాలక్షేపము:—శ్రీమతి సరస్వతీబాయిగారివలన జరుపబడును.

శేపు (మార్చి నెల 1 వ తేదీ ఆదివారం) సాయంకాలము 4.30 గంటలకు జూరిట్టునులో అర్జీనియను వీధిమందున్న గోశ్వేహాలులో సరస్వతీబాయిగారు రామదాసు చరిత్రను గూర్చి కాలక్షేపము చేసెదరు. ప్రత్యేకముగ హిందూస్థానీ కీర్తనలను గూడ పాడెదరు అని కార్యదర్శి మాకు వ్రాసెను.

జగన్నాథభక్తసభ - ఎఫుంబూర్:- వేణుగానము కచ్చేరి:—పల్లదం. సంజీవరావు- వేణుగానము, తిరుప్పావోడలో శ్రీనివాసయ్యగారు-ఫిడెలు, చెన్నపురి వేణు నాయకర్ కంజీరా, తిరుచ్చూర్ శంకరమీనకా-మృదంగం 1925 సం॥ మార్చి 1-వ తేదీ ఆదివారం సాయంత్రం 4-15 గంటలకు ఎఫుంబూర్ హైకోర్టు, "వేదలిన" గృహమున జరుగును.

మదరాసు కబుర్లు

గిండిరేయలు (గుట్టపుపంచెములు) ముగిసినట్లే. తమత్ర భావము కన్నా బుద్ధుత్వము చూపుటకాబోలు మార్చి 2 తేదీనకూడా చేయబడునుట. వీనితో ఈసాలుకు గట్టెక్కినట్లే. తగలజెల్లుటకు డబ్బు చేతులతో నల్లలాడువారికి విచారమేమోగాని రైల్వేమీద ప్రతిదినము ఇంటికివెళ్లు నాణోట్లకు రైల్లు సకాలమున సదుపగలవను నాణో చే చేయ లంతరించుట సంకసముగానే యున్నది. చేయబడునాడెల్ల నాణోటి ప్రయాణికులకు ప్రాణసంకటమే. ఎట్టరలపాగాలవా రానాడు ప్రతిమాగ్ధమునను ప్రత్యక్షమగుటచే అంతరు ఆనాడు ప్రధమగేటుననే బోవలసియుండుటచే 10 మంది టిక్కెట్టుఎక్కువినగల్గిన తప్పించుకొని తిరుగువారికి సహ ఆనాడు టిక్కెట్టుగొను ప్రాణసంకటముండేది. ఈసంకటము తొలగునుగాకా? టిక్కెట్టుగొనని ప్రభువులకును చేయలంతరించుట సంకసమే.

శివరాత్రికి శివశివాయంటూ చలి పారిపోయె దంటారు. ఇంకా ఆ చలి మదతలు పెట్టించుచునే యున్నదేమి? ప్రాత్య కాలమున మంచు, తెల్లవారినూమున చలి, ధవళాయించుచున్నది. గుట్టపు పంచెములతోపాటు నివియు త్వరలో అంతరింపవచ్చును.

మార్చివర్షము శోభలలో పడెనది. పరిశుభ్రము ప్రాణము లరచేతులలో నున్నది. ప్యాసా, ఫెయిలూ అను ఆంజోశ నమే. కిర్సనాయర్ బాగా తగులబడుచున్నది. ఇందుకే కాబోలు కిరుస్తాని నూనెధర యెక్కువయినది. చమరుపాకడేగాని బిడ్డ బ్రతుకునో లేదో! ఒకవేళ ప్రతిదిన ఉద్యోగములేదే? ఇచ్చేవా శెవరు? ఇచ్చే ఎందరి కిస్తారు? ఎన్నికులములవారికి సర్దుతారు? చదివినది విద్యార్థులకు తలనొప్పి. ఈప్రాజ్ఞము సాల్వకాక నాకు తలనొప్పి. ఈనొప్పి తదుర్వగలవారు మా వరల్లా చెసిడెంటు (అవ్యుతాంజనము) గారే.

(లోకనందారి)

ఆయుర్వేద ప్రచారిణిసభ:—చెన్న పురియందు వీధుల లాభముకొరకు కొన్ని ధర్మ ఆయుర్వేద వైద్యశాలలను స్థాపింపవలయుననియు అందులకు రాబోవు సంవత్సరపు బడ్జెటునందు పదివేల రూప్యములు ప్రత్యేకింపవలయునని కోరుచు ఈసభ మానేజింగు డైరెక్టరు డాక్టరు ఎ. లక్ష్మీపతిగారు మద్రాసు కార్పరేషను అధ్యక్షులకు లేఖ వ్రాసిరి. కలకత్తా యందు 4 ఆయుర్వేద వైద్యశాలలున్నవనియు సంవత్సరమునకు 80 వేల రూప్యములు కార్పరేషనువారు గ్రాంటు చేయుచు న్నారనియు, తిరుచినాపల్లి, మధుర, కోయంబుత్తూరు, ఈరోడు, విశాఖపట్నం, రాజుమహేంద్రవరము, గుంటూరు మున్నగు చిన్న మునిసిపాలిటీల ఆయుర్వేద చికిత్సశాలలు స్థాపించగ చెన్నపురి కార్పరేషనువారు ఈవిషయమై తగు శ్రద్ధ వహింపకుండుట ఉచితముకాదనియు డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు వ్రాసిరి. డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు చెందు పద్ధతులకు నూచించుచున్నారు. ధర్మ ఆయుర్వేద వైద్యశాలలను స్థాపించువారికి గ్రాంటులనిచ్చుట ఒకపద్ధతి. కార్పరేషను వారే స్వయముగ వైద్యశాలలను నిర్వహించుట. రెండవది రెండవపద్ధతి వల్ల ఖర్చులు కొంతవరకు అధికమైనను మిగుల శ్రేష్ఠమైనదని డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు నూచించిరి.

రాకపోకలు:—టి. ప్రకాశంగారు నిన్న రాత్రి బయలుదేరి మాయవరం వెళ్లిరి.

భారతదేశమునకు వచ్చియున్న స్వీడను సార్వభౌముని మేనగోడలగు కాంటెను డిలా బార్న డెట్టి మధురముండి నేటి ఉదయము మద్రాసులో దిగిరి. స్వీడనువద్ద స్వీడీషు చరిత్ర సంబంధించిన కార్డు మార్కుకన్వయ యింకను యితరులను సంబంధించి పూలవరములవేసిరి. ఈయను మద్రాసులో 5 (రోజులుండి కలకత్తాకు పోవును.

నేడువయము కలకత్తానుండి 79 మంది ప్రపంచయాత్రీకులు నెవలం ట్రెయినులోదిగిరి. ఇందు గొప్పగొప్పధనవంతులగు డాక్టరు ఆర్నెస్టు లెన్సు దంపతులును, డాక్టరు మాప్లండుగారు, సుప్రసిద్ధవైద్యులును ఆమెరికా పరికారజయతయగుడికివచ్చుచున్నవని వచ్చిరి. వీరలు మద్రాసంతయు నేడు జూచి రేపు మధ్యాహ్నము న్నెవలం ట్రెయిను లో కొలంబో పోయెదరు. కొలంబోనుండి చెనా పోయెదరు.

విజయనగరం మహారాజాగారు నేడువయము మద్రాసు జేరిరి.

ఇంపీరియలుబ్యాంకు కమ్యూనేజింగు గవ్వరగ నియమింపబడిన డబ్బి లాంబుగారు క్రొత్త ఉద్యోగమును వహించుటచే నిన్నరాత్రి బొంబాయికి బయలుదేరిపోయిరి. రైలుదగ్గరకు వారిని పంపుటకు సర్ జేమ్సుసింపును, సర్ ఆల్బాన్మలైచెట్టియారు, భానుబహదూరు కలీముల్లాసా హెబుగారలను యింకను చాలమందియు వచ్చిరి.

వరదవల్ల బాధపడిన జిల్లాలయందు పర్యటించునర్చి టి. వి. శేషగిరియ్యగారు నేటిదినము ఉదయం చెన్నపురికివచ్చిరి. సి. జనరాజుదాసుగారు నేటిదినము ఉదయం చెన్నపురికి వచ్చిరి. దక్షిణఇంకా రైల్వేవిజంటు టి. సి. స్కాంటుగారు నిన్నరాత్రి మెట్టుపాలెంమెయిలులో వెళ్లిరి.

గౌ. సర్. ఆస్వామిరెట్టిగారు స్టేబుకొన్నిలు సభకు వెళ్లుటకు నేటిదినము రాత్రి డిల్లీకి ప్రయాణమయ్యెదరు.

సుప్రసిద్ధమైన లీవరు గడియారము

రెండు సంవత్సరములు గ్యారంటీ

చక్కని చిన్న సైజు. చాలా మేలైనవిషీను. రైల్వే ఉద్యోగిగ్గులు ఉపయోగించునది. మురికిగాని చమురుగాని లోనికిపోకుండ తెలుక వైపున రెండుమూతలు గలవు. అనేక సంవత్సరములుగా చాలా వాడుకలో యుండు న్నువి. ధర్మ 5.4.0. ప్రతి గడియారమునూ ముచ్చే సరిమాచి పంపబడును.

భారత వాచి కంపెనీ, నెం. 1, లంబుచెట్టివీధి, మద్రాసు.

మదరాసు తెన్ని సుపంచెములు

ఆంధ్రసోదరులవిజయము

రామస్వామి, రామానుజసోదరులు, హచిన్సు, పర్మిన్సులను ఓడించిరి

'ఇటీవల ఇట్టియాట నెన్నడు మాడలేదోయో' 'నిజమే' 'తెల్ల వారిద్దరిలో ఏమి ఒడ్డిక' పాత్తు కలదురా! 'అవును గాని నేడు రాము, పోయినతడవ ఆడినట్టు ఆడలేవే!' 'ఇవ్వాళ ఆటంతా రామానుజమే ఆడాడని చెప్పవచ్చు!'

మదరాసు క్రికెట్టుక్లబ్బువారి తెన్ని సుపంచెములు వీడించి గృహభిముఖులై యున్న జనులు వైవిధ్యముగ పరస్పరము ప్రపంగించు కొనుచుండిరి.

నిన్నటిసాయంత్రము నిర్ణీతకాలము (4-30) వకు ముందే మూడవకోట్లవందలి గాలిరిన్ని హ్రోందవ, పాశ్చాత్య స్త్రీపురుషు లెల్లచే నాక్రమింపబడెను. కడచిన దినములం దేనాడును ఇట్టి ప్రేక్షకశృంగదము వచ్చియుండలేదు. ఆటగాండ్ర కొరకు ప్రజలెల్లరు అసహనముతో నిరీక్షించుచుండిరి. క్రమముగ హచిన్సు పర్మిన్సు, రామస్వామి రామానుజము, ఇయలక్ష్మీకర్గ్రహణకుతూహలగు నూతన పెండ్లికొమరులవలె రంగమందు ప్రవేశించిరి. నల్వరు యథాస్థానముల నాక్రమింప రంగముచూచుటకు కనులపండువుగ నుండెను. సరిగ 4-35 ని॥ లకు పర్మిన్సు మొదటిబంతిని ఆడుటతో నాట ప్రారంభింపబడెను. హచిన్సు యుద్ధరంగమందు సైనికు డెట్టిహుపారు, త్వరితగతిన గవ్వరుచున్నో ఆవిధిగే తుపాకి దెబ్బలవలె బంతులగొట్టుచు మొదటిరెండు నెట్టులలో (3-6, 5-7), సోదరులపై జయమొందిరి. సోదరుల పట్టుదల ఇనుముడించెను. రామానుజులు ప్రధమమున కొన్నిపాయింట్లు సులభముగ పోగొట్టినను కడకు 3 నెట్టులలో జూపెట్టిన సహనము, నిపుణత ప్రశంసనీయమై అగ్రజాడును తమ్ముని కన్న తక్కువగా డనిపించెను. ఎటులన్నను పాశ్చాత్యు లిరువురకుగల సహకారము, పాత్తు పొందికలు భారతీయసోదరులందు గన్పించలేదనిన ఆతిథ్యేక్షా గాబుదు. భారతవీరుడగు రామస్వామికడకు 5వ నెట్టును గెలువ దీక్షవహించెను. వినను నాడు హచిన్సు పర్మిన్సు అగుపరచిన అద్భుతకౌశలమును గాంచినవార లనేకులు సోదరులకు జయమును సంకలించిరి. అట్లులే గవ్వపైను. పాశ్చాత్యులు 5 పాయింట్లును, భారతీయసోదరులు 3 పాయింట్లును గడించిరి. అంత 'రాము' అద్భుత సాహసముతో కడకు పాయింట్లను ఇయించి తుదకు పంచెమును గెలుపొందెను.

ఆటయందు కృతార్థుడైనరామునే ప్రేక్షకులు బరసిన హర్షధ్వనులు, పరామర్శలును, స్వయంపరమందు సుఖల మనోరథుడై విజయ లక్ష్మీ దేవరింపబడినవానిపై జరుపు మంగళాశీర్షచసములవలె జరగెను.

నే జెప్పలేదా! 'రాము ఎన్నటికి ఓడిపోడని' అని ఒక ప్రతికావిశేఖరి సోదరవిశేఖరితో ననెను.

నేడు పురుషులసింగిల్సులో తిరిగి రామస్వామి పర్మిన్సు ఆడుదురు. పురుషులసింగిల్సులో రామస్వామిచే నోడినవెంకటేశమూర్తి, పర్మిన్సుచే నోడిన ఆర్. వి. రామారావున్ను ప్రత్యేకపంచెము నాడిరి. అందు రామారాజు గెలుపొందెను. ఒక తెన్ని సుబాటు ప్రత్యేకముగ బహుమానము జేయబడును.

స్త్రీలసింగిల్సులో మాబ్లీకన్య, గుడ్ హిండ్ సరి గారలకు నేడు జరుగును. రామస్వామి గాంధర్వు. హచిన్సు మాబ్లీ గారలతో శేపుగాని ఎల్లుండిగాని ఆడెదరు.

Table with 2 columns: Team names (రామస్వామి, రామానుజులు) and scores (8-6, 5-7, 6-2, 6-3, 7-5). Includes a section for 'పురుషుల సింగిల్సు' with scores 8-6, 6-0, 6-2.

5 నిముషములలో గుణము: దేహమునందు ఎల్లవోట్లయందును. అనావాక్యము లేని రోమములను ఎత్తి చేయును. 5 నిమిషములలో గుణము. ధరలు 1-8 0-8-0. అన్నపూర స్తోత్రం, పార్థులస్తోత్రములను కలపబడినవి.

యజమానుల సంఘము

బొంబాయి యంత్రాధిపతుల సంఘసూచనలు

బొంబాయి, ఫిబ్రవరి 26:— భారతదేశమందలి ఎల్ల యజమానుల సంఘములును సమ్మేళనమగు యావత్త్యక్తమును నిరూపించుచు, అట్టిసంస్థను స్థాపించుటకు సరియగు సూచనలను బంధువు బొంబాయి యంత్రాధిపతుల సంఘము యజమానులను ఆహ్వానించుచున్నది. కార్మిక శాసననిర్మాణము ఆభివృద్ధియగుచున్నదనియు, కార్మికులకు సంబంధించిన సమస్యలపై ప్రభుత్వము యజమానుల ఆభిప్రాయమును సంగ్రహించు కమిషన్లు చేర్చుట చేలాభదాయకముగ నుండుననియు, యజమానులందు పరస్పరసహకారము సమకూడు ననియు బొంబాయి యంత్రాధిపతుల సంఘము చెల్లుచున్నది.

సముద్రమునుండి మత్స్యములు

దీయుట

కొలంబొ, ఫిబ్రవరి 26:— కేపటినుండి సముద్రమునుండి మత్స్యములుదీయుట ఆరంభమగును. 1907-వ సంవత్సరమునుండి మత్స్యములుదీయుట కిదియే ప్రారంభము. (ఆ. ప్రె.)

వరిపంట-భావిసూచన

కలకత్తా, ఫిబ్రవరి 26:— 1924-1925-వ సంవత్సరమందలి తుది మెమోరాండము ప్రకారముగ 80,575,000 ఎకరముల భూమి వ్యవసాయము చేయబడెను. వెనుక సంవత్సరముందు 78,982,000 ఎకరముల భూమి వరిపంటకుండు సాగుబడిచేయబడెను. అనగా 1924-1925 వ సంవత్సరములో నూటికి రెండు పెరసెంటు భూమి అధికముగ వరిపంటకొరకు సాగుబడి చేయబడెను. 1923-24 లో 28,198,000 టన్నులధాన్యము పండినది. 1924-1925 లో 31,000,000 టన్నులధాన్యము పండింపబడునని మదింపు చేయబడెను. (ఆ. ప్రె.)

హిందూ ప్రాతినిధ్యసంఘము

లాల్ బజార్ లోని ప్రకటనము

లాహోరు, ఫిబ్రవరి 26:— ఢిల్లీ నగరముందు ఫిబ్రవరి 27-వ తేదీ శుక్రవారమునాడు సమావేశము గావలసిన హిందూ ప్రాతినిధ్యసంఘ సమావేశము పొమ్మపొమ్మ చేయబడెను. సమావేశ మెప్పుడు జరుపబడునదియు ముందు తెలియజేయబడెను. (ఆ. ప్రె.)

దేశీయబట్టలపై ఎక్సైసు వన్ను రద్దుచేయవలయు ననుట

బొంబాయి యంత్రాధిపతుల సంఘప్రతినిధులు ఢిల్లీ బోయర్స్. ఢిల్లీ, ఫిబ్రవరి 26:— దేశీయబట్టలపై ఎక్సైసువన్ను రద్దుచేయవలయునని గోరు సందర్భమునందు అవంతిసభ్యులతో చర్చించుటకు బొంబాయి యంత్రాధిపతుల సంఘప్రతినిధులైన సకలత్ వాలా, రటన్ సింగ్ ఢిల్లీవచ్చిరి. (ఆ. ప్రె.)

స్వతంత్ర పక్షసభ్యుని రాజీనామా

ఢిల్లీ, ఫిబ్రవరి 26:— భారత శాసనసభయందలి వ్యవస్థాపకసభ్యులగు నభ్యులుగనున్న యాప్రసాదసింగుగారు సభ్యత్వమును రాజీనామా నిచ్చిరి.

దీ డక్కన్ మిల్లు స్టోర్స్ కంపెనీ

లిమిటెడ్, బెజ్జవాడ.

రైసు మిల్లులకు కావలసిన యావత్సామానులు సరఫరాచేసే ధరలకు సప్లయచేయుటకు. ఎ.వి. సి.మెంటు, సాల్ఫు, వైరుక్లాకు, జల్లెడరేకులు ముప్పిగులు పైపులు అన్నివైజులు చెన్నపురి రేల్వేప్రకారం బెజ్జవాడలో డిలెవరీ యిస్తున్నది. ఒక ట్రయల్ ఆర్డరు యిచ్చినచో మాపరసతరు సామానుల యొక్క నాణ్యతయు తమకే ప్రసిద్ధిచగలదు.

N. B. ఆయిల్ ఇంజనులు, స్టీం ఇంజనులు, మల్లర్లు మల్లరులు ఎగ్జరా మిషన్ కి మా చెన్నపురి కార్యాలయము 118 మి ఆర్మీనియస్ స్ట్రీటు, మద్రాసుకు వ్రాయగోరినాము

మైనపువత్తులు

ది ఇండో - బర్మా వెట్రోలియం కంపెనీ/లిమిటెడ్

రంగూన్.

1767 వారి చేత యారు చేయబడినది
విజయస్థానము చేయువారు
ప్యారి ఆండు కో
పోస్టు బాక్సు నెం 12, మద్రాసు

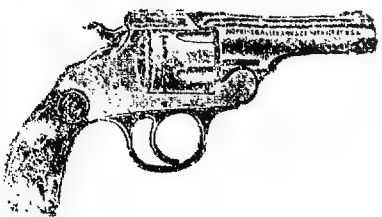
మైనపువత్తులు, మైనము, ధరలకు వ్రాసిన తెల్పుబడును.

లండన్ లోని కులూకా కంపెనీ

కంపెనీ కార్యాలయము (8068)

కానాదిభములగు రివాల్యూర్ ఆయుధము

విద్యుత్ బాణములు (ప్రాసెక్టు 10003) నం.]

ధరలు
వరసము.
కృటులాగు
దశితము

కాగితము 30, 33, 36 అంగుళములలో వొగడును. ఇన్ను. కేసులో పెట్టుకోగలిగినది కూడ వొగడును.

యం. పి. రామాయణం శ్రీ అంబు కంపెనీ, నం. 12, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

సీమటపాలా ఓడల రాకపోకలు

బొంబాయి, ఫిబ్రవరి 26:— పి. ఓ. తపాలఓడ 'మంగోలియా' 19 వ తేదీ సీమటపాలను దీసికొని 26 వ తేదీన ఉదయము 8-30 గంటలకు పోస్టు సెడ్డు చేరి ఆనాడే ఉదయము 10-30 గంటలకు బయలుదేరిపోయెను.

21 వ తేదీ బొంబాయి టపాలను దీసికొని 26 వ తేదీన మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు పి. ఓ. మెట్రోపొలిటన్ 'జేస్ క్రిస్ట్' వడెను చేరెను.

21 వ తేదీ బొంబాయి టపాలను దీసికొనివచ్చి వడెను చేరెను 'దేవస్టా' స్టీమరునుండి టపాలను దీసికొని ఉదయము 6-30 గంటలకు 26 వ తేదీన పి. ఓ. స్టీమర్ 'మెరియా' వడెను చేరెనుండి బయలుదేరి పోయెను. (ఆ. ప్రె.)

భారత కేంద్ర ప్రతిపక్షము

పరిశోధనాసభ్యకర్త

బొంబాయి, ఫిబ్రవరి 26:— భారత కేంద్ర ప్రతిపక్షమువారి పదియవ సమావేశము సోమవారమునాడు ప్రారంభమయ్యెను. ప్రతిపక్ష యభివృద్ధి కొరకు కొంతపరిశోధన ఆవశ్యకమని కొన్ని మార్గములు నిరూపించెను. ప్రతిపక్షము, రకమును, వివిధ ప్రతిపక్షముల విడదీయుటయు, విడదీసిన రకములను గురించి ప్రత్యేకముగ పరిశోధించుటయు అవసరమని ప్రత్యేకముగ కమిటీ నుడివెను. (ఆ. ప్రె.)

బెంగాలు గవర్నరు పర్యటనము

బొగ్గుగనులను సందర్శించుట

ఆస్ సోల, ఫిబ్రవరి 26:— బొంబాయి గవర్నరుగారు నేడు పెక్కు బొగ్గుగనులను సందర్శించిరి. దోమోవానియందు దలి బొగ్గుగనులయొక్క ఆరోగ్యసంఘమును జూడబోయిరి. (ఆ. ప్రె.)

ప్రారంభవిద్యా కార్యసాహసము - ఏలూరు

మంత్రిగారి ఆగమనము

ఈ నెల 24 తేదీ సాయంత్రము మ.రా.-రా.-శ్రీ. గా. నర్ ఎ. పి. పాత్రోమంత్రిగారు ఏలూరునందలి సుప్రసిద్ధమగు రామానుజాక్షరశాలలోని ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రారంభవిద్యా కార్యసాహసమును దర్శించిరి. కృష్ణామండల విద్యాధికారి శ్రీ రామా రావుపంతులుగారును విద్యాకాళాభ్యులలో నొకరగు శ్రీ రాజా మంత్రివరగడ భుజంగరావు పంతులుగారును ఈపురపారి కుర్చీ సహాయము డను రావుసాహెబు బడేటి వేంకటరామయ్యగారును ముగ్ధులగు విద్యార్థులు సంబంధించిన ఉపాధ్యాయులును కూడ వచ్చియుండిరి.

పదమూడు సంవత్సరములనుండి ప్రచురింపబడుచున్న విద్యావిషయక సచిత్రమాసపత్రికయగు "ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రారంభ విద్య"కు ఆధిపతియగు ఈవర వెంకటరావుపంతులుగారు తమ పత్రికాపక్షమున స్వాగతపత్రికను జదివి సమర్పించిరి. ప్రార్థనాదివ్యాగతిగీతములు పాడుటకు, మంత్రిగారి గౌరవపురస్కరముగ ప్రకటించిన "ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రారంభవిద్య" యొక్క ప్రత్యేకసంచిక మంత్రిగారి కర్పించుచు నగిషీ పనిచేయబడిన పుష్పమాల మంత్రిగారి కంఠమున అలంకరింపబడెను.

ఈస్వాగత పత్రికను బురస్కరించుకొని తమయానందమును తెలిపిన మంత్రిగారు వెల్లడించిరి. (ఒ.వి.తేలి)

గుంటూరు ప్రాచ్యభాషాపట్టభద్ర సంఘము

23-2-1925 తేదీన గుంటూరు ప్రాచ్యభాషాపట్టభద్ర సంఘమువారి క్రింది తీర్మానముల గావించిరి.

ఎకడిమిక్ కాన్ఫిరెన్సును, పెనేటునందును ప్రాచ్య భాషా కళాశాలల పక్షమున బ్రతినిధులు నియమింపబడవలెను.

ఫ్యాకల్టీ ఆఫ్ ఇంగ్లీషునైపు మున్నగునవి యున్న చంచముననే ఫ్యాకల్టీ ఆఫ్ తెలుగు కన్నడము మళయాళము అనుము అని ప్రత్యేకముగ ద్రవిడ భాషాశాఖ లేర్పలుపడవలయును. ఎకడిమిక్ కాన్ఫిరెన్సును కలెక్షన్ చేతిపు బోర్డు ఆఫ్ స్టడీసునందును ఆంధ్రాప్రదేశ్ భాషా ప్రతినిధులు ఎక్కు ఆఫీసియో మెంబరుగా నుండవలెను. అని యూనివర్సిటీ ఆఫ్ సరదా చేయింపవలెను.

ఈ తీర్మానములను జూచిన పండితులు విద్యార్థులు తమ గ్రామములందు సభలు చేసియు దీ తీర్మానములను నింక నీ సంస్థాభివృద్ధికి సరము తీర్మానముల గావించి యూనివర్సిటీ రిప్రెజెంటేటివులను మద్రాసు ప్రభుత్వపు లెజిస్లేటివ్ డిపార్టుమెంటు పెక్కుమీటిని బంధ ప్రార్థనలు.

వృత్తాంతలేఖలు

తు ని

(ఒక విలేఖరి)

బోకోచో బోగ్గుల యెన్నికలు

ఫి. 24:— ఇదివఱకే పట్టణమున యూనియన్ బోర్డునందును, తాలూకా బోర్డునందును కూడ కొందరు కాంగ్రెసు సభ్యులు ప్రవేశించిరి. కాని వారికింతవఱకును మెజారిటీ రావడం దున యేపనియును కాంగ్రెసు తరపున ప్రత్యక్షముగ జేయ నిలుకలుగలేదు. రాబోవు (మార్చి) ఎన్నికలలో కాంగ్రెసు సభ్యులు వివిధ జేతులకు ప్రయత్నించుచున్నారని వ్రాయుటకు సంతకం నుచున్నది.

ఆంధ్ర రాష్ట్రీయ ఖద్దరుబోర్డు

ఈ బోర్డువారు తునిలో నొక్క ఉత్పత్తిశాఖ సేర్పాటు చేయుటకై ప్రయత్నించుచుండెడి సమంజసముగ నున్నది. ఇంతటినుండి దొంగ ఖద్దరు రవాణా చేయువారికి కొంచెము చిక్కుగానుండునని కోరుచున్నది. సుప్రఖ్యుడగు వర్తకులకు యీ ఉత్పత్తిశాఖలను యెక్కువ మంది పేరును తటస్థింపవచ్చును.

విడుదల

శ్రీయత రాళ్లపల్లి కాశన్నగారు ప్రభుత్వము నిర్దోషులని నిరూపింపబడి తేను కొట్టిచేసినందున శ్రీకృష్ణజన్మస్థానము నుండి విడుదలయై యెరియిండ్లకు వారు చేరుకొనిరి తెలియుచున్నది.

ఉ య్యారు

(ఒక విలేఖరి)

జాతీయ పాఠశాల

జాతీయోద్యమ ప్రారంభదినములనుండియు, నిర్విఘ్నముగ కొనసాగింపబడుచున్న భారతవిద్యా జాతీయపాఠశాలకు నాలుగు వత్సరములైందట. గ్రామకాంగ్రెసు కమిటీవారియూ

జమాన్యమునకు తీసికొనబడెను. ప్రత్యేక మొక పాలకసంఘము దాని కార్యమును నిర్వహించెను. జిల్లాసంఘమువారు మొదటి సంవత్సరములందు చెండవసంవత్సరము కొంతవరకును ఆర్థిక సహాయముజేసిరి. మొదటి వత్సరమున (ఆనందోద్యమ ప్రారంభదినములలో) చెందువందల విద్యార్థులుండిరి. ప్రస్తుతము యేబదిమంది విద్యార్థులు మాత్రమున్నారు. పాలకసంఘమువారు ప్రత్యేక మొక సంస్కృత పండితుని కేటానముచేసి ఏర్పాటుచేసి దాని కార్యమును నిర్వహించుచుండిరి. మహాన్యుడియో పాఠ్యాయుని ఆర్థికలోపములను భరింపజాలక కాబోలు జనైవరి నెలముఖ్యతో తొలగమని పాలకసంఘమువారు తీర్మానించి రని వినుటకు చింతించుచున్నాము. వేతనమివ్వక పోయినను పాలకసంఘమువారు యజ్ఞలను శిరపావహించి చుచితముగ పనిజేయగలనని చెప్పుచున్నాడట. ఆతనిత్యాగము మెచ్చదగినది.

కాంగ్రెసు ప్రచారము

శ్రీ బొప్పన మాచిక్యంబగారు మాయూగు కార్య సక్తులైచి శ్రీల నుద్బోధించి నూలునుండికి పంప వాగ్దత్తమును దీసికొనిరి. మావూరిలో జేరిన, గండిపండుయందు శ్రీ పొట్లూరి శాంతమ్మగారి యజమాన్యమున పదునెనిమిదిమంది శ్రీలు, సంవత్సరమున కిరువదివేల గజములు స్వయముగ వడికిన నూలును పంప నిశ్చయించుకొనిరి. మహాత్ముని యుద్దమహాపుత్రుల నిరుత్సాహపరచినను, శ్రీలలో నూతనోత్సాహము కలుగ జేయుచున్నదనుటకు పై విషయములే నిదర్శనములు.

నరసాపురం

(స్వకీయ విలేఖరి నుండి)

రీ శెటిల్ మెంటు నోటీసు

ఫి. 26:— ప్రస్తుతము మా తాలూకాలో జరుగుచున్న రీసెర్వ రీసెటిల్ మెంటు వ్యవహారముల ననుసరించి రాబోవు 1929-30 సం॥లో యేర్పాటు కాబడే పట్టాలకు బదిలీగా ప్రస్తుతము చిత్తుపట్టాలను ప్రతిగ్రామమున నున్న మా తాలూకాలో గ్రామ ముసబులద్యారా జారీజేయుచున్నామనిన్ని వాటిని తక్షణమే తెప్పించుకొని ఆపట్టాలలో నుదహరించిన చొప్పున ఆయా లేడిలలోగా ఆక్షేపణలకు ఉన్న యెడల శెటిల్ మెంటు ఆఫీసరుగారికి తెలియపర్చుకొనవలసినదిగా నున్నది.

హోల్సువర్త దొరగారు యిప్పుడు వచ్చిన మాజిల్లా గెజెట్లో ప్రకటించినారు. క్రొత్తసర్వే పాఠసర్వే సెంటరును పట్టాదారుల పేర్లును నీటి ఆధువులను ప్రస్తుతపు తెక్కలనుబట్టి యేర్పరిచిన ఆ సెనుమెంటును యీచిత్తు పట్టాలలో వివరించి యుండునట. కనుక మాతాలూకాలో గ్రామములను హెచ్చరిక జేయుచున్నాను.

మా డాక్టరుగారు

ప్రస్తుతము మాకు అసిస్టెంటు సర్జనుగారును తిరుమల రావుగారికి ఇంగ్లాండుదేశమునకు పోయి చదువుకొనుటకు వెండుపంపత్సరములు కాలపు గొవర్స మెంటువా రిచ్చినట్లున్ను, పదిహేనుగోజులలో ఎడింబరోకు తిరుమలరావుగారు పోయి ఆచ్యుట ఎల్. ఆర్. సి. పి. ఎఫ్. ఆర్. సి. యన్. పరీక్షలకు చదువుకొనుదురనిన్ని వినుటకు సంతసించుచున్నాను. వీరికి ఆయురారోగ్యములనిచ్చి ఉన్నతోద్యోగపదవులను లభింపజేసి ఈశ్వరుడు వీరిని బ్రాహ్మణులగా తిని బ్రాహ్మింపుచున్నాను.

మా హెడ్ మాస్టరుగారు

మా కైలకోన్నతపాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులగు శ్రీ అంబారాధనా జయరామరావుగారు మా గ్రామమువదలి నెల్లూరుజిల్లా బోర్డుపరిపాలనలో నున్న కావలి హైస్కూలు హెడ్ మాస్టరుగా వచ్చే ఏప్రిల్ మాసములో వెళ్లిపోవుచున్నారని తెలుపుటకు విచారముగానున్నది. వీరు 12 సంవత్సరములనుండి మా పాఠశాలకు ప్రధానోపాధ్యాయులుగానుండి పాఠశాలను జిల్లాలో మాడోపాఠశాలగా వన్నె తెచ్చిరి. జయరామరావుగారి కాలము బోధనాకౌశల్యము చేర్చు మొదలుగాగల సద్గుణములు మా గ్రామస్థుల సేగాక ఏటేట తిరిగివచ్చు ఇన స్వేచ్ఛలనుగూడ పరవశులజేసినవి. వీరివిషయమై ఉపాధ్యాయులకున్న పిల్లలకున్న ప్రేమ మెండు. క్రిందటిమాట తిరిగివచ్చునతరువాత మా జిల్లా స్కూల్ ఇన్ స్పెక్టరుగారు పైన చెప్పిన ప్రకారముగానే ఆధిప్తాయపడిరి. వీరిసానమును తిరిగి వీలగున అలంకరించువారు కమిటీకి దొరకుట చాలా దుర్లభమని కూడా ఇన స్పెక్టరుగారు చెప్పిరి.

ప్రాథమికోపాధ్యాయులు

మాతాలూకా ప్రాథమికోపాధ్యాయ సంఘ వార్షికోత్సవము ఈసారి ఎలమంచిలి గ్రామములో వచ్చే నెల 7 వ తేదీన శ్రీ పెనుమత్స పెద్దిరాజు ఎమ్. ఎల్. సి. గారి ఆధిపత్యమున జరుగునని తెలియుచున్నది.

ఇనాం!

నగలక్యాటలాగు

ఇనాం!!

సవరంబంగారుకు, సీమవేదికి, మంచిపనితనమునకు, శ్రేష్టమైనమణులకు పూచీ యివ్వబడును

APPLY TO:—

KESHAVJEE DEVACHAND,

Manufacturing Jewellers, Gold and Silversmiths & Precious stone merchant,

1/233, China Bazar Road, Madras.

1951

ఎల్లప్పుడును డాక్టరు జార్జిద్రాల్సు సింహము గురుతు గల

టా యు లె ట్ గు బ్బు ల నే వాడుతు

కలఫటములేదు. బాగుగా సువాసన చేర్చబడినది.

దుకాణాదారు లిందరియొద్దను దొరుకును.

లేక ఈ దిగువ విలాసమునకు వ్రాసిన పంపబడును.

2 బిళ్ళలుగల పెట్టె 1 కి ధర రూ 1-10-0.

మొత్తముగా తీయువారు, వర్తకులు మాకు పూసిన ప్రత్యేక ధరలు తెలుపబడును.

మావద్ద సబ్బులు మాత్రమేగాక యితర మేళురకము సబ్బులు, అత్తరులు గలవు.

“ఉత్తరములు అంగభాషలోనే వ్రాయవలెను”

A.V.R.A. ADYCAPPA CHETTIAR,

52, BUNDER STREET, MADRAS.

1827

విల్వారు

మంత్రి దర్శనము

ఈశుల 28 లేది ఉదయమున మెయిలుబండిలో మంత్రి గారేలూరు ప్రెస్ కలలో సుమారు 7 గంటలకు దిగిరి. తోడనే మేలూరు మున్సిపల్ డైరెక్టర్ గారు శ్రీయుత రావు సాహెబ్ బడేటి వెంకటాచార్య నాయుడుగారు మిత్రబృందముతోను మున్సిపల్ కౌన్సిల్ లలోను ఎదురేగి కర్పూరహారములతో గౌరవించి కుకల పళ్ళెములు మాత్రు ప్రసంగమయిన ధర్మాత ప్రేమకాదాటి వస్తునకి నైదాటుపందలమంది బాలుర జెండాలతోను పాగులును రెండుమాడువేల మంది శ్రీవారి గౌరవించిరి. ఈసంఘమునకు ముందుగా శ్రీమోతే గంగరాజుగారి కొమ్మటేనుగు తగినట్లలంకరింపగా నిలిచియుండెను. వాల్మీకిగ్రంథములు పూనినపంకిలో మంత్రివక్తలను, మండల విద్యాకాభాధిపతియగు రామారావు వంతులుగారును, మున్సిపల్ ప్రెస్ మాన్ గారును లక్కనరము జమీందారువారగు శ్రీమంత్రివక్త భుజంగరావు వంతులుగారును కల మధి హించిరి. పాఠశాలలో ముఖ్యులు మోటారులును గుట్టపుబంతు ఎక్కి వెనుక రాదొడంగిరి. బాలు రాయుత్సవములో పండుటలన నెంతో యందమచ్చినది. పట్టణమంతయు తోరణములతో జెండాలతో స్వాగతవాక్యములతో జెన్నందుమంతు. రమారమి తొమ్మిదిగంటలకు మున్సిపల్ ఆఫీసును పరి. మున్సిపల్ ఆడెనునకు బ్రత్యుత్తర మొసంగుటయే మంత్రి వక్తవి యనర శ్రీ వాగార వినుట యారంభము. వారే గారిలో బహుభుజులను నుపసన్నిహించిరి. కాని ప్రతివోట విద్యావృద్ధి విషయములో వాగ్మండేడు మహాశయములను ప్రజలల్లంబు లుల్లాసమున చెల్లివిరియునట్లు వెల్లడించిరి. ప్రతిగ్రామందున నొక పాఠశాలయుండటం వారి యాశయమనియు చ. యన్. యల్. సి. హైస్కూలులోని పరీక్ష నిర్ణేతల మోషముచేసి తలంచిన లాభము చేకమునకు జేయకపోవుట కదా పైగా మాతృభాషను నాశనముచేసినదనియు అందు పరీక్షకు ద్వారస చెప్పటకు యత్నించుమంటిమనియు నీ 1925 వ సంవత్సరమందు బూర్వపు విద్యా ప్రణాళిక మార్చబడుననియు, ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము స్థాపించడం

ననియు తత్పున మొత్తో దూరముగాలేదనియు మిక్కిలి ప్రోత్సాహ వాక్యములు నెలవిచ్చిరి. తరువాత బుర్రమందుండిన గొన్ని పాఠశాలల దర్శించి యూజక దర్బారుచూపు చూడక, నా యా పా శ కాల ల ను గు రించి పర్యావేశములు శ్రద్ధగా వినిరి. మధ్యాహ్నము 2-30 లకు పండితుల పక్షమున నందిరాజు చలపతిరావుగారి ఎడెన్ వినిరి. ఆయా కార్యస్థానములలో నధికారులు వ్రాయుటెలుగు బొత్తుగాపాడు గానుండుటచే ప్రతికార్యస్థానముందును ఒక విద్యాయను నియమింపవలయుననిరి. కోరిక వినోదముగా నుండినను ఆడెనును ఇచ్చిన నందిరాజు చలపతిరావుగారి యాంధ్రభాషాభిమానమును వెల్లడిచేయుచున్నది. సాయంత్రము మున్సిపల్ హైస్కూలులో శ్రీబడేటి వెంకటరామనాయుడుగారి ఫోటో ప్రేమలుటవల్లెగి. ఆచ్చట పాఠశాలలోపాధ్యాయు లొక విశేషపత్ర మొసంగిరి. తిరిగి యుదయమున జెప్పిన నంశములే చాళివెట్టు ముచ్చటించిరి. తరువాత ఫోటో తెలుపబడినది. నందిరాజు చలపతిరావుగారును ఆచంట సూర్యనారాయణరాజుగారును తత్పునయను గుణగురు పద్మంబులఁ జదివి పుట్టల కానందము గూర్చిరి. వెంటనే పాఠశాలలో బాజులకు బహుమానములు పంచిపెట్టిరి. పాఠశాలలోని బాలురు వినోదములఁ గొన్నిటినిఁ జూపిరి. బడినిగూర్చిన నొక పాట యంగ్లేయభాషను ప్రధానోపాధ్యాయులు బ్యాండువాద్యము మీదఁజూపి చక్కగాఁ జదివించిరి.

24 వ లేదినీ హైందవ మధ్యమ పాఠశాలను, క్రైయినింగ్ స్కూలును దర్శించిరి. అందులోఁ గూడ ఆచంట సూర్యనారాయణరాజుగారు చక్కని పద్యముల జదివి పథవారిని మంత్రిగారిని మిక్కిలి సంతోష పెట్టిరి. మరికొన్ని పాఠశాలలు చూచి తిరిగి మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు బయలుదేరి రామా ప్రెసువారి "ప్రారంభవిన్య" యను పత్రికా కార్యస్థానమునకు విజయముచేసిరి. ముక్తాలము కార్యస్థానము చక్కగా నలంకరింపబడినది "నేను 13 సంవత్సరముల ఎముక్కుగలదాన నయ్యు నవయవ పుష్టిచేక యలంకారములు లేక క్షిజ్జనై యున్నాన"ని మంత్రి వక్తలతో విన్నవించు కొనినది. క్షిజ్జకవనవపుష్టియు నలంకారములు కావలెనట—పత్రికను పాఠశాలలను పరీక్షాధికారులును ఆవరింపదగునని మంత్రివక్తలు నెలవిచ్చిరి. ఆక్క

డినుండి తాలూకాబోద్దు ఆఫీసునకువచ్చిరి. రూపాయికి రు 0.0.8 నా విద్యావిషయక పన్ను చేసితా మంతవత్సరము గాఁచేసిన విద్యావిషయముగు వ్యయము తగ్గించి తక్కిన పనులకు వినియోగింపఁ దలంచిన వీరికోర్కెను దొరతనము వారంగీకరింపలేదు. అందుచే పన్ను విధింపబడలేదు. కాని పన్నువలన నెంతపోగగునో యంతసామ్యుదొరతనమువారిచ్చెదరట. అంతసామ్యు ప్రాతవారిప్రకృతి బాగుచేయును సూతనపాఠశాలలు నెలకొల్పవలయునేగాని యితర వ్యయముల కీసామ్యు ఖర్చుచేయరాదట. ప్రసిద్ధింతుగారు తా మాద్రవ్య ముట్లే వినియోగించెదమని వినతిపత్రములో చెప్పుకొనిరి. కార్యరూపమున నట్లుచేయ నిశ్చయించినయెడల పన్ను జేయవచ్చును. దొరతనమువారు సాయముచేతునని మంత్రివక్తలు నెలవిచ్చిరి. ఆచ్చటనే ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రాథమికోపాధ్యాయ సంఘమువారి వినతిపత్రము వినిపింపబడినది. ఇచ్చిన వినతిపత్రములలో కల్ల వీరివిజ్ఞాపనము చెద్దదియు, అన్ని యంశములు చర్చించినదియు, మంచినలవల నిచ్చునదియు నైయున్నది. అన్ని యంశములకు జవాబులియకున్న ప్రజలకు పూర్వ ముపాధ్యాయుడన్న సంతకారము భయభక్తు లుండెడివో యిప్పు డుపాధ్యాయుడన్న సంతకీ గౌరవపత్రము లేకపోవుట యేమో చర్చించిరి. జీతము స్వల్పముటయటయటగా పల్లెటూళ్లలోని యుపాధ్యాయుల సామర్థ్యము తక్కువగా నుండుటచే పురసానుల ప్రేమ పొందలేకుండరనియు, ఉపాధ్యాయుడు తనవిద్య చేతను, నడతచేతను, పురవాసులమనసుల తనయందు లగ్నమగు నట్లు ప్రవర్తించవలయుననియు, వారజీతములు తప్పక యభివృద్ధిచేసి తీరవలయుననియు ముచ్చటించిరి. తరువాత జమీందారుగారి యింటికి ఖాశీగారి యింటికివెళ్లి సందర్శించిరి. సాయంత్రము హైస్కూలులో ఫలహారములతో విందు జరిగినది. మందుసామాను కాల్యబడెను. సూర్యనారాయణరాజుగారి రక్కడ హడా పద్యములుచదివి మంత్రిగారిని పథ్యలను సంతోష పెట్టిరి. మెయిలుమీద తిరిగి విజయముచేసిరి. వీరి వాగ్ధాటియు, ఉన్నతాశయములును, ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ స్థాపనమునకై పడుచున్న శ్రమయు, విద్యాప్రణాళిక లోకాభిప్రాయము ప్రకారము మార్పుటయు, ప్రజలకు పృథయరంజకముగా నుండెను.

(ప్రేక్షకుడు)

పండిత డి.గోపాలాచార్యగారి కలకత్తాసంస్థానము

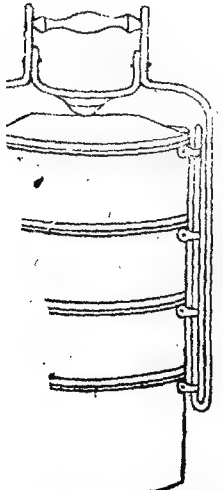
ఆయుర్వేదాశ్రమము

జార్జిటౌన్ మధరాసు

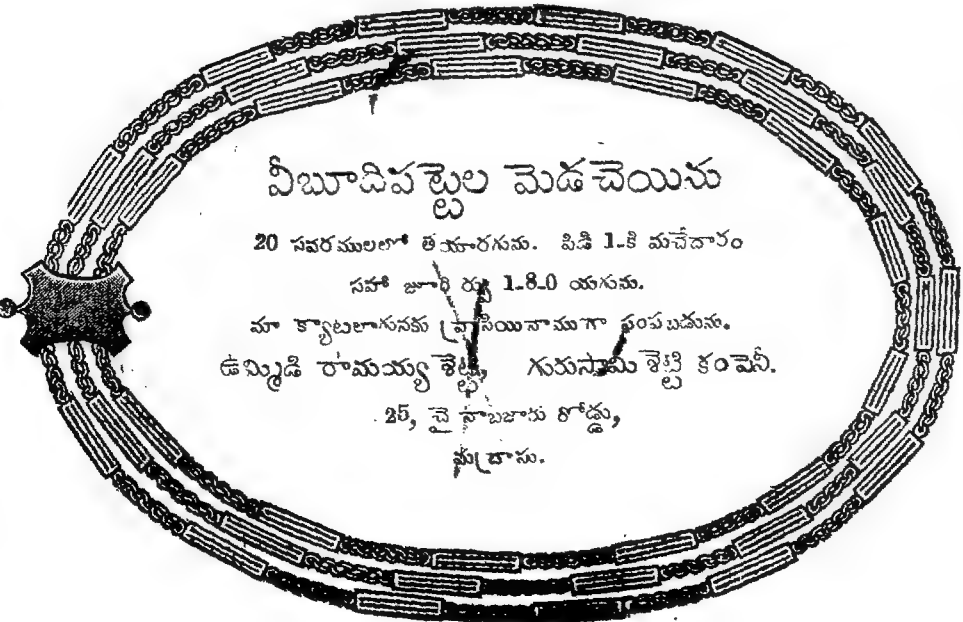
సుప్రసిద్ధ శాస్త్రీయాయుర్వేదవిద్యవేదములు దొరకు స్థలము
శ్యాటలాగులు కోరు వారికి ఉచితముగ పంపబడును
ఆయుర్వేదాశ్రమము, 151, గోవిందప్పనాయకవిధి, జార్జిటౌన్, మద్రాసు.

బంగారు, వెండిసామానులు, నగలు యేవి కావలసియున్నను త్వరలో తయారుచేసి యిచ్చెదము
నవరముబంగారుకు, సీమవెండికి పూచీ యిచ్చెదము.

తొలివిలాసము "ఉమ్మిడియార్",
కొలిపోను నెం. 8022/

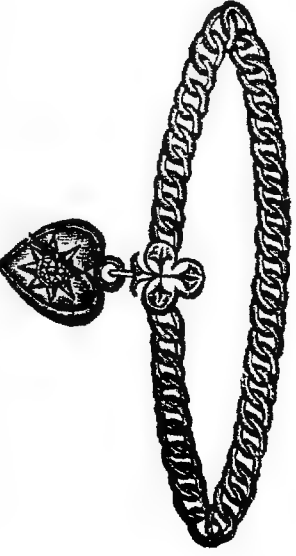

ము తీసుకొనిపోవు
30 ఎత్తునుండి రు 800
నగలు తయారు చేయ
1. మకూరి ఒక రూపా
కు రు 1.80..

వీబూదివట్టెల మెడచెయిను
20 సవరములలో తయారును. పిడి 1-కి మచేవారం
సహా జూరి రు 1.8.0 యగును.
మా క్యాటలాగునకు ప్రాసెయినాముగా పంపబడును.
ఉమ్మిడి రామయ్య శెట్టి గురునామ శెట్టి కంపెనీ.
25, వై ఫాబాను రోడ్డు,
మద్రాసు.

నేతి వెయ్యి రు. 4.4 నెలకును లోతయారును. లాక్సెట్టికో
నగలు మకూరి రు. 8.0.0 కుమ్మరియ్యనామక వాణియగును.

శ్రీయుత పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహారావు వంతులుగారి

సాక్షి

మొదటిభాగము 4-0-0
రెండవభాగము 2-0-0
మూడవభాగము 1-8-0
నాల్గవభాగము 1-12-0

ఇదియొక యాపూర్వ
మైన గ్రంథము. కథ
గానం. లభ్యమగుగాదు. పరి
బంధముగలదిగాదు. పు
రాణాదికావ్యములను పో
లిస్తే, చిత్రముల గ్రంథముల
చదువుచు! చదివి యాన

నిండును!! తెలుగుభాషలో నిదివఱకుండిట్టిగ్రంథము. చూచి యెఱుంగుము. జంఘాలకాస్త్రీ, కాలాచార్యులు, బొమ్మయ్యకెట్టి, వాణిదాసుడు, సాక్షి అను విద్యుసుసంఘము. ఈసంఘముచే చర్చింపబడు విషయములు బహు చమత్కారముగ నుండును. మొదటినుండి చివరవఱకును కడుపు చెక్కనునటులు సర్వ వచ్చుచుండును. పర్యాటము చేయునపుడు - ఏమియుఁ దోఁపకుండునపుడు - అనేకవిషయములు తెలిసికొనగోరునపుడు - జాలరుకు, యువకులకు, వృద్ధులకు, స్త్రీలకు చదువులు కింపగుగ్రంథ మింతకన్న యెఱుంగులోనిది. ఒకమాటు చదివినవా రీగ్రంథమును వసలరు. మనోహరమును పొంగింభించును నగు తెలి మదుర్గుకొనుటకు విద్యార్థులకింతకన్న నుపయోగకరముగ గ్రంథము లేదు. జంఘాలకాస్త్రీ యువవ్యాసభోగణి, కాలాచార్యుల రచనానైపుణి, వాణిదాసుబంధుర ప్రబంధరచనాశక్తి సాక్షి విషయ నిశేధనాబలంబు, అభిప్రాయసమంజసత చదువదగినవి. పత్రికాపత్రిక, పత్రికాత్రాసుగడును ఈగ్రంథము చదువదగినది. ఒకయొక సంభాషణచాతుర్యము - ఇంకొకయొక పాత్రాన్నిపైబెట్టె - నురియొకయొక అపూర్వవర్ణనా గాంభీర్యము - చదువరుల కెంతయో సంతస మొసంగును.

పానుగంటి రాజారావు. విరావురం

గోదావరిజిల్లా అని వ్రాయవలెను.

మై సూ రు చంద న న బ్బు

ఈనబ్బులో చేర్చబడునట్టి ప్రతివస్తువు మిక్కిలిపరిశుభ్రమైనది. గనుకనే నబ్బుకూడమిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనది. పరిశుభ్రత, అతిజాగ్రత్త యిదిరెండును యుండుటచేతనే మైసూరునబ్బులకు అంత శ్రేష్ఠత్వము గలిగినది. దీనియందుగల మనోహరమైన నువాసన విశేష ను వాడుటకు ప్రారంభించిన

రోజునుండి విశేష పూర్తియగు వరకు అట్లే యుండును. అందుచేతనే మై సూరు న బ్బు లు ప్రస్తుత నాగరికతకు అనుకూలము. దానిని వాడి చూడుడు. ఇదే మౌదికృతిమనబ్బు లనుచూచి మోనపోకుడు. మైసూరు గవర్నమెంటు సోపుఫ్యాక్టరీ వారిచే తయారు చేయబడిన మైసూరుచందన

నబ్బునే ఉపయోగించి మాకు తోడ్పడకోరెదము.
(1560) అన్ని చోట్లలోను క్రయమునకు దొరకును.
మహమ్మదు మూసా హాజి ఇబ్రాహిం అందు కో, 32 గిడ్డంగివీధి, మద్రాసు.

ఆనందాశ్రమ గ్రంథరత్న మాల
శ్రీ మదాంధ్ర మహాభారతము పద్యకావ్యము

7 సంపుటములుగా క్యాలికోబైండు గిల్టపేరు వల గూ 15-12-0.
3 సంపుటములుగా క్యాలికో బైండు గిల్టపేరు వల గూ 15-0-0. 50
ప్యాకింగు అండ్ క్యాటలాగు వుచితము పోస్టే ప్రత్యేకము.
ఎ. కణ్ణన్ శెట్టి అన్ కంపెనీ. 286 చె నాబాబురొడ్డు మద్రాసు.

ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అన్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

హాం బాయి 1548
ఫిక్సింగ్ మ్యూకమైనవి ఆడంబరములేన పాలిసియన్ ప్ర పంచమందు అంతటను తెలియదు.
పాలిసిలను మంజూర్యమునకు యుద్ధుటకు వీలు గలదు.
గడిచిన సంవత్సరపు బాలన్సుషీటుకు, ప్రాప్తికనుకు ఈదిగువలొనమునకు యుదు.

జెంగుమూరు బాగించి మద్రాసు బాగించి
152 కమ్యూనికేట్ విధి 9/10 సెకండులై నుబీచి

పంజాబు యింజనీరింగు కాంగ్రెసు

వార్షిక వ్యావహారికసభ
లాహోరు, ఫిబ్రవరి 26:—పంజాబు ఎంజినీరింగుకాంగ్రెసుయొక్క వార్షిక వ్యావహారిక సభా సమావేశము నేడుపురమందిరమున జరిగెను. రాష్ట్రముయొక్క వివిధభాగములందుండియు సుమారు ఒకవందమంది ఎంజినీరులు హాజరైరి. చీఫ్ ఎంజినీరు ఫోయిగార్ ధ్యక్షత వహించిరి. పంజాబు గవర్నరుగారు ప్రారంభోపన్యాసము న. 0. దు రాష్ట్రములో వివిధ కరమైన బనులను గురించి ఉపన్యసించిరి. మితవ్యయరైల్వేనిర్మాణముపై వ్రాయబడిన వ్యాసమునకు 1924-వ సంవత్సరపు బంగారు పతకము అందరసన్ను గారి కీయబడినది. 1924-వ సంవత్సరము మార్చి 31-వ తేదీవరకును కాంగ్రెసు నిజేదికయందు వ్యవహారములనుగురించి తెల్పుబడిన. సంవత్సరాంతమున 285 పథ్యులుగలరు. కాంగ్రెసు ఆర్థికము విభిన్నవిధానమునుచి.

మెసానిక్కు హాజరందు రేపు వార్షిక పువించు జరగబడును. శనివారమునాడు కాంగ్రెసు సభ్యులు నలుగురుపోయి యిటీవలి కాస్త్రీయపద్ధతుల ప్రకారముగ విద్యుచ్ఛక్తిచే రాళ్లు త్రవ్వట, మలముట, మోసికొనిపోబడుట చూచెదరు.
(ఆ. వె.)

కాలినడకను భూప్రదక్షిణము చేయుట

క రాచి, ఫిబ్రవరి 26:—కాలినడకను భూప్రదక్షిణాచేయుచున్న యిద్దరు యువకులు బుమైనగరమందుండి వచ్చి 1920-వ సంవత్సరములో ప్రదక్షిణారంభించి, అమెరికాయూరోపు, ఆఫ్రికా, ఆసియామైనరు, యిరాకు దేశముల సందర్శించిరి. 25 సంవత్సరముల ప్రాయముగల యిటాలియను యిగ్నోయో గిబెల్లి యనువాడు కడకోస్టావేకీయాదేశము నుండింజరు అనవానికి 19 సంవత్సరముల వయస్సు. హిందూకేమం దన్నియుఖ్యపట్టణములను వీరు బై సికిలుమీద శోక సందర్శించెదరట.
(ఆ. వె.)

బర్మావాణిజ్యసంఘము

అధ్యక్షుని ఉపాధ్యక్షుని ఎన్నిక
రంగూను, ఫిబ్రవరి 26:—బర్మా వాణిజ్యసంఘమువతి బుల్లాక్కు బ్రవర్ణు తాలుకు కె. గార్డరుగారు, అధ్యక్ష గను నేలుబ్రవర్ణు తాలుకు కె. హెచ్. రిచ్చార్డువన్ గ ఉపాధ్యక్షులుగాను ఎన్నుకొనబడిరి.
(ఆ. వె.)

మూత్రసంబంధమైన వ్యాధిచే గలిగిన అతినరముల బలహీనత్వ అత్యద్భుత నివారిణి 1442

నేను దేశోట నాటుకోటివగరైర్ సంఘమునకుచేరి వర్తకుడను. కడచిన కొన్ని సంవత్సరములనుండి నేను వరముల బలహీనతచేతను, దుర్బలత్వముచేతను బాధపడుచు డిని. నేను అనేక ప్రాక్టీసు డౌవధములను నేనించెయ్యవ్వగుణముకూడ కలగలేదు తరువాత నేను నిరాశచెందితిని. అదృష్టవశమున నాక్వీకొనుటకాదు ప్రస్తుతము ముద్గు జూరిటోను, ఆర్మీనియన్ డిప్రీ గెం 72 ము, గృహమునందున్న పండిత స్వామిశ్రీనివాసఅయ్యంగారిని నాకు పరిచయము చేసిరి. స్వస్థకాలము డౌవధనేవ చేసినంతమాత్రముననే నాకు గొప్పగుణము కలిగినది. ఇప్పుడు నాకు క్రొత్త ఆస్తి, పటుత్వము గలిగినది
ఒకరోగికి అతిమాత్రమువ్యాధిచే హృదయమువద్దయుండినరాచకురువును పండితులవారు శ్రీప్రతికిత్సలేకనే జయము. గా బాగుచేయుటను నేను వ్యయముగా చూచితిని. ఆర్. ఎమ్. ఏ. ఆర్. ఆర్. ఎమ్. అరుణాచలం చెట్టి, దేవకోట, ప్రొవైలెబు, ఇంపీయల్ ఆయిల్ కంపెనీలు, నెం. 12 సెకండులై నుబీచి, మద్రాసు. 22-2-1925.
వారి నలహాకట్టు ము ర్పు. 15-0-1

జర్మనీ **Contessa-Nettel** శ్రేష్ఠమైన
మీకే **కనెస్సా-నెట్టెల్** కామరా

మిక్రిలి శ్రేష్ఠమైన జేయిస్, ఇతర లెన్సులచే అమర్చబడినది.

ఉపయోగించుట చాల సులభము.
For Rs 8-4-0 Only
and upwards according to quality & size
HAUFFS CHEMICAL & TROPICAL PLATES

హాఫ్సు కెమికల్ అండు ట్రాపికల్ ప్లేటులు.
Available in all Common grades & sizes Highest speed H. & D. 500
MIMOSA TROPICAL PHOTO PAPERS

మైమోస ట్రాపికల్ ఫోటో పేపర్లు.
Made in all Common grades & sizes
KINDERMANN'S PHOTO ACCESSORIES
కిండర్మాన్సు ఫోటో పరికరములు.

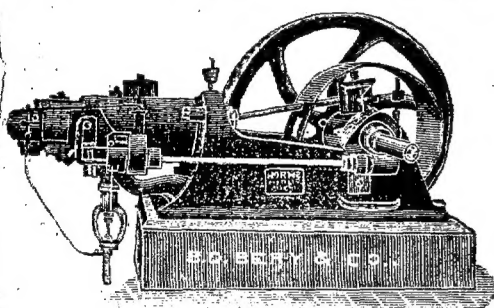
MOUNTS మాంట్లు Most artistic & Beautiful

Rates very cheap Catalogues & price lists on application
(Sole Agents for India & Burma)

Bombay Berlin Trading Co.,

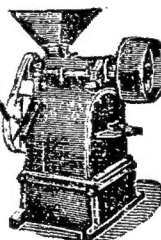
25, Mount Road, MADRAS.

Head Office: "DADY HOUSE" Church Gate Street, BOMBAY.

మద్రాసునందుండు స్టాకునుండి
మెషిన్లరి అమ్మకము

ఒక 25 బి. హెచ్. పి. ప్రాతమాదిక
హోర్నువి ఆయిల్ ఎంజిను. (అక్రయము)
తోను, ఇతర అన్ని పరికరములతో
అమర్చబడినది.

- (2) రెండు 20 బి. హెచ్. పి. హోర్నువి ఆయిల్ ఎంజినులు. (అక్రయము).
- (3) రెండు 28 బి. హెచ్. పి. హోర్నువి ఆయిల్ ఎంజినులు. అన్ని పరికరములు పూర్తిగా గలవి.
- (4) ఒక క్రొత్త 17 బి. హెచ్. పి. స్టాండ్ల క్రూడు ఆయిల్ ఎంజిను.
- (5) ఒక 32 బి. హెచ్. పి. హోర్నువి ఆయిల్ ఎంజిను. బాగా పనిచేయుచున్నది. అన్నియు పూర్తిగా గలవి.

(6) రెండు 10 అడుగుల క్రొత్తలాటిలు 8 1/2 సెంటుగలది.
ఇవిగాక పిండివిల్లులు, జిన్ను, షేపింగ్ మెషినులు, పంపులు, నగలుచేయువారికి కావలసిన మెషిన్లరి. రైసు మల్లర్లు నెం 1, 2, 7 అందుకు సంబంధించిన భాగములకుడ మావద్దగలవు.
వివరములు కావలసినవారు వ్రాసిన తెలుపబడును.

Telegrams "ENDEAVOUR" Madras.
HEAD OFFICE:—43, Ripon St, Calcutta.
BRANCHES:—London, Bombay, Lahore,
Delhi & Benares.

B. D. BERY & Co., 1737
Engineers, Machinery Merchants &
Government Contractors,
8, Sembudoss Street, G. T. MADRAS

న ర న ము దృ డ మై న ది న స్తు క మై న ది

యిప్పుటికి మౌనము కారణముగా తయారుచేయబడిన ఇంచుకొత్త
ఈదిగవ తెలుపబడిన వారివద్ద అమ్మకమునకు సిద్ధముగా వున్నది.
కాంతులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కోట్లగిట్ల సంఘములు
మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినది. (1429)

పి. న త్తేశ మొదలియార్,
ఇనుపవస్తువులు చేయువాడు.

ప్రాత్యేకము, రిక్త క్రాజ్స్, మద్రాసు.
నటరాజన్ ఎంజినీరింగు పర్కును. విరన్ అందు బ్రాన్ ఫౌండరీ
ఆయిల్ ఎంజినులు, మోటారులు, మెషిన్లగములు, మొదలగునవి తీవ్ర
చేయుటయందు సమర్థులవారు. రైసుమిల్లుల కావలసిన సెలెక్షన్లు, పాస్టింగు.
నట్టులు, సరసముగా యివ్వబడును. ముఖ్యముగా మెషిన్లరి, మెషిన్లగములకు
మద్రాసు. మెషిన్లరి సంబంధించిన భాగములన్నియు అర్హులయిచ్చి,
తయారుచేసి యివ్వబడును. ఈ క్రితముల వ్రాసిన అంశము వాయబడును.

కుష్టుకు నిరపాయకరమైన వ్యూహీ

యైన, శాస్త్రసమ్మతమైన బేషనము.
కుష్టువ్యాధులలో అన్నివిధములకు అనగా నాడులతో
బుద్ధిమంతుల, యైన వ్యూహీ, కాంతులకు అన్నివిధములకు అనగా
నాడులను గువాటికిలోనికి ప్రేక్షకుల పొగ వేయుటకు పూనుము
చేయుటకు కావలసిన బేషనములు 45 దినములు ఉపయోగించు
చుటచే అతివేగముగా మరుగును. సెట్టు 1 కి రూ 15/- అనగా
లు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

బూటకమైన ఆశాస్త్రీయమైన చికిత్సలను విడుపుడు.
డాక్టరు పి. ఫ్యాన్ డేన్ ఎం. డి. మేజర్ ఐ. ఎమ్.
ఎస్. ప్రొఫెసర్ ఆఫ్ సర్ మెటాలజీ, గ్రాండు మెడికల్
కాటేజీ, బొంబాయి పీరు మిచిత్సోనాను గోగిని పరీక్షించి
సాక్షు తెలియువాడు:—“మునుపటికంటె యిప్పుడు చాలా
మెదిరినది, పూర్తిగా మరుగునను నమ్మము గలదు”. మిస్టర్
పి. పిరావ్యామి సర్వేయర్, కాకినాడ:—“మీ బేషనముల
జలననే నా న్యాధి మెదిరినదని ప్రార్థనగా చెప్పవచ్చును.”

ల్యూకోడర్మా (తెల్లవచ్చు, బేషనయ తగ్గుచేతను,
లేక రక్తమునందు వర్ణము తగ్గుచేతను లేకయే యితర కారణ
మలచేతను గలగిన తెల్లవచ్చులలోనికి మెకి బేషనములను
వాడుటచే తప్పక మరుగును సెట్టు 1 కి రూ 10. తపాల ఖర్చు
ప్రత్యేకము.

డాక్టరు బి. ఎం. మిక్రా, ఎల్. ఎమ్. ఎస్. పోలీసు
ఆఫీసర్, పూరి:—“పీరు యిట్లు తెలియువాడు “నేను మీ
బేషనములను వాడితిని. మంచివియుగలిగినది.” బి. సింగ్
ఎన్ట్రైస్టర్ పోర్టుబ్లెర్ యిట్లు వ్రాసిరి “నాకొమాగునికి పూర్తి
గా మెదిరినది” మిస్టర్ జె. ఎల్. ప్రావర్, బొంబాయి—
యిట్లు వ్రాసిరి “నానువ్వులు పూర్తిగా మెదిరినవి” కాపెన్
సీ. టి. షేక్, పికాపుక్, సిండ్—యిట్లు వ్రాసిరి “మియా
కోడర్మా చాలా ఉపయోగ కరముగా నున్నది.” మిస్టర్
నల్లిక్, కలకత్తా యిట్లు వ్రాసిరి “నాచికిత్సలో నున్నరోగికి
పూర్తిగా మెదిరినది”. 1482

Behar Chemical Works, Bhagalpur & Mihijam.
Tele. Add:—Chemists, Bhagalpur & obtain from
Agents:—Messrs. W. E. Smith & Co., Ltd, Madras.
Branches at Vepery, Esplanade & Ootacamund.

DADHA & Co.,

Iyacannoo Mudaliar, Madras.

మాన సోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (వది అణాలు)
మెనులభము! (హాస్టల్ ఖర్చుల ప్రత్యేకము) గుణమధికము!
కరీరములో ఉన్నప్పుడు మనకు కలిగి వచ్చే కష్టాల
మాత్రము దివ్యానుభవము. ఆశీర్వాదము, అరుచి, ఆవులంతలు,
అగ్నిమాంద్యము, ఆతిథివాహము, పిక్నిక్కు, సర్వాంగముల
యందు బలమివ్వడము, పిక్నిక్కు, సర్వస్వములు, శిరస్సు,
క్రేస్తు, అనుభవ, మొదలగువాటియందు గలిగి వచ్చే
అను బోగొట్టి కేసమును మంచి యారోగ్యమునకు
సాధ్యము.

ఈ మాత్రలు మేళావార సోపనముల నెంబునీ
కావచ్చును. యిందు అనేకవిధములు చేరినవి. అనుభవము
గల బేషనముగలదేతను పరమకాంక్షతయై యని చెప్పు
కచ్చును. పిక్నిక్కు వాడినాచిన నిజము తెలియగలను.
నిజముగా:— (1078)

అయ్యుచ్చేద వైద్యునియందు,
సోపన నిమగ్నము, ఎలకర్ర, కృష్ణాజ్ఞా.
కావచ్చును. (1078)

సిటి మోటారుపాఠశాల మద్రాసు

తెలిఫోను నెంబరు 148
ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారిచే మోటారు బండిని
సదుప్రవిధానము, మెకానిజమ్, మొదలగునవి నేర్పబడును.
మరియు మోటారుబండ్లు మరమములు, రంగులు చేయుట
వగైరా అన్ని పనులును చేయబడును.
యోగ్యతాపత్రములు మంజూరివుటలైన ఆటో ఇంజనీ
ర్లచే ఇయ్యబడును.
అన్నివిధములైన ధరలు పరసముగా యిండును. వివర
ములు తెలియగోరువా రీకిందివిలాసమునకు వ్రాయుటయును.
మేనేజరు,

సిటి టాక్సికంపెని, 1736

2/3 అంపర్సాఫీడ్, జి.టి. మదరాసు.
(గ్రాజ్యేకు పడమటికిది)

Powell's Extract of Golden

3421

పవలుగారి ఆమోఘమైన నెన్

నెగ రోగమునకు

అద్భుతమైన గుణ మిచ్చును.

అంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

సెగరోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రపిండములయొక్క వాపు, శుక్లస్వప్నము, బలహీనము, వీపులో నొప్పి మొదలగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:— 6 మోతాదులగెనోను పుచ్చుకొనిన తక్షణమే ప్రవణము తప్పక నిలుచును. మరియు మూత్రసంబంధమైన చిక్కులన్నియు మాాయమగును. మూత్రమందుండు మంటకూడ తగ్గును. దానియొక్క గుణము తెలియుటకై ఒకసారి వానిని వాడవలెను.

పిత్తమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర 1-4-0

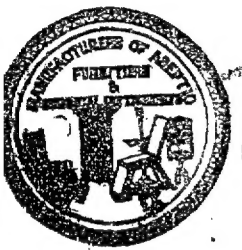
శీర్ష వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర 1-8-0

మా దివ్యౌషధములు నుప్రసిద్ధమైనదుకాణములన్నిటిలోను దొరుకును.

మా చిత్రవిచిత్రపు క్యాటలాగునకై వ్రాయుదు.

క్రిత్రము లన్నియు అంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.,
Manufacturing Chemists,
Lamington Road, Bomb.

చెన్నపురి బజారుధరలు

ఫిబ్రవరి 28-తేది శనివారము

1. ధాన్యములు

దవియాలు బా 1-కి	రు 30.0 0	మొదలు	42 0 0	గలక
బియ్యము బస్తాలు		మొదలు	వరకు	
కుసుమ తెనాలివి	ప 48 గలవి	రు	14 0 0	14 8 0
నెల్లూరివి	డిటా	రు	15 8 0	16 0 0
డిల్లివి	డిటా	రు	16 4 0	16 8 0
రాగలు రా. 164 బస్తా 1-కి		రు	8 12 0	9 0 0
నవ్వులు		రు	20 0 0	24 0 0

2. వప్పధాన్యములు

కందులు	బస్తా 1-కి ర 205	,,	10 8 0	11 0 0
సెనగలు	,, డిటా	,,	10 8 0	13 0 0
పెసలు	,, డిటా	,,	12 8 0	13 0 0
మినుములు	,, డిటా	,,	13 0 0	15 0 0
శలవలు	ర 164	,,	8 8 0	9 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి	రు	155 0 0	156 0 0
నెయ్యి మ 1-కి	రు	14 0 0	22 0 0
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పుబా1కి	రు	55 0 0	60 0 0
ఇతరప్రదేశము	రు	50 0 0	58 0 0
వేరు సెనగనూనె గానగ బా 1-కి	రు	120 మి.కా.నూనె	122
అముదము బా 1-కి	రు	187 0 0	188 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి	రు	145 0 0	
కూరపసుపు	రు	100 0 0	105 0 0
మిరప కాయలు(గుంటూరివి)బా1కి	రు	122 8 0	133 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు మణుగు	1-కి	రు	50,55
కాశహస్తీపాయకట్టు	రు		70,75
బెల్లము బా 1-కి	రు	35 0 0	52 8 0
చింతపండు బా 1-కి	రు	30 0 0	45 0 0

5. ఇనుము

పట్టా రకం బా 1-కి	రు	82 0 0	88 0 0
చవరంప	రు	82 0 0	85 0 0

6. లోహములు

వెండి 100 తులకలకు	రు	74 0 0	74 8 0
బంగారము, తులము 1-కి	రు	21 14 0	22 7 0
కవరము 1-కి	రు		18 15 9
ఇత్తడి బా 1-కి	రు	260 0 0	275 0 0
రాగి డిటా	రు	800 0 0	810 0 0
అస్కాచక్కెర బా 1-కి	రు	34 8 0	35 4 0

7. రంగులు అతిజలైను

అవుకప్పుడు 20 డిగ్రీలు	రు	70 0 0	72 0 0
వొట్టికప్పుడు డిటా	రు		
సింహం డిటా	రు	గుర్రం డిటా	

8. దూది

బొండావెట్టుబారువ 1-కి	రు	300 0 0	
పల్నాడు దూది	రు	240 0 0	

9. నూలు

కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	రు	8 0 0	
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	రు	6 0 0	
పుల్లూరు యేనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	రు	8 8 0	
అనామదాలోరు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	రు	7 12 0	
నూళియేనుగ నెం 20	రు	10 10 0	
జపాన్ నెం 20	రు		
,, ,, 40 ఏ శేబిలు అయినను	రు	13 6 0	
గోకాకు నెం 12½	రు	9 12 0	
వడ్డాకో నెం 24½	రు	11 4 0	
14½ క్విల్కో పత్తి	రు	8 0 0	
నెం 20 బెన్ని సింహం యాటె	రు	10 10 0	
నెం 22	రు	10 14 0	
నెం 12½ బెన్ని సర్కసు	రు	9 0 0	
నెం 14½	రు	9 4 0	

కా మి ని యా నూ నె

వెంట్రుకలే అందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుదు.

వెంట్రుకలువి ద్వనపుడు ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ నెుదలుపెట్టి పూర్తిగ పాడగును అట్లుకాకుండ

నేడే కామియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుదు. వెంట్రుకల కేబాడ్యమున్నను మాన్ని ఈ దివ్యౌషధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె సేదుగనట్లుచేయును కబవరితవల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల సతిశుభ్రవరచును బుడ్డినెం 1 రూపాడయి. 3 బుడ్డినెం రూ 2-10-0.

126

వీటిచారీలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

రిజిస్టరు చేయబడినది)

మీకు ఏసువాసన ద్రవ్యము లేక

అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుదు

అవున్న బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు ఈ ఔషధము వేసికొన్న పరిమళ
1 ట్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపించును
1 ట్రాం బుడ్డి 0-8-0 }

పై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులము ప్రయోగించు విక్రయింపబడును. లేకున్న సోలువ జెంట్లుగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 బామ్బాయ్ రోడ్, బామ్బాయ్.

గుజరత్ ఆయుర్వేదిక్ ఔషధములు

1947

ఎప్పుడున శ్రేష్ఠముగా నుండుటకు ఆయుర్వేదశాస్త్రమునందు ప్రాచీనములచే తెలుపబడిన కారము వాటిని తయారుచేయుటయే ముఖ్యకారణము. అందుచేతనే అవి వైద్యులచేతను ఇతరులచేతను ఇది స్థాపించబడిన 1890 సం॥రమునుండి విడువక వాడబడుచున్నవి.

ఒకసారివీక్షించిన, మీకును నమ్మకము కలుగును.

గుజరత్ ఆయుర్వేదిక్ ఫార్మసీ

తిహామదాబాదులోనున్న వైద్యరాజ జత శంకర్ లీలాధర్ గారిచే స్థాపించబడినది.

1925 సం॥రం మద్రాసు, 1902-1921 సం॥రములందు అహమదాబాదు, 1918 సం॥రం బ్రా, 1914 సం॥రం కలకత్తా, 1914 సం॥రం డెల్లీ, 1916 సం॥రం పూనా మొదలగు స్థలములందు గిన ఆర్ ఇండియా ఆయుర్వేదియ సమావేశములందును, హిందూ దేశీయ మహాజనసభలందును నేక స్వర్ణ, రతనతకములు గెచ్చియున్నారు.

“ప్రతిచోటను ఏజంటు కావలెను”

మహాత్మా గాంధీగారి అభిప్రాయము.

ఈ ఔషధశాలను రెండవసారి పోయిచూచితిని. వైద్యరాజగారి ఉద్యమము నిజముగా చాల పుష్టి. ఔషధశాలయందు పరిశుభ్రత, యేర్పాటు చాలా బాగుగ నున్నది. రోగులు అచ్చటనే యుండుట కూడ ఏర్పాటులుచేయబడినవి. ఆప్రకారము చేయువారు యింటివద్దనుండు శ్రేష్ఠతరమైన చికిత్స లందగలరు. వైద్యరాజగారు ఔషధములతో కూడ ప్రకృతిచికిత్సను కూడ అవలంబించుట మిక్కిలి ప్రీతికరమగు మేయము. ఇచ్చట ఔషధసేవకంఠెత్తు ఆహారనియమము మిక్కిలి శ్రద్ధతో గమనించబడుచున్నది. 30-6-1916.

మోహన్లాల్ కరంచంద్ గాంధీ.

అన్ని ఉత్తములు ఈదిగువ విలాసమున కే వ్రాయవలెను. పూరివివరములు గల క్యాలలాగుముగా పంపిండును.

D. DESAI & Co.,

17, Edayapalayam Street, P. B. No 515 P. T. Madras.

ఉత్తరములు వ్రాయు పద్ధతినగురించి ఏల కలత జెందెదరు?

కె. ఎమ్. జెనర్లిగారు

1770

WDE-WORLD ENGLISH CORRESPONDENCE

సహాయముచే సదరు విధమున చక్కగా శేర్చుకొనుడు.

ఉత్తరములు వ్రాయుపద్ధతులను గురించి పూర్తిగా అన్ని విషయములు గల గ్రంథము.

విషయములు:— వ్యాకరణశాస్త్రములు, భాషా సంప్రదాయములు మొదలగువాటినిగురించియు, ప్రాక్టికల్ లెటర్ రైటింగు లందు జనరల్ ఉపాధ్యాయ కృత్యముగా వ్రాయబడిన పూర్తి అధ్యాయములు గలవు. ఇవిగాక అన్ని విషయములగురించి నూటికి ఉత్తరములు, వ్యాపారసంబంధమైన ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు మొదలగు విశేషముగా లవు. చిన్నవత్తమునకుసంబంధించిన వత్తల ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు, కోర్టులు, ఇన్వేకమటాన్సు, మినిస్ట్రీలెటి కంటుం ను, బిజి మొదలగువాటికి సంబంధించిన ఉత్తరములు, వ్యాయమునకు సంబంధించినవియు, సామాన్యమైనవియు యందు లగువు. ఇవి వ్యాకరణము మిక్కిలి అమూల్యమైనది. ఒకటికి ధర రూ. 1.12-0. ఏ. పి. తపాలాఖర్చు ప్రత్యేకము. ప్రతిసం॥రము ఏజంటు కావలెను.

“ఉత్తరములు ఆంగ్ల భాషలోనే వ్రాయవలెను.”

INDUSTRY OFFICE (Book Dept.) 22, SHAMBAZAR BRIDGE ROAD CALCUTTA

లోక మరుహర కస్తూరి మాత్రల

విజ్ఞాపన

మహాభాగా, 25 సం॥లవరదీ నేను లోకనేవ చేయుచుండుసంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చును. ప్రతిసం॥రము లక్షలకొలది క్షయించుములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆరంభించుచున్నారు. ఇండియానామత్రమే గాక ఐర్లాండ్, సిలీస్, మలయ్, స్ట్రేటు, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందుండు వారుగూడ నాతో స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా జ్వర్యులందును నన్ను ఆగరింపుచున్నారు. సమయము వచ్చి నప్పుడీ నన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకామరుహర కస్తూరిమాత్రలు) చంటిపిల్లలు, భాగింతలు, పశువు వారు, ముసలివారు, వారు వీననేల సమస్త మానవజాతియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తజీవములూ సకలజ్వరములు, మాందము, శీతవాతము, ప్రక్కలకొడుపు, ఆకలిలేకొడుపు, మలబద్ధము, జీర్ణించినభేదలు, కడుపుబోలి, జలుబు, దిగ్గ, శ్వాసకోశము, పళ్లెనోప్పి, నడుమునోప్పి, ఇన్ ఫ్లూఎంజా, ప్లేగుజ్వరములు మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుకూలపత్రికలోనున్న ప్రకారము వాడిన తప్పక నుగమగును నలు దిక్కునుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేనకువేలు గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహముచేసిన 594

గారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు. 800 మాత్రలగు బుడ్డి 1 కి ధర 0.4-0. పోస్టుఖర్చు వేరు 6 బుడ్లు వెల పోస్టుఖర్చుతో రూ. 1.8-0. 12 బుడ్లు. 6 2.18-0. 25 బుడ్లు రూ. 5.3-0. కావలసినవారు ఈ దిక్కున విలాసమునకు వ్రాయుడు. ఆయుర్వేద వైద్యపాశ్యపు వెంకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారామ వైద్యశాల, మైసూరు.

క రం చం దు చ బి లే దా ను

బంగారు, వెండి నగల వర్తకులు, సాక్షికారు వేట, మద్రాసు 1911

దరఖాస్తు పంపిన క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

హనుమాన్ కాపింగ్ పెన్సలు

లోక ప్రసిద్ధ మైనది.

1727) అన్నిచోట్ల దొరుకును. దీన్ని సమానమైనది వేరులేదు.

ఎస్. రంగనాథం శెట్టి అందు బ్రదర్, 12-బందగమ్మి, మద్రాసు.

జ్ఞాన రెన్సు కంపెనీలలో

భద్ర మై న ట్టి యు

672

సమయమునకు ఒదుగునట్టి

ఓరియంటలులోనే

భీమా చేయించుకొనుడు.

దీర్ఘ కాలమునుండి

అనేక కాలాదారులను

విస్తారమున

మూలధనము గలిగియు

గావ్ పొందూదే

భీమాకంపెనీ

Apply for full particulars to

Oriental assurance Buildings, F. E. Vaid Branch Seceretary

Post Box No. 8, Madras.

Bangalore Branch:

No. 3, South Parade, Bangalore.

Trivandrum Branch:

Trivandrum.

నిష్పక్ష పాతీయగు ఇంగ్లీషు

వైద్యురాలు

ఆశ్చర్యమైన గుఱము

డాక్టర్ అన్నతామస్ అమృతగురి తిరునల్ వేలి:— ఇంగ్లీషు ఔషధములవల్ల గుణములేనందున “లోక” ను నా సోదరికివాడితిని. ఆమెకు ఆశ్చర్యమైన గుణమునిచ్చినందుకు సంతోషించుచున్నాను. ఇకమీదట ఈ ఔషధమును నాతోను లకునాడెను. ఈ ఔషధవివరములకు ప్రతిఆదేశము వ్రాయ వెలసినది.

“కేసరీ ముఖేంద్ర”

ఆయుర్వేద ఓషధి ఔషధశాల, యెగూరు, మద్రాసు

డైరీబుక్కు (1925) ఉచితము

ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము

అన్ని వ్యాధులను నులభముగా చికిత్స చేసికొనుచున్నాను. ప్రతిగృహముందును, ప్రతివైద్యునియొక్కయు యుండవలసి.

1 భాగం రూ. 1-4-0. 2 భాగం రూ. 1-12-0. 2851 ఆయుర్వేదచరిత్ర:— ఆంగ్లము, ఔషధ, పద్యములు. చికిత్స మొ॥ వ్రాయబడుచున్నది. సం॥ చందా రూ. 2-8-0. పి. వి. ఏ. అనుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, నూరి యునైటెడ్. వెరదేపి- నల్లారజిల్లా

ఆంధ్రపత్రిక

అన్ని చోట్ల దొరకును, చక్కని డబ్బీలో నహా 1-కి వెల 10 అంశాలు
ఆంధ్రపత్రికను డిపో, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుకెల్లె

ముద్రాకరణాల పెజన

బెండువనాలు, రబ్బరుపాపాలు, స్టెప్, రాగి, బంగారము, వెండిసామా
నులపై పెజనలు, బొంబాయి లేక నెం. 7 తంబుకెల్లె

ఎం. కే. ఎం. కే.

ముద్రాను వెన్సిలు ఫ్యాక్టరీ, మద్రాసు—(కేవలం తెలుగు ఫ్యాక్టరీ)

India H,HB, B పెన్సిల్లు డ్రాయింగునకై ముద్రాకరణములు. మామూలు వ్రాతకు మా పెన్సిల్లు ౧౦ పేజీలకు వ్రాయును.

(National, pioneer, Fort St., George) Star of India

అరగవు. మా Blue, Red, Green పెన్సిల్లు వంచి మేలైనవి. మీరు ఈ పెన్సిల్లు కొంటే మన దేశమున

ముద్రాను వెన్సిల్లుతప్ప మరేవి ముద్రానేముట్టవద్దు. వ్యాపారసదుపాయములన్నియు చేయుదుము నమోదానకము

వి. పెరుమాళ్లు శెట్టి & సన్స్, మద్రాసు.

ఫ్రెంచి వారి చేకని పెట్టబడిన గొప్ప ఎలిక్ట్రీక్ గాడిన

ప్రపంచమునందును టానిక్ లన్నిటిలో గొప్పది

శీతలంపు:—“ఎలిక్ట్రీక్ గాడిన” గురించియే ప్రతివారూ ప్రజ్ఞాలోను ఎవరెవరూ వ్యాసములు ముద్రించ బడుచున్నవి. ఆందులో తెలుపబడు చ్చాట్లలో ఈ విషయ మెలాడ సహ ముద్రించ బడుచున్నది. ప్రతివట్ట యనునందున, దేశమునం దును దీనిని గురించియే చాట్లాడుచున్నాడు. దుర్బలమైన పుష్టిని, గుంచి శక్తిని కలిగించు రానికులలో ఇది మిక్కిలి శ్రేష్ఠతమమైనది.

తెలిపిపాఠం:—“ఎలిక్ట్రీక్ గాడిన” దీని విశేష గొప్పతనమును గాంచుచున్నది. అట్లు కాయము గాంచుట మిక్కిలి వ్యాయముగా నున్నది. వ్యాధి కుమార దువదలి జేయబడిన

లేక ప్రాణాధారమైనది. ప్రాణెనరు ప్రాణునేకా ర్థవారిచే కనిపెట్టబడినది. రేతస్సు, గ్రుడ్డు సంబంధమైన, నెల్లు మిక్కిలి ముఖ్యమైన, ఉదారమైన, అతిపుష్టికరమైన జంతువులయొక్క భాగములనుండి తీయబడినది. ఇది వరలో ఉపయోగించిన వాటికంటెను మిక్కిలి బలము కలది, ఆరోగ్యకరమైనది. లోనికి పుచ్చుకొనుటకు మిక్కిలి ఈదిగువలెలుబడిన వ్యాధులకు ఎలిక్ట్రీక్ గాడిన ఎక్కిలి అమోఘమైనది. గండమాల, హృద్రోగములు, మెదడు నెరములు, అమితముగా పనిచేయుట, బడలిక, ఆయాసము, మూం మును తినివేయుపుండు, వృద్ధులము లేక మునుము, నరముల బలహీనత, పక్షవాదులు, లేక ముఖమునందు మాత్రము గలుగునది, తలనెప్పి, నాడివ్యాధి, తుంటిలోని నొప్పి, తలనొప్పి, వాయువు, తుయరొగము, ట్యూబర్ కులూ, మూత్రము, తిమిరు, గొప్పరాలిశనము, నొప్పి, స్పృటముచే గలుగు వ్యాధులు, ఉబ్బన, రోగము, పునవేపునముయొక్క వాపు ఎంజా లేక మలేరియా వచ్చినతరువాత లేక బుడ్డి 1-కి ధర రూ 14, 3 బుడ్ల ధర రూ 40, వి. పి. వ్యాకింగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

తగినది. తీపుగాను, మనోహరముగాను నుండును. మునకు ఏలాటితోందర లేక సులభముగా ఆకలిని కలుగ జేయునట్టియు, సాధారణమైన కు లన్నిటికంటెను ఇది శ్రేష్ఠమైనది. నిజముగా నెల్లీర్ గాడిన్యా ఆరోగ్యము, చురుకుదనము, పుష్టి, ఈదిగువలెలుబడిన వ్యాధులకు ఎలిక్ట్రీక్ గాడిన ఎక్కిలి అమోఘమైనది. గండమాల, హృద్రోగములు, మెదడు నెరములు, అమితముగా పనిచేయుట, బడలిక, ఆయాసము, మూం మును తినివేయుపుండు, వృద్ధులము లేక మునుము, నరముల బలహీనత, పక్షవాదులు, లేక ముఖమునందు మాత్రము గలుగునది, తలనెప్పి, నాడివ్యాధి, తుంటిలోని నొప్పి, తలనొప్పి, వాయువు, తుయరొగము, ట్యూబర్ కులూ, మూత్రము, తిమిరు, గొప్పరాలిశనము, నొప్పి, స్పృటముచే గలుగు వ్యాధులు, ఉబ్బన, రోగము, పునవేపునముయొక్క వాపు ఎంజా లేక మలేరియా వచ్చినతరువాత లేక బుడ్డి 1-కి ధర రూ 14, 3 బుడ్ల ధర రూ 40, వి. పి. వ్యాకింగు ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఇండియా, బర్మా, సిలోనుకు సోల్ ఏజెంట్లు,

మదన్ సన్స్ & కో., కెవింసులు

క్రాఫోడు మార్కెట్టు

మద్రాసు డిపో:—ఎ.ఎస్. ఆర్. మూర్తి & సన్స్, 9, పోప్ హమ్స్